

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Rešena in nerešena neznanka

Znano je, da Sovjetija ni mislila, da se ji bo treba vojskovati s Finsko. Kakor drugim baltskim državam, tako je tudi Finski stavila svoje zahteve po odstopu teritorija in bila pri tem prepričana, da bo tudi Finska sprico njene ogromne vojaške sile klenila in na vse pristala, kakor so brez nadaljnjega pristale Estonka, Latvija in Litva. Toda Finska se je uprla in Sovjetija je mislila, da radi mednarodnega ugleda ne more iti več nazaj. Zato je segla po orožju, da proti malemu finskiemu narodu uveljavi pravico močnejšega. Toda še vedno je pričakovala, da se bodo Finci oplašili, čim zagledajo sovjetske polke. Kar na hitro so vrgli na mejo najbližjo leningrajsko posadko, ki pa v nobenem pogledu ni bila zadosti opremljena za zimski vojaški pohod in so jo Finci uničili ali pa jo je pobrala strašna severna zima. Finci se torej niso dali kar tako oplašiti in Sovjeti so morali resno pripraviti pravi vojni pohod, ki pa jim ni prinesel vojaške slave. Nasprotno, pokazali so svoje velike vojaške slabosti. Mannerheimovo utrjeno črto so deloma res razbili, za kar se morajo zahvaliti v prvi vrsti ne morda toliko svojem letalstvu kakor resni dobri artiljeriji, ki je mogla finsko utrjeno črto rušiti iz tako velike daljave, da finsko topništvo ni moglo uspešno odgovorjati. Toda tudi za to delo so potrebovali več kakor tri mesece in žrtvovali nekaj sto tisoč mož. Pokazalo se je, da je sovjetsko vojaško vodstvo slabo in da pehota ni dovolj izvežbana kljub dobremu orožju, s katerim sicer razpolaga sovjetska vojska. Značilno je vsekakor, da niso bili Finci, ampak Stalin tisti, ki je prvi ponudil mir, za kar je gotovo imel dovolj tehničnih razlogov. Saj je Kominterni še nekaj tednov prej napovedovala popolno zasedbo Finske in popolno zmago nad eksponenti zapadnih kapitalistov.

Splošno smatrajo, da je Stalin ponudil mir največ zaradi tega, ker se ne bi hotel zaplesti v vojno z Anglijo, kar bi sprico hih in slabosti, ki jih je pokazala sovjetska armada moglo postati usodno. Grozilo je posredovanje zaveznikov bodisi na severu, a še verjetneje na jugu nekje v območju Črnega morja, kjer je Sovjetija neprimerno bolj ranljiva kakor na severu. Na jugu je središče njene petrolejske industrije, od katere ni odvisna le motorizirana sovjetska vojska, ampak tudi pogon 500 tisoč traktorjev, ki pomenjajo temelj sovjetskega poljedelstva. Brez traktorjev bi Rusija morala stradati, ker sovjetski kmet kolhoznik že davno nima dovolj živine, da bi z njeno pomočjo mogel obdelovati polje.

Drugič pa so strašne izgube na finskem bojišču zelo vznemirile sovjetsko notranjo politiko. Ljudstvo itak ničesar ne izve in se mu dejanski položaj skrbno prikriva. Poučeni pa so voditelji ali vsaj gornja plast, in ta se je pričela upravičeno bati, da bi nadaljevanje krvave, sramotne in izgub polne vojne z malim narodom izzvalo doma zelo neljubo reakcijo. Dejstvo je, da se vse diktature zelo težko vojujejo, ker je njih nadaljno življenje absolutno odvisno le od neprestanih uspehov na bojišču. Čim diktatura pokaže, da njeno orožje ni dovolj ostro, se takoj dvigne proti njej vsa sila domačih zatirancev, ki le stežka prenašajo suženjski jarem.

Neznanka o sovjetski armadi in njeni sili, ki so jo komunisti vsega sveta nad 20 let toliko slavili kot najboljše armado na svetu, je torej rešena in inozemska vojaška poveljstva zdaj prav dobro vedo, kolikšna je njena dejanska vrednost in koliko je treba pripisati že običajnim ruskim potemtikadom. Toda še vedno ostane druga neznanka: kaj bo Sovjetija storila v bodoče.

Celotno zadržanje Anglije gre za tem, da Sovjetov ne porine popolnoma v nemško naročje. Moskovski mir ni koristil toliko Sovjetom kakor Nemcem, ki imajo sedaj zavarovane boke proti vzhodu in na severu. Sovjeti bi posledje mogli Nemcem dobavljati mnogo več živeža in za vojsko potrebnih surovin. To Sovjeti tudi že delajo in Anglija se zaveda, da bo to, ako se bodo dobave nadaljevale in celo stopnjevale, obrezuspešilo njeno morskoro blokada. Zato zaveznikom ne ostaja drugega, če hočejo gospodarsko Nemčijo pritisniti, kakor da potolčejo Sovjete in jim onemogočijo prekrbo Nemčije z vsem potrebnim, ali pa si Sovjete napravijo za svoje prijatelje in tako dosežejo, da boljševiki sami prostovoljno prenehajo s podpiranjem Nemčije.

Zavezniki so se zdaj očitno odločili, da poskušajo Sovjete pridobiti, katerim dokazujejo, da jim ne morejo biti v korist zmaga in uspeh Nemčije, ki se od svoje strani Ukrajini še vedno ni odrekla, ampak je njeno zasedbo le odložila. Glavna borba gre zdaj za Sovjetijo in so druga diplomatska bojišča poststranskega pomena. Neznanka je, kaj bodo Sovjeti storili. Boljševikom gotovo ne gre v račun zmaga Nemčije, a tudi ne zmaga zaveznikov. Načrtom Kominterne bi najbolje odgovarjalo, da se evropske velesile mesarijo kar moč dolgo, do popolne onemoglosti. Tedaj pa bi prišla ura rdeče armade, ki bi na razvalinah izkrvavljenih in uničenih Evrope hotela uveljaviti boljševiško revolucijo, pa četudi bi njena vojska kvaliteta bila še slabša kot zdaj. Potem bi bila Sovjetija, ki bi nazadnje vsem diktirala svoj mir. Tega se boje v Londonu in v Pa-

Veliki posveti o Balkanu tako v Parizu kakor v Londonu

Anglija in Francija hočeta Nemčijo gospodarsko izriniti iz južnovzhodne Evrope in jo tudi od te strani zapreti

Pariz, 2. aprila. ta. Havas. Ministrski predsednik in zunanji minister Paul Reynaud je včeraj sprejel v dolgi avdienci francoskega veleposlanika v Rimu Francois Ponceta. Diplomati ni hotel ničesar odkriti, o čemer se je razgovarjal s predsednikom vlade. Ker so se v zvezi s tem obiskom raznesle novice, da namerava francoska vlada svojega veleposlanika v Rimu odpoklicati in na njegovo mesto postaviti bivšega predsednika vlade Lavala, ki je svoje dni (l. 1935) podpisal italijansko-francoski prijateljski sporazum glede Abesinije, so na poluradni način sporočili tisku, da na teh govoricah ni resnice in da kakšna sprememba v diplomatskem zastopstvu Francije v Rimu ni v načrtu.

Danes je predsednik vlade sprejel zaporedno francoske poslanike v Belgradu, v Bukarešti in v Budimpešti. Veleposlanika v Turčiji pa še pričakujejo. V političnih krogih vlada veliko zanimanje za te posvete z diplomati, ki opravljajo svojo službo v južnovzhodni Evropi.

Na uradnih mestih sicer izjavljajo, da je to posvet naravno, saj da je tudi angleška vlada poklicala svoje diplomatske zastopnike službojoče na Balkanu na posvet v London. Toda merodajni krogi menijo, da so ti po-

sveti v zvezi z ukrepi, ki jih nameravata Anglija in Francija podvzeti v jugovzhodni Evropi, da tamkaj izpodrineta gospodarski in politični vpliv Nemčije, nadalje, da omejita izvoz živeža in surovin iz teh držav v Nemčijo ter naposled, da zavzameta na tem prostoru svoje postojanke, ki bi prišle poseben prav, ako bi postalo potrebno, da zavezniki Anglija in Francija tudi na tej strani organizirajo fronto proti Nemčiji.

London, 2. apr. t. Havas. Veliki posvet angleških poslanikov v Romuniji, Madžarski, Jugoslaviji, Bolgariji in Grčiji, ki jih je zunanji minister lord Halifax poklical v London, da osebno poročajo o položaju, je bil nastavljen za sredo, jutri 3. aprila. Angleška vlada želi imeti bolj jasen pregled položaja na jugovzhodu Evrope, preden podvzame ostrejša korake za okrepitev blokade Nemčije tudi s te strani.

Angleški poslaniki so prinesli s seboj natančne številke o blagu, ki ga balkanske države pošiljajo Nemčiji po suhozemski poti. Angleška vlada bo te številke proučila in na podlagi teh storila nekatere določene korake glede pomorske trgovine balkanskih držav, ki ne sme služiti, tako pravijo v angleških vlad-

nih krogih, v ta namen, da bi po krivulji zalagala blokirano Nemčijo s potrebnim tujim blagom.

Angleški diplomati pa so prinesli s seboj tudi enoglasne vtise, da želijo vse balkanske države ostati izven vojnega vrveža ter da iskreno želijo ostati nevtralne.

O čem sta govorila Hitler in Mussolini na Brennerju

»Pod nemško vplivno območje spada Romunija in Bolgarija, ostali Balkan pod Italijo«

Budimpešta, 2. apr. t. Sotrudnik »Exchange Telegraph« je dobil od merodajne madžarske osebnosti, ki je ministrskega predsednika grofa Telekyja spremljevala v Italijo ob priliki obiska pri Mussoliniju in grofu Ciano med velikonočnimi prazniki, točna pojasnila o vsebini razgovorov, ki sta jih nemški državni kancler Hitler in Mussolini imela ob priliki svojega nedavnega sestanka na Brennerju. Imenovana osebnost je sotrudniku »Exchange Telegraph« g. Brodyju zaupala,

da je Mussolini madžarskega ministrskega predsednika Telekyja poniril s tem, da mu je zaupal, da sta se on in Hitler na Brennerju domenila, da si razdelita vplivno območje v južnovzhodni Evropi tako, da bi Italiji pripadlo vplivno območje nad ozemljem Madžarske in Jugoslavije, med tem ko bi si Nemčija pridržala vplivno nadmočje nad ozemljem Romunije in Bolgarije. Mussolini in grof Teleky sta potem na podlagi tega dejstva imela med seboj temeljiti in podroben pretes o organizaciji sodelovanja med Italijo, Jugoslavijo in Madžarsko, ki naj bi tvorile »mirovni trikot« na jugovzhodu Evrope. Ni znano, kakšna vloga je bila namenjena Sovjetski Rusiji, da je Italija ni marala pripoznati.

Dopisnik »Exchange Telegraph«, ki je dobil to obvestilo, je mnenja, da mu je bilo sporočeno s posebnim namenom, da naj ga da dalje v zahodne države, kjer naj bi sprožilo gotove diplomatske učinke.

Nemčija trdno zaupa v stalnost prijateljstva s Sovjetijo

Nemški inženirji preučujejo Vladivostok

Berlin, 2. aprila. AA. »Berliner Börsen Zeitung« prinaša članek svojega diplomatskega uradnika pod naslovom »Bela knjiga« in Sovjetska Rusija. Članek naglašja, da je govor Molotova pojasnil zapadnim velesilam, da Sovjetska Rusija ne bo zavzela nikoli takega stališča, ki bi koristilo zaveznikom in škodovalo Nemčiji. Moskva goji globoko nezaupanje napram zahodnim velesilam ter istočasno krepi osnove nemško-sovjetskega prijateljstva in sodelovanja. Za to sodelovanje se je treba zahvaliti hrabri in dalekovidni politiki vodilnih državnikov obeh držav. Na ta način je nastal na vzhodu Evrope nov položaj. Nobeni napori diplomatije zapadnih velesil ne bodo uspeli. Ne bo se jim posrečilo izigrati Nemčijo in Sovjetsko Rusijo drugo proti drugi. To najbolje dokazujejo listine, ki so jih našli v poljskem znanjem ministrstvu in ki so bili objavljeni v nemški »Beli knjigi«. Sovjetska Rusija se drži smernic, ki jih je objavil Stalin v svojem zgodovinskem govoru 10. marca 1939, to je prekinitve zvez z zahodnimi velesilami in zbliznanja z Nemčijo. Objavljeni poljski dokumenti so dali samo možnost, da sovjetski državniki ugotove pravilnost prejšnjih informacij o intrighah zapadnih velesil proti Berlinu in Moskvi.

London, 2. aprila. t. Glasilo ministra za dominiene Edena »Yorkshire Post« objavlja članek svojega diplomatskega sotrudnika, ki trdi, da je iz prvih virov izvedel, da se Nemčija z vso močjo prizadeva, da organizira dovoz blaga iz Sovjetske Rusije. Nemčija da se posebno trudi, da bi spravila v red in povečano poslovanje vse prometne ceste, ki prihajajo v poštev za dovažanje blaga iz Sovjetije v Nemčijo. Posebna važnost je pripisana sovjetskemu pristanišču na Daljnem vzhodu Vladivostoku, ki naj bi postala največja luka, skozi katero bi Nemčija dobivala vse tisto blago, ki sta ga ji Anglija in Francija s svojo blokado zaprli v Evropi. Nemški inženirji se že tri mesece nahajajo v Vladivostoku, kjer so vodili vsa potrebna dela za organizacijo pristanišča, da bi moglo sprejeti čim več blaga in ga čim bolj hitro odpraviti po železnici skozi Sibirijo v Nemčijo.

London, 2. aprila. t. Reuter. Danes popoldne je predsednik vlade Chamberlain v odgovor na vprašanje, ki mu ga je postavil delavski poslanec Arthur Henderson, v kratkih besedah orisal obseg nemško-sovjetskega sodelovanja. Ministrski predsednik je dejal da je »sodelovanje med Nemčijo in

Sovjetijo posebno podčrtano na gospodarskem področju. Kaj več o tem predmetu Chamberlain ni narač govoriti.

Sovjetski list o zblizevanju z Anglijo

London, 2. apr. b. Ruski vladni list »Pravda« izraža mnenje, da bi bila Sovjetska Rusija pripravljena razširiti svoje odnose do zahodnih velesil. V Londonu potrjujejo, da Sovjetska Rusija želi prirediti trgovinska pogajanja z zavezniki, toda londonski politični krogi so nezaupljivi. Zanimivo je, da diplomatski poročevalci »Yorkshire Post«, ki je vedno dobro poučen o sovjetskih zadevah, danes med drugim izjavlja: Velika Britanija trenutno verjetno ne bo sprejela sovjetske pobude, da se prične trgovinska pogajanja med njo in Sovjetsko Rusijo. To je izjavil že pretekli teden angleški zunanji minister lord Halifax sovjetskemu poslaniku v Londonu g. Majskemu.

Izjave skandinavskih držav

Švedska in Norveška zavračata očitke glede Finske

Stockholm, 2. aprila. t. Reuter. V švedskem parlamentu je imel danes ministrski predsednik krajši govor, ki predstavlja izjavo vlade k finskiemu vprašanju. Izjava pravi, da je Švedska svojo dolžnost napram Finski storila in da je bila švedska pomoč zelo izdatna. Švedska je Finski vse pošiljala, samo redne vojske ni mogla. V kolikor se tiče očitke, da je Švedska preprečila prehod angleški in francoski oboroženi vojski, ki je hotela priti na pomoč Finski, pravi vladna izjava, da je Švedska dala Angliji in Franciji vse možnosti za prehod oboroženih sil skozi njeno ozemlje na Finsko, le prehoda organizirane vojske ni mogla dovoliti. Toda izjavila je dne 12. marca celo svojo pripravljenost, da se tudi v tem pogaja z Anglijo. Toda naslednji dan je Finska že podpisala mir. Švedske ne zadenejo nobeni očitki.

Oslo, 2. aprila. t. Reuter: v norveškem parlamentu je govoril norveški zunanji minister Koht, ki je opisal položaj Norveške kot nevtralne države. Norveška mora kot takšna vsaki državi dobavljati surovine. Saj tudi trgovinski

dogovor med Anglijo in Norveško postavlja načelo, da ima Norveška pravico, da tudi v Nemčijo izvažata tiste količine, ki jih je izvažala v mirnem času. Teh količin Norveška tudi sedaj ni prekorčila in ne razume, kako da ji sedaj delajo očitke, da podpira Nemčijo, ko pa je res, da ne pošilja v Nemčijo nobenega blaga, glede katerega se ni sporazumela z Anglijo. Švedska bo svojo nevtralnost branila proti vsakomur.

Oslo, 2. aprila. b. Preteklo noč je vlada sklicala parlament, ki se je sestel danes dopoldne na tajno sejo. Predsedem bodo razpravljali o transportih železne rude iz Švedske v Nemčijo. Poročajo, da je v Oslo že prispela britanska nota, v kateri Velika Britanija energično zahteva ustavitve transportov železne rude.

Ribbentrop odstopi?

Rim, 2. aprila. b. Italijanski tisk beleži poročila svojih dopisnikov iz Pariza o bližnjih spremembah v nemški vladi Glasom teh poročil bo dosedanj nemški zunanji minister von Ribbentrop moral odstopiti, na njegovo mesto pa bo imenovan nemški poslanik v Rimu von Mackensen.

Italija pošilja mnogo delavcev v Albanijo

Rim, 2. aprila. t. Reuter. Italijanska vlada namerava poslati v Albanijo večje število delavstva, ki ga namerava tamkaj uporabiti za obsežna javna dela, kakor na primer za gradnjo cestnega omrežja, gradnjo novih pristanišč, železnice, električnih central in podobno. Delavstvo bodo nabrali iz tistih italijanskih pokrajin, kjer je brezposelnost največja. Prve skupine delavcev so že odšle.

Zagrebska vremenska napoved: Topleje in oblačno.

Zemunska vremenska napoved: Toplejše bo. Pooblašilo se bo počasni v vsej državi. Tu pa tam utedne padati dež.

Amerika in Sovjetija ne priznata nove kitajske vlade Vančinveja

Washington, 2. aprila. AA. Havas: V diplomatskih in političnih krogih v Washingtonu z veliko pozornostjo gledajo na reakcijo, ki jo je povzročila na Japonskem izjava ameriškega zunanjega ministra Cordella Hulla, da Zedinjene države nimajo namena priznati nove nankingške vlade.

rizu, a prav tako tudi v Rimu in v Berlinu. Zdi se nam, da je strah pred to neznanko glavni vzrok, da milijonske armade obeh taborov do zdaj še niso započele krvavega plesa.

Orin

To izjavo smatrajo za najbolj energično izjavo, ki jo je dala ameriška vlada, odkar obstoja napetost med Japonsko in Zedinjenimi državami. S tem, da je ameriška vlada odklonila priznati vlado v Nankingu in potrdila zakonitost Čankajškove vlade s sedežem v Čungkingu, je Amerika zavzela stališče, ki bi lahko še bolj poostriilo spor z Japonsko.

Moskva, 2. aprila. t. Reuter. Vsi časopisi objavljajo poročila, da je Vančinvejev sestavil po nalogu Japonske novo kitajsko vlado nad ozemljem, ki so ga zasedli Japonci. Moskovski tisk imenuje Vančinveja izdajalca svoje domovine in nesramnega plačanca Japoncev.

Politični zapiski

Hrvatska finančna avtonomija in slovenska banovina

S 1. aprilom, ko je banovina Hrvatska dobila svoj hrvatski proračun, je prav za prav v glavnem končano preurejanje države, kolikor se tiče banovine Hrvatske. Zdej pa nastopa drugi del, drugo razdobje v našem notranjem razvoju, ki mora logično slediti, ko je prvi del uspešno končan ter rešen. In zato se s tem trenutkom samo po sebi postavlja na dnevi red vprašanje avtonomne Slovenije. To naše slovensko vprašanje je živo že 20 let, odkar je centralistični režim hotel izbrisati slovensko samobitnost iz vsega javnega življenja. Postajalo je vedno bolj pereče iz dneva v dan. Nobena sila ni mogla v teh 20 letih zadušiti stremjenja slovenskega naroda po avtonomiji, katere naj bi slovenskemu narodu v okviru skupne in zavezane Jugoslavije zagotovila večjo kulturno, gospodarsko in politično sprostost. Tako je slovenski narod po menjajočih se bojih iskreno in navdušeno pozdravil sporazum lanskega 26. avgusta, ko je bil položen temelj drugačni ureditvi države, ki ne bi bila centralistična, marveč bi upoštevala vse tudi za skupno državo dragocene vsebine ter lastnosti posameznih sestavnih delov Jugoslavije. Vsakdo se je takrat zavedal, da bo pot, ki jo nastopamo s tem dnem, težavna in dolgotrajna. Vsakdo je vedel, da se zdaj najprej rešuje hrvatsko vprašanje, ki je že po številni sili svojega nosilca, hrvatskega naroda, moralo najprej biti uvaževano ter reševano. Ko so od slovenske strani prihajala vprašanja, kdaj pride na vrsto slovenska avtonomija, smo od srbske in hrvatske strani slišali glasove, da je treba malce potrpeti, da se prvo vprašanje reši, da pa ni nobenega dvoma, da se bo zdaj rešilo tudi slovensko vprašanje. Srbska stran je bila takoj spočetka tako globoko prepričana, da slovenska banovina ni noben problem, ki bi smeli o njem dvomiti, da so celo svojo zahtevo po srbski banovini kar imenovali zahtevo po tretji enoti, hoteč s tem reči: prva je bila banovina Hrvatska, druga bo banovina Slovenija, tretja naj bo Srbija. Pa tudi hrvatska javnost je vedno naglašala ter tudi zdaj zadnje dni še posebno naglašala, da vprašanje slovenske banovine ni prav nič zapleteno ter bi bilo lahko čimprej rešeno. Pač pa smo pred nekaj časa od hrvatske strani slišali glasove, naj bi Slovenci svojih zahtev po banovini Sloveniji ne izrekli preveč na glas dotlej, dokler ne bo celotno rešeno vprašanje banovine Hrvatske in njena finančna avtonomija. Potem pa, ko govorili ti hrvatski glasovi, bodo tudi Hrvati podprli slovenske zahteve. — Zdej je banovina Hrvatska dobila tudi svojo finančno avtonomijo. Zdej je torej napočil čas, da se lotimo še drugega vprašanja, ki je v njem zapodena stara zahteva slovenskega naroda, ki se kratko glasi: avtonomija Slovenij!

Jasna napoved predsednika vlade

Na sestanku senatorjev JRJ je v ponedeljek predsednik vlade g. Dragiša Cvetković imel dolg govor, ki smo ga večeraj v celoti prinesli. Med drugim je gospod predsednik vlade naglasil in podčrtal nekaj stvari, ki moramo nujno nanje opozoriti vsa naša javnost. V drugem delu svojega govora, ki smo ga prinesli v drugi izdaji, je g. Dragiša Cvetković govoril tudi o preureditvi države ter je med drugim na vso moč podčrtal te misli: »Hrvati so hoteli imeti svoje ozemlje, na tem ozemlju pa so hoteli imeti pravico, da sami gospodarijo. To naj bi veljalo predvsem za gospodarska vprašanja in za nekatera druga vprašanja, kjer naj bi imeli avtonomno življenje. Če pogledate kompetence, ki so bile na osnovi novega proračuna za banovino Hrvatsko prenesene na to banovino, se vidi, da je bilo to nabelo izvedeno. Vidi pa se tudi to, da prenos teh kompetenc na banovino Hrvatsko niti najmanj ni okrnil moči države. Če bi po tej poti šli naprej ter tudi v drugih krajih izvršili preureditev — preureditev drugih krajev pa se mora izvršiti — sem globoko prepričan, da pri tem v ničemer ne bi trpela moč in veličina države. Pri nas se včasih govori v zvezi s sporazumom in mejo nove banovine o tem, da bi morale biti neke vasi in neke občine tu in ne am, toda vedite, da je meja Jugoslavije ena in la je greh smatrati, da nas notranje meje ločijo, kajti vse te meje so v naši skupni jugoslovanski domovini. Naša notranja preureditev je bila izvršena na podlagi čl. 116 ustave. Naša notranja ureditev, ko bo izvedena, bo imela popolnoma drugo sliko. — Iz teh besed slišimo jasno in nedvoumno napoved, da se preureditev države mora izvršiti in da se zato bo izvršila, upamo, da čimprej!

Nemški nacional-socialistični list o vzgoji

V glasilu nemškega obnovitvenega gibanja v Jugoslaviji, ki ga vodi ideolog nemškega nacionalizma, dr. Awender, v »Volksruf« pisar Kristijan Brückner uvodni članek z naslovom »Vzgojna vprašanja«, kjer med drugim pravi: Vzgoja pomeni dajanje smeri v gledanju sveta, dajanje smeri vsem duhovnim in duševnim silam, ki naj teže k istemu vzvišenemu cilju: k skupnosti, ki je njen pogoj kri, in mora ta skupnost biti zlitá v veliko idejo. Družine, ki vzgajajo individualne značaje, so izgubile pravico vzgajati. Posledice vzgoje posebnih individuov, ki ustvarjajo iz otroka nekakega polboga, porazno delujejo na skupnost. Taki starši niso vzgojitelji, temveč so le gojitelji. Pravico ima le skupnost, ker njena je mladina. Niti cerkvene organizacije, ki naše otroke vzgajajo v tujem duhu in ki otrokom vsiljujejo tuje ideale ter jim jemljejo silo lastnega razvoja, nimajo pravice vzgajati našo mladino. Je pa nova njiva in naša nemška kri, katere naj to njivo oplodi z vrednotami, ki so v tej krvi skrite. Ta njiva pričakuje poletja, svojega sonca, ki naj jo ogreje. Kaj pa je ta pomlad? To je velika in močna ideja, porojena v srcu ter globoko urezana v kri našega naroda. Ta vera mora biti globoka in resnična. Iz te vere pride jednaka volja, da se bo ta ideja znesla v svet ter da se za njo vsikdar vse žrtvuje. Volja pa bo za posledico imela delo. Šele takrat bo ideja dosegla svojo pravo izpolnitev. Takrat bo postala kašpot našega življenja. Nova mladina, to je naša vera, to je naše vstajenje! — Zamenjajte le nekaj izrazov, pa se ta vzgojni načrt v ničemer ne bo ločil od komunističnega.

Meningitis

Zagreb, 2. aprila. m. Na zagrebški državni obrtni šoli se je pojavil primer meningitisa, zaradi česar je pouk ukinjen za osem dni.

Odmevi govora predsednika vlade

Belgrad, 2. aprila. m. Po zadnjih dnevih, ki so bili politično precej razgibani, je bil današnji dan v političnem pogledu precej miren. Politična javnost se je zaveda mnogo pečala z večerajšnjim govorom predsednika vlade g. Cvetkovića na sestanku senatorjev JRJ in prijateljev ter stranke. Javnost je predvsem hvaležna g. predsedniku vlade za odkritje nekaterih važnejših političnih momentov, iz katerih je razvidno, kako dolgo se je že politika narodnega sporazuma pripravljala in na kakše težave je naletela v vladi g. dr. Milana Stojadinovića.

Iz večerajšnjim govorom je g. Cvetković postavil vse stvari na pravo mesto. Tako so bila njegova izjava glede nadalje akcije in naloge, ki si jo je postavila JRJ v našem notranjopolitičnem življenju, popolnoma jasna in ne dopuščajo nobenih dvomov. Isto tako tudi ne glde znane akcije, ki se vodi za združitev radikalov. Radikalni se naj združijo, kakor je čisto naravno, v organizaciji, kjer je še največ radikalov zbranih, to je v JRJ, ki jo je ustanovil poleg dr. Korošca in pokojnega dr. Spaha sam šef glavnega radikalnega odbora g. Aca Stanojević, ne pa v skupini, ki jo vodijo desidentni te stranke.

Glede zadnjih dveh govorov g. Cvetkovića, ki oboja jasno kaže, da je JRJ začela živahno akcijo med ljudstvom, sodi politična javnost, da doka-

Skupščina hrvatskih gasilcev v Zagrebu

Zagreb, 2. aprila. b. V prostorih ljudskega vseučilišča v Zagrebu je bila v nedeljo ob 9 dopoldne letna skupščina Gasilske zajednice banovine Hrvatske. Ta skupščina je trajala do 2 dopoldne, prisostvovali pa so ji delegati iz vseh 54 gasilskih žup iz vse banovine Hrvatske. Kot odposlanec zveze je bil prisoten Stevan Marković, podstarosta zveze iz Belgrade, delegat dr. Mačka pa je bil dr. Dragan Belak.

Skupščino je pričel starešina župe Stanko Zagar, senator iz Križevcev in je takoj odposlal pozdravne brozjavke, nakar je pozdravil tudi vse prisotne delegate. Tajnik g. Javor je prebral obširno dokumentirano poročilo tajnika, v katerem je v prvi vrsti obrazložil razvoj splošnih razmer, ki so vplivale tudi na razvoj gasilstva v teh krajih, a to je sporazum z dne 26. avgusta, s katerim je bila primorska banovina priključena banovini Hrvatski in je zaradi tega prišlo tudi do priključitve gasilstva na tem področju.

10. oktobra 1939 je v Splitu v prisotnosti starešine zajednice g. Stanka Zagarja izvršena predaja in združitve gasilstva. V primorski banovini je bilo okrog 50 gasilskih društev, ni pa bilo nobenih žup. Po priključitvi teh društev so bile ustanovljene tri nove župe, ena pa je bila ustanovljena v Brčkem, tako da sedaj gasilska zajednica banovine Hrvatske šteje vsega 54 gasilskih žup. Potem, ko so bile izvršene te spremembe, je podal starešina ostavko in se je umaknil s svojega položaja.

Iz tajnikovega poročila je razvidno, kako veliko je bilo poslovanje same zajednice, ki je rešila vsega 2871 aktov. Zajednica je imela tri namene in sicer dva uradnika, od katerih Blažeković vodi pisarno in vse poslovanje. Gasilska zajednica je vodila tudi obširno prosvetno delo na svojem področju ter imela številne prireditve in posebne strokovne tečaje. Veliko pozornost je posvečala gasilskemu pravu, zlasti v odnosih z gasilskim zakonom, po katerem še vedno gasilska zajednica banovine Hrvatske predstavlja zajednico z ostalimi banovinskimi zajednicami v gasilski zvezi.

Pričakujejo pa skorajšnje spremembe po prenosu kompetenc ministru za ljudsko vzgojo naroda na banovino Hrvatsko, ker bo verjetno prišlo tudi

Izjava madžarskega senatorja

»Novosadski dan« poroča, da je njegov urednik dobil od novega madžarskega senatorja dr. Varadija o madžarski narodni manjšini tole izjavo: »Mi Madžari v Jugoslaviji smo zoper vsakršno strujo, ki bi hotela Vojvodino deliti. V interesu madžarske manjšine je vsekakor boljše, da ostanemo skupaj. In ker smo doslej vedno bili v zvezi z Belgradom, bomo tudi po tej ostali na stališču: najprej hočemo ostati nerazdeljeni, potem pa nas naša smer vodi k Belgradu. Naša cepitev bi bila katastrofalna za našo madžarsko narodno manjšino, ker bi razdeljena niti v politiki niti v javnem življenju sploh nič ne pomenila. Pa tudi v gospodarskem oziru je važno, da ostanemo skupaj, kakor smo doslej bili ter smo usmerjeni v Belgrad. Če pa se ne oziramo niti na te niti na druge razloge, nam pa zemljepisni razlogi velevaljo, da nam je Belgrad bolj blizu ko Zagreb.«

Osebnosti

Belgrad, 2. aprila. m. S kraljevim ukazom so premeščeni: za višjega davčnega inspektorja 5. skup. davčne uprave v Kranju Blaž Davorin; za višjega davčnega kontrolorja 6. skup. na davčni upravi v Kranju Rožar Janko; za višjega davčnega kontrolorja 6. skup. pri davčni upravi Ljubljana-mesto Lazar Alojzij; za davčnega kontrolorja 7. skup. na davčno upravo Slovenj Gradec Vrč Ivan. Dalje so s kraljevim ukazom upokojeni pri ravnateljstvu drž. žel. v Ljubljani: Anton Sorkut, višji strojevodja 7. skupine.

Z dekretom prometnega ministra so napredovali pri železniškem ravnateljstvu v Ljubljani za prometnega uradnika 8. skup.: Arhar Franc, Zibert Ivan, Zupan Anton, Grebenšek Edvard, Segala Andrijan, Rejec Feliks, Makič Čosi, Požar Herman, Kononek Aleks; za vlakovodno 8. skup. Pečovnik Jože; za oficijala 9. skup.: Merhar Stefan, Čibež Rudolf; za prometnike 9. skup.: Ladiha Edmund, Filipinčić Josip, Zelenik Henrik, Zajec Franc, Sabec Aleksej, Cvelt Jožef, Benko Mihael, Akički Francišek, Purgaj Rupert; za prtljažnega blagajnika 9. skup.: Klančar Jožef; za telegrafista Keržel Ivan; za vlakovodno 9. skup. Roškar Franc; za strojevodjo 9. skup.: Dreksler Ludvik, Jeras Valentin, Zibert Francišek, Marčič Zvonimir, Francišek, Sulaj Ivan. Z odlokom prometnega ministra sta napredovala v prometnem ministertvu za tehniške uradnike 9. skup. Flego Josip, za oficijala 9. skup. Levstik Anton.

Strogo nadzorstvo nad tuji na Bolgarskem

Sofija, 2. aprila. b. Zadnje dni so ponovno odkrili več primerov vohunstva. Zdradi tega je vlada prepovedala vsem tujcem, da zapuščajo mesto svojega stanovanja brez posebnega dovoljenja. Pri potovanju pa smejo tuji obiskati le ona mesta, ki jih je oblast dovolila. Kršitev teh določb bo imel za posledico takojšen izgon tujcev iz Bolgarije.

Slovenski akademski pevski zbor v Belgradu

Belgrad, 2. aprila. m. Na svoji turneji po Jugoslaviji bo v sredo, dne 10. t. m. gostoval v Belgradu akademski pevski zbor iz Ljubljane. S koncerti slovenske pesmi bo nastopal v dvorani Kolarčeve ljudske univerze. V Belgradu delajo v ta namen velike priprave. Tudi zanimanje za koncert tega odličnega slovenskega zbora se z vsakim dnem stopnjuje.

Sestanek 4 kmetijskih ministrov v Budimpešti

Budimpešta, 2. aprila. t. MST. Nemški poljedelski minister Walter Darré je dane prišel v Pešto. Jutri pričakujejo jugoslovanskega kmetijskega ministra Cubrilovića, jutrišnjem pa poljedelskega ministra Italije Tassandrija. Posveti ministrov bodo velike važnosti tudi z ozirom na gospodarsko borbo med vojskujočimi se državami.

Na gospodarsko razstavo v Budimpešti

Belgrad, 2. aprila. AA. Zvečer se bo odpeljal v Budimpešto kmetijski minister dr. Branko Cubrilović, ki bo na povabilo madžarskega kmetijskega ministra obiskal kmetijsko razstavo v Budimpešti. Z ministrom dr. Cubrilovićem potuje tudi pomočnik ministra Budislav Cvijanović in šef kabineta Aleksić. Minister se bo v Budimpešti mudil več dni.

Zagreb, 2. aprila. b. Snoči ob 7 je odpotoval na gospodarsko razstavo v Budimpešto odposlanec Gospodarske sloge Mato Drmović. Dalje so odpotovali tja tudi ravnatelj Ljudevit Tomašić, dr. Tomo Jančičovič in še nekateri drugi predstavniki kmečke sloge, ki bodo ostali na razstavi v Budimpešti 4—5 dni.

V pristojnost hrvatske finančne uprave

Belgrad, 2. aprila. AA. Na podlagi §§ 10 in 32 o organizaciji finančne uprave in v zvezi s členom 1 uredbe o banovini Hrvatski, je finančni minister odločil: 1. da se pristojnosti donavske finančne direkcije v Novem Sadu oddvoje okrajši Ilok in Sid, iz vrbaske finančne direkcije v Banjaluci ereza Gradacac in Derventa, iz drinske finančne direkcije v Sarajevu pa srez Brčko in se vsi pripoje finančni direkciji v Zagrebu z vsemi ustanovami finančne stroke.

2. Da se iz pristojnosti zetske finančne direkcije v Podgorici oddvoji srez Dubrovnik, iz pristojnosti drinske finančne direkcije v Sarajevu pa srez Vojnica in Travnik z vsemi ustanovami finančne stroke in da se pripoje finančni direkciji v Splitu.

Italijansko predavanje v Belgradu

Belgrad, 2. aprila. AA. V četrtek prispe v Belgrad dekan filozofske fakultete in Rimu in bivši prosvetni minister prof. Baldino Giuliano, ki bo istega dne popoldne v inštitutu za italijansko kulturo predaval o »drami italijanske zgodovine«. Prof. Giuliano se je rodil leta 1897 v Fossanu. Studiral je na univerzi v Turinu. Leta 1932 je postal profesor rimske univerze. Po vojni je bil v Bologni med prvimi, ki so se v javnem življenju borili proti anarhistični politiki tistega časa. Za poslanca je bil izvoljen prvič leta 1924 in še isto leto bil imenovan za pomočnika prosvetnega ministra.

Orožništvo se ne bo povečalo

Zagreb, 2. aprila. b. Jutrišnji »Hrvatski dnevnik« ugotavlja v svojih političnih beležkah, da se po čl. 31 novega finančnega zakona o dvajsetih letih v točki 16 določa, da ne bo nič več novih imenovanj v orožništvo, kar je zelo simptomatično za normaliziranje razmer v državi.

Ogromne povodnji pod Belgradom

Belgrad že več ko 50 let ni doživel kaj takega

Belgrad, 2. apr. m. Katastrofalno naraščanje naših največjih rek je posebno v Vojvodini in Sremu povzročilo ogromne milijonske škode. V teku današnjega dne sta Donava in Sava pod Belgradom še vedno naraščali. Donava je do danes narasla pri Zemunu na 726 cm nad normalo, medtem ko je Sava dosegla danes v Belgradu že 683 cm nad normalo.

Takega naraščanja rek ne pomnijo niti najstarejši Belgradčani. Obe reki sta letos prekorčili katastrofalni povodnji iz leta 1888 in 1932. Sava je v teku večerajšnjega in današnjega dne preplavila številne ulice na Čukarici, del tovrstnega kolodvora, ulice okoli hotela »Bristol« in palače Belgrajske zadruge, ki je vsa obdana od vode. Tudi na donavski strani je udrla voda v del kalimegdanske četrti in preplavila 15 nižje ležečih ulic. Več sto družin na Čukarici je na cesti proti Obrenovcu, kakor tudi v Belgradu na donavski strani se je moralo iz svojih bivališč preseliti v višje dele mesta.

Tudi Zemun je danes v veliki nevarnosti, ker uhaja voda po kanalih. Usodno za letošnje ogromne povodnji je to, da so vse male in večje reke v notranjosti Vojvodine, Srema in Bosne začele istočasno naraščati. Zaradi tega se v Donavo izliva ogromno vode, ki so to reko dvignile na današnjo višino. Ogromno narasla Donava zadržuje Savo pod Belgradom, da ne more hitreje odtekati, kar povzroča na njenih obalah tako hude povodnji.

Mednarodna tekma v Zagrebu:

Hrvatska reprezentanca : švica 4:0 (0:0)

Zagreb, 2. apr. b. Danes ob 2 popoldne je bila na igrišču Gradjanskega tekma med hrvatsko reprezentanco in švicarskim moštvom. Na igrišču se je že mnogo pred 2. uro zbrala nad 10.000 glav množica, ki je nervozno pričakovala nastop hrvatske reprezentance, ki je danes pokazala, kaj zmore. Tekmo je vodil eden izmed najboljših italijanskih sodnikov g. Scarpi, kateremu so se predstavlili igralci v naslednjih postavah: Hrvatska reprezentanca: Glaser-Suprina, Belošević, Jazbec, Jazbinšek, Kokotović, Cimermančič, Wöfl, Lešnik, Antolkovič Matekalo. — Švica: Feute, Steker, Lehman, Springer, Andocolo, Buchoux, Zickel, Paul Aebi, Monnart, Georg Aebi, Amado.

Hrvatska reprezentanca ni bila niti v najboljši postavi, ker je moral Brozovič zaradi bleasure zamenjati drugi igralec in tako obramba ni bila tako solidna kakor sicer. Tudi Švicarji niso bili zadovoljni z igro svojih igralcev v Budimpešti in so svojo postavo nekoliko izmenjali.

Prvi nastop našega moštva je prinesel krasno zmago nad švicarskim nasprotnikom, ki do tega tedna še ni doživel poraza. Naši igralci so igrali samozvestno in poštvalno ter izkoristili vse prilike, da zanesljivo odnesejo zmago nad nasprotnikom, ki so vsi pričakovali, da bo boljši. Napad našega moštva v prvem polčasu ni prišel do izraza in je bila igra več ali manj enakovredna. Opazili pa so se uvarni prodori naših napadalec, ki so se vedno končali ali v avtu, ali pa je žoga letela pravočasno nazaj. — V drugem polčasu pa je prišla premoč hrvatskih igralcev do

vidnega izraza, kajti napad je vzpostavil krepko zvezo s kriško vrsto, ki je bila tudi že večeraj najboljši del našega moštva. Kokotović in Jazbinšek sta bila vzorna. Zoge sta oddajala precizno in hitro, tako da nasprotniki niso imeli časa za razmišljanje. Njima se je v drugem polčasu pridružil še Jazbec, ki je v samem začetku igre nekoliko zaostajal in ni izkoristil vseh šans, ki so se mu nudile, tudi obramba je takol uvidela pomen tako povezane igre in je odločno posegla v nevarne napade nasprotnikov. Tu se je zlasti odlikoval Glaser, ki je sijajno čutil žoge in jih pošiljal največkrat samemu napadu. Tudi napad je imel danes svojega najboljšega igralca, nenavadno razpoložnega Wöfla, ki je točno oddajal žogo na levo in desno in je izpolnil vsa pričakovanja. Medtem ko so v prvem polčasu bili gostje v trenutkih mnogo boljši od naših, pa so v drugem polčasu popustili in po višini igre daleč zaostajali za hrvatskimi igralci, ki so svojo zmago zasluzili. Gostje so povsem pravično preleteli štiri gole. Švicarska obramba in krile so se trudili in prizadevali, da zmanjšajo porast, toda njihov napad je bil tako slab, da so se vse nade pred našim golom razblinile v nič.

Prvi gol je padel v 2. min. drugega polčasa. Zabil ga je Matekalo. Drugi in tretji gol je poslal v mrežo Cimermančič v 25. in 27. min., v 39. min. pa je Lešnik postavil končni izid 4:0. Gledalci so navdušeno vzklicali in ploskali našemu moštvu, ki je tokrat odlično zastopalo svojo barvo. Sodnik je sodil dobro in objektivno.

Chamberlain na ušesa nevtralec

Anglija bo uvažala svoje pridelke samo v tiste nevtralne države, ki Nemčije ne podpirajo

London, 2. aprila. t. reuter: Ministrski predsednik Chamberlain je imel v spodnjem domu daljši govor, v katerem se je v podrobnostih bavil z raznimi vprašanji, ki se tičejo nadaljevanja vojne do zmagovitega zaključka.

Medsebojna povezanost Anglije in Francije v vojni in po vojni

Chamberlain je začel z vrhovnim vojnim svetom, ki je zasedal v Londonu pretekli petek in ki je dal Angliji priložnost, da je pozdravila novega francoskega ministrskega predsednika. Vrhovni vojni svet je proučil vsa vprašanja, ki se tičejo vojne, ter proučil posebno vojaški položaj zaveznikov. Sprejeti so bili gotovi določeni sklepi glede delovanja v bodočnosti. On misli, da sedaj ne bi prišel čas, da bi sklepe razodel pred angleško javnostjo. Toda on je prepričan, da bodo poslanci z lahkoto sami uganili, kakšna je v glavnem vsebina teh sklepov.

Poglaviti del sklepov pa je bil izražen v skupni angleško-francoski izjavi, da bosta sodelovanje še bolj podpirali in da ga bosta nadaljevali tudi na političnem polju po zaključnem miru, ki ga ena država brez soglasja druge ne bo sklepala. Sodelovanje, ki je bilo do sedaj na gospodarskem in denarnem polju ter se je raztezalo že na področje obeh imperijev brez izjeme, je bilo raztegnjeno sedaj tudi na politično polje, torej na področje, kjer se bosta obe državi tudi po sklenjenem miru skupno borili za varnost obojih imperijev. Anglija in Francija bosta šli skupaj do zmage in bosta hodili skupaj tudi potem. Nobena od zaveznikov ne bo skušala sklepati ločenega miru sama zase, nobena po sklenjenem miru ne bo zapustila druge. To bo trajalo tako dolgo, dokler bo to potrebno za ustalitev svobode, pravičnosti in miru v Evropi.

Mir na Balkanu

Chamberlain je tudi zavrnil nemško propagando, ki hoče dokazati, da hočeta Anglija in Francija motiti mir na Balkanu. To ni res. Nasprotno, naše zavezništvo s Turčijo je dokazalo svojo koristnost za ohranitev miru na Balkanu. Tudi posveti angleške vlade s svojimi diplomatičnimi zastopniki na Balkanu bodo doprinesli svoje, da dokažejo miroljubne namene zaveznikov do jugovzhodne Evrope.

Odnosji do nevtralec

Chamberlain je nato prešel na vprašanje zadržanja napram nevtralnim državam. Dejal je, da si Nemčiji svojevoljno razlaga pojem nevtralnosti. Namreč tako, da ji je to v korist. Nemčija nalaga nevtralnim državam naloge, jim predpisuje, kako se naj zadržijo in svoje nasvete spremlja tudi z grožnjami o posledicah, ki jih bodo zadale, ako ne bodo pokorne. Tako smo tudi mi bili prisiljeni, da stopimo pred to vprašanje in razčistimo odnose, ki morajo vladati med nami in nevtralnimi državami. Nemčija ni imela nobenih pomislekov, da je grozila nevtralnim državam, da bo njihovo ozemlje zasedla (Svedsko), ako bi hoteli priti na pomoč svojim napadenim sosedom (Finska). Zavezniški državi, Anglija in Francija, pa sta bili toliko tankovestni, da se nista hoteli v ničemer dotakniti pravic nevtralnih držav. Nemčija ni imela nobenih pomislekov, da je uničevala nevtralne ladje in morila državljane nevtralnih držav, kadar koli je to odgovarjalo njeni politiki. Zavezniški pa so se držali strogo vseh predpisov glede obnašanja do nevtralnih. Zadržanje Nemčije je zavezniške vlade prisililo, da vprašanje nevtralec proučijo na novi osnovi.

Angleške vojne ladje so že podvezle nekaj stvarnih ukrepov v tem smislu, da preprečijo nemško pomorsko trgovino s skandinavskimi državami. Mi imamo prijateljska čustva do nevtralec,

Neznana spreobrnitev

Pred dnevi je umrl v Italiji duhovnik don Orione, ki je ustanovil družbo »Hčera božje previdnosti«, ki se zelo blagorodno udeležuje na polju krščanske ljubezni in pomoči delavskim slojem. Don Orione že danes slovi za svetnika in ga po pravici stavijo v eno vrsto z nepozabnim svetom don Boskom.

Italijanski listi sedaj objavljajo zanimivo novico, katero je bil pokojni don Orione zaupal leta 1934, ko je obiskal evharistični kongres v Buenos Airesu, nekaterim osebam, da je namreč znani italijanski pesnik Carducci (1835—1907), ki je doslej po svojem mišljenju in delih v svetu veljal za ateista, zadnja leta svojega življenja izpreobrnil k Bogu in se spravi s Cerkvijo. Zdaj so se izvedle o tem podrobnosti, ki jih je don Orione zaupal v tej zadevi nekemu svojemu velikemu prijatelju. Tako je povedal: Carducci je bil na oddihu v znanem letovišču Courmayeur. Neke noči je silno nemirno hodil po svoji sobi, da so bili vsi stanovci vznemirjeni. Bil je pa pesnik popolnoma zdrav in si niso mogli razlagati njegove razburjenosti. Nato je izginil iz svoje sobe, po nekaj dneh pa se je izvedelo, da se je bil podal v samostan na malem Sv. Bernardu, kjer je zbudil opata Chanouxa in imel z njim dolgo debato o Bogu in Kristusu, kar se je pozneje večkrat ponovilo. Vsi so zapazili, da se je pesnik znan »Himne na satana« ves izpremenil. Pa tudi to je izvedel don Orione, da se je bil Carducci na Sv. Bernardu izpovedal in obhajal. To je bilo nekaj let pred njegovo smrtjo, ko je bil telesno in duševno popolnoma zdrav. Tudi znana grofica Pasolini, ena njegovih najboljših prijateljic, je o tem vedela. Ona je tudi razodela, da ji je v tistem času nekdo pesnik dejal: »Mati božja me ima očividno rada, ker proti njej nisem nikoli napisal nič slabega.«

toda to nas ne sme preslepiti, da bi pozabili, da pomeni vsaka pomoč, ki jo nevtralci dajejo Nemčiji ne samo pomoč proti nam, ampak pomoč proti nam samim, kajti tudi njih čaka usoda, kot je zadelo mnoge male države pred njimi.

Ako hočemo to sedanjo vojno zaključiti, da bo čim manj razvalin in čim manj nereda — tako na gmočnem, kakor na duhovno-moralnem polju — potem je jasno, da moramo Nemčiji odvzeti možnost, da se oskrbuje z blagom, ki ji je najbolj potreben za nadaljevanje vojne. Zaradi tega bodo zavezniški gospodarsko vojno neizprosno nadaljevali z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Nato je Chamberlain govoril o ukrepih, ki so že storjeni, to je o trgovinskih pogodbah, ki sta jih Anglija in Francija zadnje čase sklenile z nevtralnimi državami, odnosno se z njimi šele pogajata za nove pogodbe, ki naj njihovo blago usmerijo proč od Nemčije. Omenil je tudi podgovernerja jugoslovanske Narodne banke dr. Belina, ki se nahaja v Londonu, da se pogaja za trgovinsko pogodbo. Omenil je bližnji prihod romunske delegacije. Pri vseh teh pogodbah zahteva Anglija, je dejal Chamberlain, da se izvoz blaga, živeža in surovin iz dotične nevtralne države v Nemčijo natančno določi in omeji.

Anglija pa ima še drugo orožje. Na eni strani preprečuje prodajo blaga v Nemčijo. Na drugi strani to blago sama po vseh nevtralnih državah v čim večji meri kupuje. Kupujemo posebno tiste vrste blaga, ki jih Nemčija najbolj nujno potrebuje za svoj obstoj in za nadaljevanje vojne. V tem pogledu so vsi načrti, ki tičejo skandinavskih in jugovzhodnih držav, že pripravljeni in se bodo začeli uresničevati v najbližjem času.

Angleški pogoji za nadaljnjo trgovino z nevtralci

Razume se, da bomo tem nevtralnim državam stavliali na razpolago proizvode svojih imperijev samo v toliko, v kolikor se bodo obvezale, da teh proizvodov potem ne bodo prodajale naprej Nemčiji in da bodo tudi drugače svoj izvoz v Nemčijo omejile na najbolj nujno.

Chamberlain je svoj govor zaključil z izrazi upanja, da stojijo vsi omikani narodi na strani Anglije in Francije, za to, ker vedo, da se ti dve velesili borita tudi za njihov obstoj. Ker tudi dobro vedo, da ne bo mednarodno pravo nikoli več

veljalo, ako v tej vojni propadeta Anglija in Francija.

Nato je sledila debata, v kateri so poslanci zahtevali poostreitev vojne tako na gospodarskem, na diplomatičnem kakor na vojaškem področju. Vojno je treba hitro zmagovito zaključiti. Ni je treba razširjati. Zato pa je treba dopovedati nevtralcem, da je angleška vojna tudi njihova vojna.

»Times« o načinu poostreitev blokade proti Nemčiji

London, 2. aprila. b. Poostreitev blokade proti Nemčiji zanima vso javnost in tisk, opozarjajo pa, naj nihče ne pričakuje v poslanski zbornici kakšnih senzacionalnih izjav ministrskega predsednika Chamberlaina. »Times« se pečajo s tem vprašanjem in pravi, da gre samo za to, da se med zavezniški najde pravičen sporazum. Ukrepi za preprečitev uvoza v Nemčijo bi bili naslednji:

1. Nakupovanje turških zalog kromove rude;
2. naročilo velikih množin petroleja in njegovih derivatov v Romuniji;
3. Španija se vključi v blok funt-sterlinga in so že storjeni ukrepi, da se prepreči reeksport iz Španije v Nemčijo;
4. celotna norveška proizvodnja kitovega olja in masti je odkupljena in preprečen Nemčiji nakup potrebne masti in olja za orožje in municijo.

Kot nadaljnje ukrepe prinaša list nakup soje, koruze in drugih proizvodov v državah srednje in jugovzhodne Evrope, da se na ta način odvzame Nemčiji še zadnja možnost za pridobivanje masti.

Romunija dobiva hrbtnico

London, 2. aprila. b. Dopisnik »Daily Telegraph« iz Bukarešte poroča, da je govor sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova okre-

Finančni minister dr. Juraj Šutej

pil romunsko stališče proti zahtevam nemškega trgovinskega odposlanca dr. Cloudisa. Več kot slučaj je, da v Romuniji sedaj ni tovornih vagonov, ki naj bi se na njih prevažalo razno blago za Nemčijo. Vsi ti vagoni so se enkrat znašli na sovjetsko-romunski meji, kjer jih uporabljajo za pravažanje utrjevalnega materiala. V zvezi z Molotovim govorom list dalje zatrjuje, da je Romunija iz Rima dobila obljubo, da Madžarska ne bo napadla Romunije. Končno je izjavljeno, da se v Bukarešti navzlic zanikanjem iz Londona pričakuje neposredne ukrepe zaveznikov na Črnem morju in da bo glavni predmet razprave na konferenci britanskih diplomatov iz balkanskih držav, razširitev blokade v tem delu sveta.

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščaje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih. Naglo suši od znoja ali mokrenja opaljeno in odrgnjeno kožo. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 10.— za škatlico.

Na zahodu borbe v zraku

Nasprotujoča si nemška in francoska poročila

Nemško poročilo

Berlin, 2. aprila. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Na zahodnem bojišču ni bilo posebnih dogodkov. Letalske sile so nadaljevale z ogledniškimi poleti nad Severnim morjem in nad vzhodno Francijo in je pri tej priliki prišlo do večjega števila borb med posameznimi nemškimi ogledniškimi letali in med sovražnimi lovskimi letali. Eno nemško ogledniško letalo tipa Dornier je zblo eno francosko letalo tipa Moran. Angleško ogledniško letalo, ki je poskušalo leteti nad nemškim zalivom, je zblo včeraj eskadrila nemških Messerschmidov. Eno nemško ogledniško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Francosko poročilo

Paris, 2. aprila. t. Havas. Sinoči pozno zvečer je bilo objavljeno naslednje vojno poročilo: Topniški ogenj je bil poseben hud v okolici Posaarja. Tako francosko kakor nemško letalstvo je bilo živahno in se je udeleževalo pri številnih izvidniških poletih. Prišlo je do več bojev v zraku, toda izidi se niso poznali. Znano je samo toliko, da so se vsa francoska letala vrnila na svoja vzletišča. Dne 31. marca je skupina naših izvidniških letal naletela na veliko bolj močno skupino sovražnih lovskih letal. Razvila se je borba, v kateri je sovražnik sestrelil dve naši enosedežni letali, a še tukaj se je en pilot rešil s padalom. Vsa ostala naša letala so se vrnila nepoškodovana na vzletišča. (Francosko uradno poročilo tukaj gotovo omenja bitko, o kateri je nemško vojno poročilo včeraj objavilo trditve, da je bilo sestreljenih vsega skupaj deset francoskih letal.)

Davi pa je izšlo vojno poročilo, ki pravi: Mirna noč na vsej zahodni fronti. Posamič topovsko streljanje iz obeh utrjenih črt ob gornjem Renu. K temu pravi poluradno pojasnilo, da je bilo letalsko izvidniško delovanje spet zelo živahno in so Nemci sestrelili dva francoska lovca ter enega angleškega. Nemci so izgubili eno letalo.

Na morju

London, 2. aprila. Reuter. t. Admiraliteta javlja, da so nad Severnim morjem v bližini nizozemske obale trije angleški lovci prišli v boj z nemškimi bombniki vrste »Heinkel«. Letala so letala komaj nekaj metrov nad morskjo površino. Eden od pilotov je bil ranjen, a je svoje letalo še pripeljal domov. Angleška letala so nepoškodovana. Nemški bombniki so hoteli s strojnimi napasti nekaj ribiških čolnov, ko so jih zatolili angleški lovci, ki so bili vrste »Hurricane«. Eno od nemških letal je bilo poškodovano.

London, 2. aprila. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da so nemški bombniki napadli zastraženo odpravo trgovskih ladij. Vrgli so deset bomb, toda topništvo z ladij jih je pregnalo. Potopljena pa je bila ena manjša angleška ladja.

London, 2. aprila. AA. Havas: Poveljniki nemških podmornic dobivajo redna obvestila o gibanju zavezniških trgovskih ladij. »Daily Telegraph«, ki to javlja, pravi, da so poveljniki nemških podmornic posebno ob španski obali vedeli, kje se gibljejo zavezniške trgovske ladje. Na podlagi takih obvestil se je nemškim podmornicam posrečilo torpedirati zavezniške ladje. Sovražne agente so v zadnjem času aretirali v Holandiji in Skandinaviji, kjer so prav tako dajali podobna obvestila s tajnimi radijskimi postajami. To ne sme nikogar presenetiti, vendar je treba upati, da bo tudi španska vlada na svojem ozemlju aretirala tuje agente in bo s preiskavo ugotovila, na kakšen način so ti ljudje izvrševali svojo poročevalsko službo na španskem ozemlju.

London, 2. aprila. t. Reuter: Admiraliteta javlja, da je angleško trgovinsko brodogradništvo tedno do sobote popolnoma izgubilo samo eno prevozno ladjo za petrolej, med tem ko so nevtralci izgubili tri ladje. Skupna tonaža potopljenih ladij znaša 13.901 tona in je najnižja od začetka vojne. Admiraliteta pristavlja, da postaja vedno bolj očitno, da zavezniški nemške podmornice potapljaajo s tolikšno naglico, da Nemčija ni več v stanu nadomestiti potopljenih edinic z novimi podmornicami.

Taina seja francoskega parlamenta bo v soboto

Paris, 2. aprila. t. Havas. Francoski parlament se je sestel danes dopoldne k rednemu zasedanju. Na dnevnem redu je bilo več intervencij o zunanjih politikah. Predsednik vlade Paul Reynaud bi moral pri tej priložnosti imeti daljši govor o zunanjepolitičnih vprašanjih in o organizaciji vojne. Toda med parlamentarnimi skupinami in vlado je prišlo do sporazuma, da so bile interelacije odgođene. Parlament se bo sestel spet v soboto zvečer. Seja pa ne bo javna. Na tej seji bo ministrski predsednik odgovoril na nekatera vprašanja, ki so sprožena v interelacijah. Zaradi tega predsednik vlade predvidno ne bo govoril na današnji seji parlamenta (poročilo je bilo dano ob 7 zvečer).

Finska prosi za pomoč — Zvezo narodov

Zeneva, 2. aprila. AA. Reuter: Včeraj je generalni sekretariat Društva narodov sprejel od finske vlade apel za pomoč. V apelu navaja finska vlada nujno potrebo, da se da finskiemu narodu pomoč po končani vojni. V notli navaja, da je bilo 550.000 oseb pregnanih iz svojih domov in bodo preseljeni. Od tega je 55% otrok in 30% žena. Zaradi bombardiranja je bilo podrtih 4500 hiš tako, da je okoli 50.000 ljudi ostalo brez strehe. Veliko število Fincev je padlo v vojni. Ceni se, da znaša število padlih 15.000, število ranjenih pa je večje od 40.000.

Nervozna debata okrog zemljevida o Srednji Evropi, ki visi v kabinetu francoskega finančnega ministra

Budimpešta, 2. aprila. t. MIT. Madžarski listi objavljajo protestne članke v zvezi z objavo neke slike, ki je izšla v francoski reviji »Illustration« in ki predstavlja francoskega predsednika vlade — takrat finančnega ministra — z odposlancem Amerike Sumner Wellesom v pisarni finančnega ministra v palači finančnega ministrstva v Parizu. Slika je zanimiva v toliko, ker prikazuje v ozadju obeh državnikov razobešen po steni obsežen zemljevid, ki v ničemer ne odgovarja dejanskim političnim mejam v srednji Evropi. Ta zemljevid prikazuje na primer Poljsko v razširjeni obliki. Vzhodna Prusija in nemška Pomorjanska sta vključeni v poljsko državo. Ukrajina tvori posebno državo. Avstrija je razširjena tja doli čez madžarske meje in se razteguje do Jadranskega morja. Bavarska je priključena Avstriji. Madžarski listi pravijo, kako je mogoče, da visi takšen zemljevid v pisarni aktivnega ministra, ki je danes predsednik vlade.

Francosko informacijsko ministrstvo je zavrnilo očitke madžarskega tiska s pripombo, da gre za

V zraku

London, 2. aprila. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: Včeraj so letala izvedla ogledniške polete nad Severnim morjem. Pri prvih ogledniških poletih so sodelovali tudi bombniki. Izveden je bil napad na sovražnikove patrolne ladje in je prišlo do spopada z enim nemškim letalom tipa Junkers. Nemško letalo je bilo v borbi poškodovano. Eno britansko letalo pa se ni vrnilo v svoje oporišče.

Anvers, 1. aprila. A. DNB: Za časa vaj belgijske protiletalske obrambe je padla granata na streho neke gostilne v Merxenu pri Anversu ter prebila dve nadstropji. Koščki granate so padli v sobo, kjer se je nahajalo deset oseb, toda nihče ni bil ranjen. Druga granata je za časa vaj prebila kupolo bolnišnice sv. Elizabete v Anversu.

zgodovinski zemljevid, ki nima nobene zveze s sedanjostjo in da se zaradi tega ni treba razburjati. Madžarski listi ponavljajo napade in pravijo, da takšno zanikanje ni zadovoljivo, kajti, kdaj v zgodovini se je pripetilo, da je segala avstrijska država, ki ima sicer meje poveljne Avstrije, tja na Madžarsko in tja do Jadrana. Madžarski listi zahtevajo, da se stvar »ki zanima vso Evropo«, razjasni in da francoska vlada pove, kakšni načrti se skrivajo z zemljevidom, ki diči kabinetno sobo finančnih ministrov Francije.

Okrog nove nemške »Bele knjige«

Washington, 2. aprila. t. United Press. V vladnih ameriških krogih raste nerazpoloženje napram Nemčiji zaradi objave nekaterih diplomatičnih listin, ki da jih je nemška vlada našla v tajnem arhivu poljskega zunanjega ministrstva in ki dokazujejo, da so ameriški veleposlaniki tudi pomagali hujskati na vojno proti Nemčiji. Ameriški predsednik Roosevelt in državni tajnik Hull sta oba zanikala verodostojnost teh objavljenih listin. Sedaj pa prihaja še na dan, da nemška vlada ameriškega veleposlanika v Berlinu niti obvestila ni o svoji nameri, da namerava objaviti listine, ki tičejo Združenih držav Severne Amerike, kar je popolnoma proti vsemu dosedanjemu običaju diplomatičnega obveščanja med prijateljskimi državami. Državni tajnik Hull je skorotil tisku, da ameriška vlada ni imela niti najmanjšega pojma o nzmški nameri in da se mu to čudno zdi, da poslanik v Berlinu ni bil o tem pravočasno obveščen.

Washington, 2. aprila. AA. DNE: Zunanji minister Hull je izjavil včeraj novinarjem v zvezi z objavo nzmške Bele knjige in tozadevnim demantijem prejšnjega poljskega veleposlanika Potockega, da Potocki ni bil pri njemu, tako da on ne more dajati pojasnil. Na vprašanje novinarjev, ali se bo Bullitt vrnil na svoje mesto veleposlanika v Parizu, je Hull izjavil, da njemu ni ničesar znano o kakih spremembah.

Važna seja italijanske vlade

Rim, 2. aprila. AA. Stefani: Danes dopoldne je bila pod predsedstvom Mussolinija v palači Viminale seja vlade, na kateri so bili sprejeti važni sklepi. Med drugim je bil sprejet sklep o desetletnem načrtu za temeljito rešitev vprašanj, ki so v zvezi z šolami, bolnišnicami in zaporji. Sprejet je bil sklep o izboljšanju gospodarskega položaja o državnih uslužbencev, kar bo povečalo letne izdatke za 650 milijonov lir. Nato je bilo urejeno vprašanje zakonitih izmenjav v zvezi z organizacijo naroda za slučaj vojne. Ta ukrep predvideva mobilizacijo ljudstva, združenje in javnih služb, poleg tega pa tudi mobilizacijo državljanov, ki ne spadajo pod vojaško obveznost, upoštevajoč tu tudi ženske in nedoletne, ki so že dovršili 13 let starosti.

Gospodarstvo

Uredba o dvanajstinih

Že včeraj smo priobčili glavne računске izpremembe, ki jih izkazujejo dvanajstine v primeri s proračunom za 1939—1940. Dodatno k temu navajamo še:

Postavka 78 milij. din je razdeljena takole: stroški in služba za notranji blok nasledstvenih javnih in pokrajinskih dolgov bivše avstrogrške monarhije: a) anuiteta za inozemske lastnike 58 milij. din, b) anuiteta za domače lastnike 20 milij. din. To je večji znesek, kot je bil določen v proračunu za 1939—1931 (15,25 milij. din) pa tedaj ni bil izplačan in je radi krize v državnih finančnih ta problem zaspal.

Vrhovno sodišče v Ljubljani ima za 111.140 din povečane osebne kredite, nadalje 24.000 din več za potne itd. stroške, 7.000 din več za upravne stroške; nova pa je postavka 7.000 din kot najemnina za vrhovno sodišče v Ljubljani, nadalje je tudi nova postavka 30.000 din za nabavo, dopolnitev in popravilo pisarniškega inventarja za vrhovno sodišče.

Pri apelacijskem sodišču in višjem drž. tožilstvu so osebni krediti povečani za 41.620 din. Za drž. arhiv v Ljubljani so povečani materialni izdatki za 5.000 din.

V narodnem muzeju je nov kredit za 1 uradniškega pripravnika, nadalje so povečani upravni stroški narodnega muzeja za 10.000, za istotoliko pri etnografskem muzeju. Nov je kredit za 1 uradnika in ornitološkega observatorija kakor je tudi povečan materialni kredit.

Na ljubljanskem vseučilišču se povečajo osebni krediti v zvezi z napredovanjem za 221.640 din. Število asistentov pripravnikov se poveča za 7 za 42.700, nadalje tudi število slug za 2, poleg tega pa še za knjižnico 2. Podpora domu visokošolke se poveča za 8.500 din, nova pa je postavka 16.500 din podpore za dijaški dom sv. Cirila. Nadalje je nova postavka 16.500 din za ureditev provizorskega hidrotehničnega laboratorija v Ljubljani.

Znatni so novi krediti za Glasbeno akademijo v Ljubljani ter za srednjo glasbeno šolo v Ljubljani.

Novi učitelji

V prosvetnem ministrstvu bo na novo nastavljenih 160 ur. pripravnikov, v naši banovini 5 dnevničarjev. Število učiteljev v meščanskih šolah se poveča za 150.

Nagrade kontraktuelnim uradnikom in dnevničarjem pri narodnem gledališču v Ljubljani so zvečane za 108.000 din.

Pri finančnih ravnateljih se bo število honorarnih uslužbencev povečalo za 100, pri kat. upravah za 25 itd. Upajmo, da bo davkarja v Ljubljani dobila svoje poslopje, kajti postavka 113.280 din je določena kot anuiteta med drugim tudi za Ljubljano.

Povečano število cestarjev

V gradbenem ministrstvu se bo povečalo število cestarjev, stalnih delavcev v naši banovini od 87 na 150. Nadalje je povečana postavka za regulacijska dela na Muri izven mejnega območja in v Prekmurju kakor tudi na Savinji pri Celju in na Dravi v ptujskem okraju za 500.000 din.

Za odkup vicinalnih prog: Zabok—Krapina, Varaždin—Golubovac, Pančevo—Petrovo selo in Velenje—Dravograd je namenjenih 15 milijonov din, za izplačilo sindikatu lokalnih železnic v Sloveniji 10,6 milij. din.

Ravnateljstvo za zunanjo trgovino bo imelo naslednja proračunska mesta: 1 ravnateljja, 4 načelniki, 2 inspektorja, 6 uradnikov-pripravnikov.

Anuitete za posojila za bolnišnice v Sloveniji so povečane na 272.115 din.

Skupno povečanje kreditov znaša 862 mil. 253.897 din, dočim so bili drugi krediti zmanjšani za 52.389.456 din; največ v prometnem ministrstvu (19.456.665 din).

Finančni zakon

Iz finančnega zakona posnemamo tele izpremembe, odn. dopolnitve:

Podaljšana je veljavnost čl. 12 točka 22 fin. zak. iz leta 1937—1938, v kateri je dovoljena svobodna ocena kazni za kršitev deviznovalutnih predpisov.

Nova razdelitev skupnega davka na poslovni promet

Z letom 1936 je bil povišan skupni davek na poslovni promet, ki se pobira pri carinaricah, in je bila iz tega donosa izplačevana dotacija banovinam. Najvišji znesek v ta namen je znašal 100 milij. din, ki se je razdelil takole: 80% vrbski primorski, drinski, zetski in moravski, torej 80 mil. din tem banovinam, ki imajo 5.835.000 prebivalcev, 20%, t. j. 20 milijonov din pa dobivajo letno: banovine dravska, savska, donavska, vardarska in Belgrad, ki imajo skupno 8.099.000 prebivalcev. Naša banovina je dobivala letno 2,9 milij. din, torej 2,9% od skupnega zneska, čeprav je imela skupno 8.21% vsega prebivalstva v državi in je bil odstotek pobranega davka še višji.

Z novimi določili se je pa ključ izpremenil, pa nekoliko v korist naše banovine. Kajti predvsem je banovina Hrvatska prodrla z načelom, da se ta znesek deli po številu prebivalstva in znaša zanj dotacija 29%, torej 29 milij. din, dočim sta prej dobili savska in primorska banovina skupno 24.535.067 din. Toda ključ za ostale banovine je ostal neizpremenjen, odn. je drugačen za našo banovino. Prej

Financiranje banovine Hrvatske

Z dnem 1. aprila je bila uveljavljena uredba o financiranju banovine Hrvatske, ki je bila izdana na osnovi uredbe o banovini Hrvatski.

Katere državne davke dobi Hrvatska

Po čl. 1 preidejo v pristojnost banovine Hrvatske naslednji viri dohodkov na njenem področju:

A. Vsi neposredni davki, razen uslužbenškega davka in doprinosi zanj, katerega plačujejo osebe v službi države in drž. upokojenci, prispevek skladu narodne, vojni, davek na poslovni promet (splošni in skupni) in patrijaršijska deklada.

B. Takse po zakonu o takсах za vse posle iz pristojnosti banovine Hrvatske; takse po zakonu o sodnih takсах izvzemši takse za spore pred upravnim sodiščem v Zagrebu in predmetih iz pristojnosti države; takse po zakonu o plačilu taksi in naknad za pregled parnih kotlov in sploh vse ostale takse po vseh drugih zakonih, v kolikor gre za posle iz pristojnosti banovine Hrvatske. Vozarinska taksa po tar. št. 101, katero vterjujejo drž. železnice in ostala drž. prevozna podjetja kakor tudi vse druge takse za posle v pristojnosti države, pripadajo državi.

C. Trošarina na alkoholne pijače.

Postopek pri pridobitvi in družbenem davku.

Čl. 2 uredbe določa, da se bo smatralo izjemno od predpisov čl. 44 zadnjega odstavka in čl. 75 zakona o neposrednih davkih pri davčnih zavezanih pridobitvi in družbenem davku, ki poslujejo na področju banovine Hrvatske in na ostalem področju, i eno i drugo poslovanje za poseben davčni predmet. S kraljevo uredbo na soglasen predlog hrvatskega bana in ministra financ bo predpisan način ugotavljanja davčne osnove in davka i za eno i za drugo področje.

Po čl. 3 pripadajo banovini Hrvatski vsi dohodki od izvorov, ki se nanjo prenesejo po čl. 1. Glavne davčne knjige se morajo s tem dnem zaključiti, nato pa se ugotovi znesek dolgovanih davkov od tega dne. Verjevanje tako določenega zneska bodo izvršile, davčne uprave bodo te verjane zneske izročale mesečno drž. blagajni. Podrobna navodila bo dal finančni minister v sporazumu z banom.

Po čl. 4 bo banovina Hrvatska zbiral dohodke, navedene v čl. 1 in razpolagala z njimi po banovinskem proračunu, ki se uveljavlja kot banovinski zakon. Ob uveljavljanju drž. ali banovinskih

je participirala naša banovina na ostanku 20 milij. din po številu prebivalstva, sedaj pa znaša ostanek, na katerem participira naša banovina 14,2 milij. din in tako pride na našo banovino nekaj več okoli četrtilijona dinarjev, ker je zmanjšanje števila prebivalstva (zaradi izpada savske banovine z 2,7 mil. prebivalcev) kompenziralo zmanjšanje absolutne številke, ki je na razpolago banovinam, ki se nahajajo v drugi kategoriji. Vsekakor je zvišanje praktično brez veljave in treba bo tudi za našo banovino uveljaviti načelo, da se razdeli donos po številu prebivalstva enako na vse banovine.

Trošarina na vino in žganje

Z uvedbo drž. trošarine je bila maksimirana trošarina na vino v mestih na dedežu banovine na 150 din, v ostalih mestih pa na 100 din, odn. v ostalih občinah na 50 din, na žganje v mestih na 5, v ostalih krajih na 3 din. Ker bi to lahko škodovalo občinskim financam v marsikateri občini, je vneseno v novi finančni zakon določilo, da more finančni minister po dokazani neobhodni potrebi dovoliti tudi izjemo, vendar ne sme biti trošarina večja kot je bila leta 1939.

Izredni prispevek v znesku 1%, ki ga plačujejo uslužbenci, se ne bo pobiral v bodoče od dnevničarjev, ki imajo povratne prejemke, ki se jim obračunavajo in izplačujejo nazaj za one ure, odn. dni, ko so stvarno opravljali posel, računajoč v take prejemke tudi akordne plače, plače po komadu ali slično.

Oni, ki se pečajo s skakanjem v padobranci, se daje za vsak skok 40 dinarjev, toda največ do 80 din na dan. Učitelji v padobranskih šolah dobe pod istimi pogoji za vsak skok 50 din. Povečani, so tudi dodatki za letalce.

Rok za priznanje prostovoljstva je podaljšan do 30. septembra 1940.

Kmetijski minister je pooblaščen kredite, določene za drž. mlekarski zavod v Škofji Loki, da more trošiti za isti zavod v Kranju, ko bo tja premeščen.

Ureditev kobilarne na Pragerskem

Kmetijski minister je pooblaščen, da izplača naši banovini iz presežkov drž. kmetijskega sklada iz prejšnjih let za odkup in ureditev posestva na Pragerskem za državno kobilarno v Ponovičah 1,8 milij. din. Za omogočitev izplačila te vsote more kmetijski minister v sporazumu z finančnim ministrom event. najeti posojilo na letno anuiteto 150.000 din.

Minister za gozdove in rudnike lahko postavi 90 goz. inženjerjev, 20 zvanikov in 50 gozdarjev za državne gozdove.

Razveljavljen je člen 8 uredbe o razširitvi pokojninskega zavarovanja, ki določa, da zavaruje lahko službodajalec, če ima nameščenice v območju več zavodov, vse pri tistem zavodu, v čigar območju je sedež podjetja ali službodajalec, če o tem obvesti vse prizadete pokojninske zavode.

Ortopedska delavnica v Ljubljani bo naslednje neposredno podrejena ministrstvu za socialno politiko in ljudskega zdravja — invalidskemu oddelku.

Druga pooblastila

Proračun, ki jih je v smislu čl. 98 zakona o občinah odobrava ban, se bodo odsljed odobravlali v finančnem oddelku banske uprave.

Vse odredbe dosedanjih finančnih zakonov in zakonov o proračunskih dvanajstinih, s katerimi so bili obstoječi zakoni izpremenjeni, ukinjeni ali dopolnjevani kakor tudi vse uredbe, pravilniki in drugi predpisi, ki so bili že uveljavljeni na osnovi pooblastil, določenih v omenjenih zakonih, bodo veljali tudi še nadalje.

kot drugostopna drž. finančna oblast na področju banovine Hrvatske.

Organi finančne kontrole — skupni

Po čl. 8 so organi finančne kontrole skupni državi in banovinski organi, zato se financirajo iz drž. in ban. proračuna. Zvanikičke postavljajo ban, uradniške pripravnike in uradnike pa ban v soglasju z ministrom financ. Sploh bo vsa služba urejena sporazumno med državo in banov. Hrvatsko, podrejeni pa bodo organi finančne kontrole drž. inspektoratu v Zagrebu.

Izplačilo invalidnin in pokojnin bodo izvrševale v prenesenem delokrogu banovinski organi s sredstvi, ki jih bo dal finančni minister. Uredba določa tudi sodelovanje ban. in državnih organov v finančni službi. Finančni minister si je zadržal pravico kontrole banovinskih organov v poslih, ki jih opravljajo za državo, on daje tudi navodila in obvezna tolmačenja v tem poslu za službo.

Prvi proračun banovine Hrvatske

S 1. aprilom je stopil v veljavo tudi prvi proračun banovine Hrvatske. Obenem z njim je bila uveljavljena tudi uredba o izvrševanju proračuna. Ta uredba je postala v malem finančni zakon za banovino Hrvatsko, ker prinaša tudi že številne izpremembe obstoječih zakonskih predpisov in pooblastila za bana.

Med drugim je dobil ban pooblastilo za najetje posojila 50 milij. din za zidanje stavb za razmestitev posameznih oddelkov banske oblasti.

Uredba o ljudskem sanitetskem skladu se ne bo izvajala na Hrvatskem.

Ze plačani in dospeli dohodki po tej uredbi gredo v sanitetski sklad pri Hranilnici banovine Hrvatske. V ta sklad prihajajo kot redni dohodki vse denarne kazni, ki se izrekaajo po sanitetskih zakonskih predpisih.

Dohodki

Dohodki banovine Hrvatske so dvojni: 1. oni, ki jih je prej pobirala država in ki so preneseni na banovino Hrvatsko; 2. dohodki, ki jih pobira banovina Hrvatska sama zase kot naslednica banovine; savske in primorske.

Izdatki

Izdatki banovine Hrvatske so naslednji: 1. vrhovna banovinska uprava: osebni 11.061.180 in materialni 11.768.900, skupno 22.830.080 din, 2. oddelek za notranje posle: osebni 100.919.422

din, materialni 19.085.531 din, skupno 120.005.953 din, 3. oddelek za prosveto: osebni 315.158.920, materialni 78.986.601, skupno 394.145.521. 4. Oddelek za pravosodje: osebni 100.406.000, materialni 24.970.600, skupno 125.376.600 din. 5. Oddelek za kmetško gospodarstvo: osebni 29.764.520, materialni 75.322.537, skupno 105.087.057 din. 6. Oddelek za gozdarstvo: osebni 24.269.500, materialni 12.660.262, skupno 36.929.762 din. 7. Oddelek za rudarstvo: osebni 4.155.260, materialni 7.470.250, skupno 11.626.510 din. 8. Oddelek za obrt, industrijo in trgovino: osebni 20.670.561, materialni 8.285.280, skupno 28.955.841 din. 9. Oddelek za tehnična dela: osebni 33.179.338, materialni 179.138.890, skupno 212.318.228. 10. Oddelek za socialno politiko: osebni 5.598.726, materialni 16.157.261, skupno 21.755.987. 11. Oddelek za ljudsko zdravje: osebni 54.863.008, mater. 113.977.462, skupno 168.840.470 din. 12. Oddelek za finančne posle: osebni 82.108.579, materialni 34.415.780, skupno 116.524.359 din. 13. Pokojnine 10.617.467. 14. Banovinski dolgovi 25.986.165 in 15. Proračunski rezervni krediti 50 milij. din.

Skupno znašajo osebni izdatki: 792.783.481 din, materialni pa 678.226.821 din, tako da je ves proračun dosegel vsoto 1.451.000.000 din.

Iz tega pregleda je razvidno, da znašajo osebni izdatki 54,64%, materialni pa 45,36%. V državnem proračunu za 1938-1939 so znašali osebni izdatki 45,20, materialni pa 54,80%. V proračunu savske banovine za 1938-1939 so znašali osebni izdatki 22,50, materialni izdatki pa 77,50%.

Izprememba stopenj v carinskih tarifih

S 1. aprilom so stopile v veljavo tudi številne izpremembe stopenj v uvozni carinskih tarifih, istočasno pa so bile uvedene izvozne carine. Vse tarife so v zlatih dinarjih za 100 kg.

Povišanje uvoznih carin

Številka carinske tarife 18/2: lupine limon in pomaranž maksimalno 50, minimalno 40 (doslej 25 oziroma 20). Na blago v zabojih do 1 kg se plača dodatek 25%.

2. Surova kava: 150 oz. 150 (doslej 80 oz. 80). 27. Surov kakao: 20, 15 (14, 10).

28. Čaj: 300, 300 (150, 120).

29. Začimbe v zrnu itd.: 1. vanilija, žafran itd. 1300, 1000 (650, 500); 2. cimel, muškadni cvet, muškati oreh in kardamon 700, 500 (400, 300); 3. poper, kapra, majaron itd. 280, 200 (140, 100).

3. Deljine vseh vrst 20, 15 (14, 10).

36. Cvetje 140, 100 (80, 60).

40. Hmelj in lupulin 150, 100 (90, 70).

67. Loj je bil doslej prost carine, sedaj se uvaža carina 3 in 1 zlat dinar.

71. Ovčja volna 3 oz. 2 (doslej prosto).

97. Kvebrač v kosih 1 oz. 0,50 (doslej prosto), zdrobljen 2,50, 1,50 (1,20, 1).

172. Asfalt 1,50, 1 (0,70, 0,50).

238. Umetne organske barve 30, 40 (25, 20).

272. Bombaž 10, 6 (10, 8).

386. Kavčuk 3, 2 (doslej prosto).

441. Papirna masa je bila doslej prosta carine, sedaj se uvaža uvozna carina v znesku 1—4 odn. 0,50—2 zl. dinarja.

442. Zvišane so carine na karton (lepenko).

443. Lepanka in papir za zvijanje 20, 15 (20, 15) v teži nad 40 gramov (doslej 30 gramov).

Pri uvozu avtomobilov, ki so urejeni na pogon z zgorjevanjem lesa ali lesnega olja, se plača uvozna carina v znesku 1% vrednosti.

Uredba izvoznih carin

Uvedene so naslednje izvozne carine v zlatih dinarjih za 100 kg::

3. seno brez razlike, slama in ostala živinska hrana. 1. Seno brez razlike 0,25; 2. slama 0,25; 3. Ostala živinska hrana: otrobi, živinska moka itd. 0,75.

7. Konji in kobile: od komada: 1. stari nad 4 leta 20; 2. stari 4 leta in manj 20; 3. klavni konji pa tudi zaklani, toda neodrti 2.

8. Ovce in koze: 1. ovce in koze za plemo, ko se izvoziyo od 1. januarja do 1. maja 20. 2. Ostale 0,15.

10. Svinje in predelki: 1. žive: do zaključno 70 kg teže 1, nad 70—140 1,50, nad 140 kg 2 zl. din za komad. 2. Zaklan in v polovicah 0,15. 3. Sveže meso in soljeno 1,50. 4. Predelki: bakoni: 2. Slanina, salo, mast 2. Ostali izdelki 3.

11. Perutnina: 1. Ziva 1,20. 2. Zaklana 1,50.

12. Jajca: Jajca 1,20. 2. Rumenjaki in beljakevine 1.

15. Perje perutnine: 1. Očiščeno 4. 2. Ostalo 6.

16. Konoplina trstika 3, česna ali grebenana konoplja 1.

19. Oljnatih plodovi 1. Oljnatih plodovi in semenje 2. 2. Rastline za industrijo, zdravilstvo razen buhača 1. 3. Ostalo semenje: deteline 2, nasemenje 0,50.

24. Stavbni les, oglje, briketi iz oglja, ekstrakti za strojenje:

1. Stavbni les, neobdelan, samo posekan ali žgan: kostanjev razen palic 4 cm in manj srednjega prečnika 2,50, hrastovo od 30—30 cm srednjega prečnika 0,60. Hrastov, javorov, in ostalega listnatega drevja nad 30 cm srednjega premera, 0,60, orehov, pa tudi panji nad 30 cm srednjega prečnika črnege oreha 1, belege oreha 0,80, igličarji vseh vrst nad 20 cm srednjega prečnika 1,25. — 2. Stavbni les: rezan in žagan v vseh dimenzijah: kostanjev 4 za komad, železniški pražovi: borovi 0,10, bukov 0,10, hrastovi 0,40 od 100 kg, deške, letve: od igličarjev 0,20, ostalega lesa 0,20, ostale 0,20. — 3. Oglje: 0,10. — 4. Briketi iz lesnega olja 0,10. — 5. Ekstrakti za strojenje 0,50.

25. Premog vseh vrst 0,10, briketi iz premoga 0,10.

26. Rud.: 0,05

Borze

Dne 2. aprila 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 19.557.870 din, na belgrajski 6,8 milij. din. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 2,1 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 157,00—160,20
Pariz 100 frankov 88,75—91,05
Newyork 100 dolarjev 4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov 995,00—1005,00
Amsterdam 100 goldinarjev 2348,50—2386,50
Bruselj 100 belg 756,00—768,00

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 193,98—197,18
Pariz 100 frankov 109,71—112,01
Newyork 100 dolarjev 5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov 1228,18—1238,18
Amsterdam 100 goldinarjev 2900,55—2998,55
Bruselj 100 belg 933,68—945,68

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14,70—14,90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 32 blago

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 32 blago

Curiah. Belgrad 10, Pariz 8,90, London 15,87, Newyork 446, Bruselj 76,20, Milan 22,525, Amsterdam 236,80, Berlin 178,70, Stockholm 106,25, Oslo 101,30, Kopenhagen 86,125, Sofija 5,50, Budimpešta 79,50, Atene 3,60, Carigrad 3,55, Bukarešta 3,40, Helsingfors 700, Buenos Aires 104.

Vrednostni papirji

Ljubljana, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99—100, agrarji 53—55, voj. škoda prom-

plna 443—445, begluške obveznice 77,50—78,50, dalm. agrarji 71—73, 8% Blerovo posojilo 100 do 101, 7% Blerovo posojilo 93—94, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101, 7% stab. posojilo 96—9

Drobne novice

Koledar

Sreda, 3. aprila: Rihard, škof; Hionija, devica, mučenica.
Četrtek, 4. aprila: Izidor Sev., e. uč.; Benedikt Niger.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspal gospod Rok Peselj, bivši trgovec in posestnik v Mostah. Pogreb bo v četrtek ob pol petih popoldne. Izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujoci naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Upokojitve v železniški službi. — Belgrad, 2. aprila 1940. Z ukazom kraljevskih namestnikov so upokojeni v območju ljubljanskega železniškega ravnanjskega sledenja uradniki: v IV-1: Stilih Oskar, viš. svetnik pri obnem oddelku ravnanjskega, Petrovič Anton, viš. svetnik in šef prometne službe v Plju; v V.: Maselj Andrej, insp. prometne komere, oddelka ravnanjskega, Pustoslavšek Franc, insp. prom.-komere, odd. ravnanjskega, Rožman Franc, insp. in transp. kontrolor v Mariboru, Podbi Ivan, insp. gradb. odd. ravn., Perhacev Alojzij, insp. na postaji Rakek; v VI.: Marčen Franc, viš. kontrolor prom.-komere, odd. ravn., Košuta Martin, viš. kontr. in šef postaje Ljubljana gor. kol., Bužar Ludovik, viš. kontr. in šef postaje Ruše; v VII.: Poženel Valentin, viš. nadzornik proge IX. progovalne sekcije Ljubljana-Siška.

— Poroka. V nedeljo, 31. marca 1940 sta se poročila gospod inž. Tomo Knez in gospodična Nada Fuxova. Cestitamoi!

Veljavnost starokatoliških zakonov

Konec marca sta prinesla »Jutro« in »Slov.« narodi dalje članke o veljavnosti starokatoliških zakonov. Oba dnevnika sta porabila priložnost, ki jima jo je dala nedavno odločitev okrožnega sodišča v Soboti glede veljavnosti starokatoliškega zakona. Ni naš namen razglabljati o odločitvi sodišča v Soboti, saj taka razprava ne spada v dnevnopisne časopise, ampak v strokovno in pravno glasilo, zdi se nam pa potrebno izreči javno opozorilo, da zaradi teh poročil morda kdo ne bo v zmoti. S strani »Jutra« in »Slova« je odločitev okrožnega sodišča v Soboti v zadevi starokatoliških zakonov Francja in Marije prikazana kot načelno važna razsodba. To načelno važnost so odkrili najbrž prav v tem, da odločitev v resnici ni v skladu z doslej veljavno sodno prakso, katero so že v mnogih primerih potrdile višje instance. Zato ni prav, da tista nista navedla, da odločitev sobotnega sodišča še ni prarazsodba. Nam niso znana ozadja in vzroki, zaradi katerih je okrožno sodišče v Soboti odstopilo od doslej uveljavljene prakse. Vemo pa, da se prav v takih zadevah vedno pojavijo pritožbe in da gre zadeva vedno skozi več instanc. To velja tudi za primer iz Sobote, zaradi česar ni prav, niti gotovo, da bi sodišče okrožnega sodišča v Soboti obveljalo. Prav zaradi tega pa je bilo tudi prenehanje govoriti o načelni važni sodni odločitvi, ki ni niti prarazsodba, poleg tega pa e nasprotju z dosedanjim sodno prakso in e nasprotju z v resnici načelnimi razsodbami višjih sodišč e podobnih primerih.

Prav potrošen je zaključek »Jutrovega« članka, ki se je vendarle enkrat postavil na naše stališče, čeprav je nauk apiliral na napučenem kraju. »Jutro« namreč zaključuje takole: »Stališče, da je treba zaščititi zakonsko zvezo in srečo staršev in otrok, je e moralnega in narodnega stališča edino pravilno.« To trdi tudi katoliška Cerkev, ki ji je svetost zakona nedotakljiva. »Jutro« ta nauk seveda aplicira na starokatoliški zakon in mimogrede poudarja, da je bil prvi zakon katoliški in da je tega štiti njegov izrek.

Zadnja pot ge. Marije Klinarjeve

Jesenice so znane po lepih, velikih pogrebi. Pogreb gospe Klinarjeve, matere stolnega župnika g. dr. Klinarja v ponedeljek, 1. aprila, je bil pa tako veličasten, kakor ga tudi na Jesenicah ni mogel nihče pričakovati. Človek bi ne verjel, da se v delavskem kraju na delavnik dopoldne more zbrati toliko množica pogrebecev, ki so napolnili obširno župno cerkev, pa jih je mnogo še zunaj moralo stati. Svetel zgled krščanske matere in njena dobrotljiva roka sta to napravila. Ob 10 so po molitvah dvignili krsto na Murovi št. 3; za žensko Marijino družbo je šlo v sprevedu 20 duhovnikov, ki so prišli pokojniku zadnjikrat počastiti in moliti zanj iz hvalečnosti za vse njene velike dobrote. Pogreb je vodil g. dekan kanonik Mrak iz Stare Loke, ki je tudi opravil vse pogrebnice molitve ob asistenci dekana Faturja in svetnika Kasteleca. V cerkvi je imel peto črno mašo

z asistenco kanonik dr. Zerjav. Med žalostnim zvenenjem, gorečimi molitvami in tihim ihtenjem je nato gospa Marija zadnjikrat šla po tisti poti, po kateri je v življenju tako rada hodila in na njej sam Bog ve, koliko premolila za verne duše; za njo pa se je pomolil spreved tako dolg, da so bile na pokopališču že vse molitve končane, ko so pogrebi še vedno prihajali. Preden je črna prst zasula krsto je jeseniški župnik Kastele spregovoril pokojni materi v slovo tako lepo in iskreno, da ni nobeno oko moglo zadržati solz. Pokazal je jasen lik pokojne krščanske matere, ki je živela iz Boga in za Boga, ki je v življenju znala čas tako modro porazdeliti med molitev, delo in vzgojo otrok, ki je skrbela, da so se v njeni hiši vse krščanske dolžnosti natančno izpolnjevale, ki je otrokom znala vcepiti usmiljenje in ljubezen do trpečih, ki je otroke, tudi ko so že postali samostojni in zavzeli ugledna mesta, še vedno z nezmanjšano ljubeznijo vključevala v svoje materinsko srce. Za tako lepo življenje jo je Bog že na zemlji bogato poplačal in sicer s tako hvaležnostjo in ljubeznijo otrok, kakršne je težko kje najti; saj so jo še po smrti hoteli imeti na mrtvaškem odru vsak na svojem domu. Življenje, pa tudi pogreb pokojne matere je bil živa pridiga krščanskim materam, kako naj vzgajajo svoje družine. Njen pogreb je jasno pokazal, da ima čednostno krščansko življenje trajno vrednost, ki ga mora vsak spoštovati in da je tako življenje obrodilo bogate sadove za družbo. Za slovo je govornik še prosil pokojno gospo, naj prosí pri Bogu, da bi obudil v župniji veliko takih mater, ki bodo posnemale njen zgled. Ob pol 12 je bilo zadnje slovo od pokojne matere končano. Braje in sestre in drugi bližnji sorodniki so se pa takoj odpeljali v Gorje, da so še isto popoldne spremili na pokopališče vnujino pokojne matere, najmlajšo hčerko sina Matija, ki jo je pokojnica prvo poklicala k sebi.

Kupujte srečke drž. razredne loterije v Glavni kolekturi »Vrelec sreče«, Alojzij PLANINŠEK, v LJUBLJANI - Beethovnova ul. 14. - Telefon 35-10.

— Obinski odbor občine Škofja vas je na svoji redni seji dne 31. marca 1940 podelil gosp. predsedniku senata dr. Korošcu in g. senatorju Mihelčiču častno občanstvo za izredne zasluęe.

— Promet na banovinski cesti II. reda št. 142 (Dobrava-Zaklanc-Luče) je od Vrzdanca do vasi Ljubljana zaradi popravila ceste ustavljen.

— Šesti mednarodni kongres Kristusa Kralja je bil kakor svetel žarek v težkem času, ki je napovedal človeštvu nove vojske, uničevanje in smrt. Tako je napisal ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman za uvod poročilu o tem kongresu, ki je izšlo te dni. Ta knjiga je ena najaktualnejših publikacij zadnjega časa, saj obravnava vse poredne sodobne probleme v besedi največjih katoliških znanstvenikov Evrope. Knjiga se naroča pri škof. ordinariatu v Ljubljani in stane vezana 55 din, broširana 40 din.

— Pozor na sleparja. V Savinjski dolini se klati slepar, ki skrbno obiskuje zlasti župnike in kaplane ter izrablja njihove dobrote. Predstavlja se za Emanuela Gasparije ter povsod pripoveduje, da išče službe. Ima 4 razrede realne gimnazije. Po gostilnah pa se izdaja za natakarkar in za člana neke ljubljanske gostilničarske zadruęe ali celo njenega odbornika. Je lepo oblečen ter drzno nastopa zlasti v gostilnah. Kaže odrezek nakaznice, češ da mu je škof dr. Rožman podelil 200 dinarjev podpore, potem odrezek priporočnega pisma na dr. Korošca. Nadalje pripoveduje, da nima denarja za prenočišče in enostavno zahteva od vsakega župnika 12 dinarjev za prenočišče. Zunaj pa ga medtem časom čaka njegova priateljica, zelo mlada, s katero hoče po gostilnah skupno prenočevati. V delavski knjižnici, ki jo ima (seveda če ni ponarejena) trdi, da je bil nekaj časa v službi pri baronu Bornu v Trzinu. Povsod po župniščih se hvali, da ga po imenu poznajo in da se je pri tem ali onem več dni mudil. Vse kaže, da se ta slepar preživlja z izrabljanjem dobrih duhovnikov, ki nevede podpirajo celo njegovo prirediteljstvo. Vse duhovnike opozarjamo, da ga takoj naznanijo najbližnji orožniški postaji.

— Obisk praškega velesejma. Obiskovalec praškega velesejma letos ne bodo imeli dosedaj običajnega popusta na železnice. Pač pa bo izdal nemški konzulat obiskovalcem sejma brezplačni vizum. Priporočljivo je oskrbeti si za izdajo brezplačnega vizuma priporočilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

— Izlet na Milanski sejem od 21.—26. aprila. Informacije in prijave samo do 10. PUTNIK.

— Razpis ustanove dr. Pavla Turnerja. Podpisna uprava razpisuje za študijsko leto 1940-41 dve ustanovi dr. Pavla Turnerja, vsako v višini 38.000 din, namenjeni za 1 jurista in 1 filozofa

slovenske narodnosti, ki sta položila državne (diplomske) izpite ter si pridobila doktorat na ljubljanski univerzi. Ustanove imajo namen, da se omogoči najvrednejšim proslcem človeško življenje v inozemskih kulturnih in znanstvenih žariščih (Pariz, London, Oxford, Cambridge itd.) v svrhu, da nadaljujejo strokovne študije in da si obenem pridobijo one splošne in družabne izobrazbe, ki je značilna omikanega in kulturnega človeka. Pravilno kolkovane prošnje s potrebnimi dokazili o izpilih, doktoratu ter o jezikovnem znanju je vložiti na rektoratu najkasneje do 15. maja 1940. Podrobnejše določbe ustanovne listine so razvidne iz razpisa na deskah rektorata ter filozofske in juridične fakultete. Univerzitetna uprava v Ljubljani, dne 30. marca 1940. Rektor: dr. Matija Slavič, I. r.

— Izlet v Grčijo od 21.—30. aprila. Informacije in prijave do 17. PUTNIK.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josel« grenčice.

— Nesreča kolesarja. Od št. Jurja ob j. ž. nam poročajo: Osební avto ravnatelja Združenih steklarn v Rogaški Slatini, in Janez Trebove iz Vrhnega, ki se je peljal s kolesom na delo, sta v ponedeljek zjutraj na ravni cesti v bližini »Cestnega Jožeka« trčila drug v drugega. Karambol je bil tako hud, da je kolesarja vrgel na avtomobil in nato 4 m vstran, kjer je obležal s prebito lobjano. Redek primer je bil, da je prav tedaj tam mimo nesel sv. zakramente domači g. kaplan in mu jih podelil, nakar so ga z rešilnim avtom odpeljali v celjsko bolnišnico. Vsi pravijo, da se mora ponesrečenec zahvaliti svoji močni naravi, ker ni bil takoj mrtev, a je tudi sedaj še vprašanje, ali bo živel.

Kranj

Slovensko planinsko društvo Kranj priredi predavanje o britanskim planinam s skriptiranimi slikami dne 4. aprila t. l. ob 20 v telovadnici realne gimnazije v Kranju. Predava znana turistinja Miss Fanny Copeland, lektorica angleščine na univerzi v Ljubljani. Predavala bo v slovenščini.

Po državi

* Nova frančiškanska bazilika v Makarski. V nedeljo je bila v Makarski v navzočnosti štirih škofov in več tisoč vernikov slovesno posvečena nova frančiškanska bazilika. Vsa Makarska je bila okrašena z zastavami. Stevilni verniki so prihajali z avtobusi, ladnjami in drugimi vozili. Iz Sinja in Drniša so verniki prišli s svojimi godbami. Cerkev je posvetil episkopi škof dr. Bonetlačič. Nato je bila procesija z Najsvetejšim, ki jo je vodil bivši belgajski nadškof dr. Rodič. Slovesnosti sta se udeležila tudi škofski škof dr. Mileta in banjaluski škof p. Garič. Po procesiji je imel v novi baziliki govor frančiškanski provincijal o. dr. Peter Gradič, slovesno pontifikalno mašo pa je služil škof dr. Bonetlačič.

* Velik shod sadilcev tobaka. Preteklo nedeljo je bil v Mostarju shod društva sadilcev tobaka v Hercegovini, katerega se je udeležilo 189 delegatov, ki so predstavljali 25.000 sadilcev tobaka iz Hercegovine. Shoda se je udeležil tudi minister dr. Bariša Smoljan. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da se v Bosni in Hercegovini ustanovi posebna monopolna uprava, v Mostarju pa sedež monopolnega inspektorja. Monopolna uprava naj v vseh tobakarskih zadevah sodeluje z društvom sadilcev tobaka. Sadilcem tobaka naj se dajo dolgoročna brezobrestna posojila. Minister dr. Smoljan je v svojem govoru dejal, da bo hercegovski sadilec tobaka sedaj prišel do svojih pravic. Nismo se doslej vsega, vendar pa bomo zaštili vse svoje moči, da se ugotovi upravičen zahtevam sadilcev tobaka.

* Nada Mandičeva oprosena. Svoj čas smo obširno poročali, da se je 9. novembra odigrala v neki sobi hotela »Imperial« v Dubrovniku krvava ljubavna žalost. Iz Nemčije priseljeni trgovec Jožef Elias je s strelom iz samokresa ranil svojo prijateljico Nado Mandič in se nato sam ustrelil. Elias je prišel leta 1936 v Jugoslavijo. V Zagrebu je spoznal Nado Mandičevo. Zgledal se je v lepo ženo in sklenil, da se bo z njo poročil. Mandičeva pa ga je zavrnila. To pa je že ostarelega Eliasa še podžgalo in je v nemirni sili v Mandičevo. Novembra 1938 je Mandičeva potovala v Split. Elias se je peljal za njo in ji v Splitu predlagal, naj bi preživela z njim par dni v Dubrovniku. Mandičeva je privolila in oba sta se odpeljala v Dubrovnik, kjer sta se naselila v hotelu »Imperial«. Dne 9. novembra je Elias nenadoma vstopil v sobo Mandičeve. V levi roki je držal aktivko, v desnici pa samokres. Pozval je Mandičevo, naj se enkrat premisli in nato pove, če se hoče z njim poročiti ali ne. Ko je Mandičeva po kratkem premišljevanju izjavila, da se ne more z njim poročiti, ji je Elias vrgel pred noge 15 tisočakov in v istem trenutku ustrelil proti njej. Zadel jo je v lice. Nato se je sam ustrelil. Ko so pozneje v torbici Mandičeve našli okrvavljene bankovce, so mislili, da si je Mandičeva prilastila denar po Eliasuvi smrti. Vsa njena zatrjevanja, da ji je Elias dal denar pred svojo smrtjo, so bila zastoj. Sodišče jo je obsojilo na tri mesece zapora, pogojno za dve leti. Apelacija pa je ugodila njeni pritožbi, razveljavila sodbo in odredila novo razpravo, ki je bila te dni pred okrožnim sodiščem v Dubrovniku. Senat je prišel do prepričanja, da je Mandičeva nedolžna in jo je oprostil.

* Tihotapstvo dolarjev. Subotička policija je preteklo nedeljo odkrila tihotapstvo inozemske valute. Neki kolonist iz Subotice je nameraval prodati 8000 dolarjev, vtihotapljenih iz Amerike. Skozi 12 let je bil rudar v Ameriki in je prinesel s seboj vse svoje prihranke. Nameraval je dolarje prodati in si kupiti manjše posestvo. Pri tem je posredoval subotički trgovec Artur Weiss, ki je kolonista spravil v zvezo z nekimi belgajskimi industrijci, ki so potrebovali dolarje. Policija je za to zvedela. Skrivni agenti policije so prišli na dogovorjeno mesto ter aretirali kolonista in zaplenili dolarje, ki so jih poslali v Belgrad. Tudi trgovec Weiss je bil aretiran, ker pa je dokazal, da je ravnal v dobri veri, so ga spet izpustili. Preiskava se nadaljuje v Belgradu.

Anekdota

V nekem južnonemškem vseučiliškem mestu je deloval psihater Hecht. Večkrat je dobil nalogo, da preišče duševno stanje ljudi, ki so prišli navzkriž s paragrafom, pa so se delali duševno bolne. Nekoč so pripeljali k profesorju takega moža, po imenu Kolar. Profesor Hecht je meril z očmi slabomunega in odložil očala. Mož je profesorja drzno gledal v oči. Psihater: »Kako se pišete?« Slabomunil: »Kolar!« Profesor: »Kaj pa ste?« Bolnik: »Krojač!« Profesor se je začudil in hitro od strani pogledal moža. »Krojač?« — »Dat!« — »Vi se pišete Kolar in ste krojač? To je čudno, zelo čudno! Bolnik: »Saj se vi tudi pišete Hecht (šuka), pa ste govodo!« — Preiskava je bila hitro končana. Psihater je napisal naslednje mnenje: »Kolar se je pokazal pri preiskavi popolnoma normalnega, tako da v polnem obsegu odgovarja na vsa vprašanja.«

Ljubljana, 3 aprila

Gledališče

Drama: Sreda, 3. aprila: »Severni vlačica«. Red A. — Četrtek, 4. aprila: »Asmodej«. Red B in Polcelni abonma. — Petek, 5. aprila: zaprt. — Sobota, 6. aprila: »Zupanova Mica«. Varha. Izven.
Opera: Sreda, 3. aprila: »Adriana Lecouvreur«. Red Sreda. — Četrtek, 4. aprila: »Figaro svatba«. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majmfeve. Petek, 5. aprila: zaprt. — Sobota, 6. aprila: »Figarova svatba«. Red A.

Radio Ljubljana

Sreda, 3. aprila: 7. jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Fjodor Saljapin poje (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.30 Napovedi — 13.02 Slavni orkestri in dirigenti (plošče) — 14. Poročila — 18. Mladinska ura: Kaj prihaja na živilski trg — Iz mestnega urada za pregled živil (g. inž. Albin Nežima) — 18.40 Delavska ura: Kako zaposliti slovenskega človeka (g. Rudolf Smersu) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Hrvači v tridesetletni vojni (dr. Ernest Bauer, Zagreb) — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20. Prenos iz ljubljanske opere v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. ravnat. Vinko Likmar). V II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 3. aprila: Belgrad: 20 Opera. — Zagreb: 20 Ljubljana. — Bratislava: 19.40 Slovaška gl. — Praga: 19. Wagnerjeva opera »Lohengrin«. — Sofija: 20 Berliozova opera »Faustovo pogubljenje«. — Bern: 20.15 Pomoč v švicarskih nar. pesmih. — Budimpešta: 20. Ork. konc. — Bukarešta: 21.30 Klavir. — Trst-Milan: 17.40 Plesna gl. 21. Scuderieva opera »Donata«. — Rim-Bari: 21.20 Dunasova drama. — Florenca: 20.30 Operni konc. Oslo: 19.30 Griegov konc. — Sottens: 21.20 Ork. koncert.

Prireditve in zabave

Gledališče mladitve bo 12. aprila v franciškanski dvorani uprizorilo Cankarjevo igro »Lepa Vida«. Delo pripravlja in mu je oskrbel scenski okvir Zvonimir Sinič.

F. O. in D. K. Ljubljana mesto vabi na svojo I. akademijo, ki bo v nedeljo, 7. aprila t. l. ob 8 zvečer v franciškanski dvorani. Predprodaja volonteri je v trgovini A. Siligoi, Franciškanska ulica, tel. 20-12.

Prva točka jubilejnega simfoničnega koncerta našega Orkestralnega društva je Saint-Saensova II. Simfonija op. 55, ki jo bo igral pomožni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice ljubljanske. Jubilejni koncert bo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 20. uri v veliki Unionski dvorani. Vstopnice so na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice.

Smarnogorsko okrožje priredi za svoje odseke v dneh od 5. do 7. aprila tehnični tečaj v Prostvetnem domu na Ježici. V petek in soboto se prične ob 19 zvečer, v nedeljo pa ob 8 zjutraj. Pozivam vse odsekovne načelnike in vadijele, da se tečaja polnoštevilno in točno udeležijo. Načelnik.

Na sporedu zborovskega koncerta društva Krakovo Trnovo, je 16 moških zborov in med zastopanimi skladatelji prevladujeta Emil Adamič in Zorko Prelovec. Zbor Krakovo Trnovo bo nastopil v veliki Filharmonični dvorani v petek 5. t. m. ob 20. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Matice.

Predavanja

Univ. prof. g. dr. Marij Rebek bo predaval drevi ob 8 o snovi: »Premog in organska kemija«. Ker bo g. predavatelj vse čas eksperimentalni, bo vršilo predavanje v kemični predavalnici I. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vhod z dvorišča. Vstop prost.

Sestanki

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov ima drevi ob osmih svoj redni tedenski sestanek v Rokodelskem domu. Ker je na sporedu tudi zanimivo predavanje, naj se zanesljivo udeležijo vsi člani društva sestanka.

Naše dijaštvo

Kongregacija akademikar ima drevi ob 8 uri na osem svoj sestanek v frančiškanski kapeli. Pričite, iskreno vabljeni!

Akademski kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob 8 redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost jutri v uršulinski cerkvi. Zjutraj ob petih bo prva sv. maša, ob pol šestih pridiga in ob šestih sv. maša z blagoslovom za žive in rajne bratovščine. Vse častilce sv. Rešnjega Telesa vabimo, da se jutri v obilnem številu udeležijo evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Cesta 29. okt. (Rimska cesta).

Poizvedovanja

Zelena papiga se je našla. Dobi se Tržaška cesta Lj. 26-I. levo.

Donava povzroča ogromno škodo

Iz Sombora poročajo, da je vse ozemlje okrog Donave v hudi nevarnosti zaradi naraščanja vode. Od nedelje do ponedeljka je Donava narasla zopet za 15 cm. Do Kemorna je Donava upadala, od Kemorna naprej pa zaradi naraslih pritokov naraščala. V Mohaču je v ponedeljek popoldne kazal vodostaj 673 cm. Pričakujejo, da bi vodostaj pri Novem Sadu dosegel višino 680 cm. Na tej višini bo voda ostala par dni, šele potem pričakujejo, da bo začel upadati. Položaj je zelo nevaren, ker lahko upadanje vode traja 25 do 30 dni. Ves promet po Donavi je ustavljen. Ladje, ki so vozile tovare za Nenadžio, so morale ostati v posameznih pristaniščih.

Pri Beždanu, Bogojevu in Apatinu Donava še vedno narašča. Po vseh ogroženih krajih prebivalci e pomočjo vojašva pridno utrjujejo nasipe. Ni ogrožena samo Vojvodina, ampak tudi Srem. Položaj pri Sremskih Karlovcih in pri Slaankamenu je kritičen. Pri Slaankamenu je poplavljen ogromen kompleks zemlje in porušenih veliko hiš. Prebivalstvo, ki je bilo prisiljeno, da je zapustilo svoje hiše, ni moglo najti zavetišča niti v občinski zgradbi. V toku noči od nedelje do ponedeljka se je porušilo 14 hiš v Apatinu je položaj enak. Tovarna skladnja je pod vodo, tudi več ulic je poplavljenih. V Stari Kanjiži je reka Koraš tako narasla, da je nad dvajset let ne pomnilo tako visoke vode. Mesto je ogroženo. Prebivalstvo iz poplavljenih krajev pošilja izjave na bansko upravo in prosi za nujno pomoč. Med Vr-

basom in Kulo je voda v kanalu kralja Petra silno narasla.

Pri Novem Sadu je v nedeljo Donava presegla višino vode leta 1926, ko so bile katastrofalne povodnji. Takrat je vodostaj kazal 659 cm, v nedeljo pa je dosegel 661 cm. Pričakujejo, da bo voda narasla še za 15 do 20 cm. Obrežje Donave pri Novem Sadu je v zelo kritičnem položaju. Stalen pritisk vode grozi, da bo predrl nasipe. Pri Bogojevu so na več mestih nasipi popustili in je voda poplavlila ogromna zemljišča. Vse vasi ob Donavi so poplavljenе. Prebivalci so se morali izseliti in odhiti na varno. Enako kritično stanje je tudi v Banatu, kjer se Tisa in ostale reke razliva in stalno narašča.

Drava je pri Osijeku dosegla višino 440 cm. Zadnja dva dni je narasla za 40 cm in je sedaj v isti višini kakor obrežje, v spodnjem masu, kjer je obrežje nekoliko nižje, pa se je Drava razlila in poplavlila hiše, ki so zgrajene na obrežju. Dverišča in kleti so polne vode, ki prihaja že tudi v stanovanjske prostore. Vas Trvdjavica nasproti Osijeka je v veliki nevarnosti, ker je voda predrla nasip na več mestih in pridrla v vas. Kmetje gonijo svojo živino na varne kraje, najbrže se pa bodo morali izseliti vsi prebivalci. V spodnjem Osijeku pridno utrjujejo vodne nasipe. Tudi v Belju prebivalstvo e pomočjo vojaštva neprestano utrjuje vodne nasipe, da prepreči katastrofalno povodnjo, kakršna je bila leta 1926, ko je voda predrla takojšnji nasipi.

Pri očenem zdravniku: »Sedaj glejte lepo v moje oči... tako... in povejte mi odkrito, zakaj mi niste plačali mojega zadnjega računa?«

LJUBLJANA

Dom onemoglih na Bokalcu

Ljubljana, 2. aprila.

Ljubljanska mestna občina si je za letošnje leto zastavila veliko nalogo: zgraditi primeren Dom onemoglih na Bokalcu. Velika Ljubljana je prav v zadnjih letih posvetila veliko skrb različnim socialnim vprašanjem, eno najnujnejših pa je prav gotovo ureditev doma vsem tistim, ki si v svojem življenju z delom in trudom niso mogli prislužiti ali prihraniti zapečka. Tudi vsi tisti, ki jim po novi socialni zakonodaji pritečejo skromne rente, naj bi dobili dom, v katerem bi zadnje dni življenja mogli preživeti v miru in skromnem udobju.

Za dom onemoglih je najprimernejše zemljišče, ki si ga je občina pridobila od gradu Bokalec. Svet leži po večini na planoti severovzhodno od starega gradu in sega v smeri sever-jug do Gradaščice pod planoto. Jedro posestva so njive, ki leže po vrhnjem delu planote. Na severozapadnem delu posestva je gozd, pod planoto do Gradaščice pa se razprostirajo travniki. Na teh travnikih ali pa na planoti bi se dal zgraditi primeren dom onemoglih. S. 15. marec je stopil v veljavo razpis mestne občine za napravo načrtov Doma onemoglih in so bile tudi razpisane za najbolj uspele načrte lepe nagrade. Prva nagrada obeta kar 30 tisoč din, druga 20.000 din, vse skupaj pa znesejo 78.000 din. Med ljubljanskimi arhitekti je veliko zanimanje za ta razpis in okrog 15 arhitektov že pripravljajo načrte za Dom onemoglih na Bokalcu. Je seveda priprava takih načrtov dolgotrajno delo in arhitekti imajo zadnji rok za oddajo načrtov 22. maja.

Po splošnih pogojih za ta natečaj moramo razbrati, da želi mestna občina najprej zgraditi tako zavetišče, v katerem bi mogla naseliti 350 zdravih starčkov in stark. Ves kompleks stavb pa naj bi bil zgrajen tako, da bi bila v nadaljnjih razdobjih možna načrtna dozidava poslopj, ki bi omogočila, da se naseli na Bokalcu do 1000 oskrbovancev. Za sedanji načrt morajo arhitekti rešiti zidavo doma tako, da bo v njem vključena celotna oskrba z neprevelikim razkošjem in da bo mogel dom uspešno delovati ob pretežno lastnem gospodarstvu. Jasno je, da bo tako velik dom moral imeti precejšnje število gospodarskih poslopj, tako da bo na Bokalcu nastala kar cela kolonija. Konec maja bomo pa tudi že zvedeli, kako so naši arhitekti to razmeroma težko nalogo rešili.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekoma jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda mlo deluje in zanesljivo otvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Društvo prijateljev pravne fakultete v Ljubljani je imelo dne 29. marca t. l. v prostorih apelacijskega sodišča v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Soglasno je bil izvoljen stari odbor s predsednikom apelacijskega sodišča dr. Golio Vladimirov kot predsednikom in s spremembo, da so bili izvoljeni nanovo v odbor g. finančni ravnatelj Mozetič Josip, g. univerzitetni profesor dr. Stanko Lapajne in g. odvetnik dr. Ferdo Majaron. Članov je imelo društvo v preteklem letu 311. Za izdajanje »Zbornika znanstvenih razprav«, ki ga izdaja proforski zbor pravne fakultete, je zbralo društvo na članarini 9.330 din, dočim so znašali stroški za Zbornik 25.967 din in bo ostanek plačala pravna fakulteta iz svojega fonda. Izdajanje Zbornika znanstvenih razprav je velikega pomena. Proforski zbor ima priliko, da v njem obravnava vsako leto aktualna pravna vprašanja. Članki imajo kratek resume v kakem svetovnem jeziku. S tem si utre Zbornik pot v širni svet. Izdajanje Zbornika pa ima tudi praktičen pomen. Fakulteta dobiva za Zbornik v zamenjavo znanstvene knjige in časopise. Tudi v bodočem letu bo društvo nadaljevalo svojo nalogo, da čim bolj podpre pravno fakulteto. Trdno smo prepričani, da se bodo naši pravniki, ki delujejo v praktičnih poklicih, kakor doslej, tako tudi v bodoče zavedali svoje dolžnosti in odgovornosti napram našemu najvišjemu kulturnemu zavodu.

1 Kršćansko žensko društvo vabi članice in sodelavke k zanimivemu aktualnemu predavanju g. dr. Ahčina, ki bo danes, 3. aprila, ob 8 zvečer v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva 5.

1 Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148 zakona o neposrednih davkih v II. četrtletju 1940 v plačilo: a) dne 1. aprila 1940 II. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neozonjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice; b) dne 15. avgusta 1940 I. polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

1 Poslovne knjižice. Vsi oni, ki so prosili do 30. marca 1940 pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani za nove oziroma za zamenjavo starih delavskih (poselskih) knjižic, naj se javijo zaradi prevzema novih knjižic v mestnem domovinskem uradu, Mestni trg 2, II. nadst., soba 50, med uradnimi urami od 9—13, in sicer: v četrtek 4. aprila 1940 oni, katerih rodbinska imena začnajo s črkami A—J; v petek 5. aprila oni od K—S in v soboto 6. aprila oni s črkami S do konca.

1 »Vesela škota« v kinu Slogi je nedvomno najboljša burka sezone! Ameriška kralja smeja Stan Laurel in Oliver Hardy uživata v Ljubljani veliko popularnost. Zlasti danes, v teh težkih časih je smeh in zabava vsakomur vsakdanja potreba. Sedaj se bodo ljudje od srca pošteno nasmejali pri filmu »Vesela škota«, kjer nastopata Stanlio in Olio kot »hrabra« vojščaka škotskega bataljona v Indiji. Film vsakomur priporočamo, kajti najbolj zakrknjen resnež se bo glasno smejal in izvrstno zabaval.

Policijska racija. V zadnji noči je ljubljanska policija izvedla veliko racijo in tako malo pregledala razne prišleke, ki so se zopet zatekli v Ljubljano kljub temu, da jim je bivanje v Ljubljani prepovedano. Precejšnje število starih znancev so na ta način odkrili služujoči organi. Policijski zapori so se zopet napolnili, vendar ne za dolgo, ker bo večino prijetih zopet odpustala v domovinske občine. Večjih grešnikov pa pri raciji policija ni prišla, kar tudi dokazuje, da se v Ljubljano v glavnem zatekajo le delomrzniki, ki mislijo, da bodo v Ljubljani še najlažje živeli na račun dobrodušnosti prebivalstva.

1 Nesreča ne počiva. Tridesetletnega čevapčarja Šafaroviča Osmana, doma iz Bosanske Dubice in stanujočega na Zabjaku v Ljubljani, je predvečernjim ponoči tovariš udaril s steklenico po glavi, tako da je dobil pošteno buško. — 35 letnega delavca Škerjanca Viktorja iz Device Marije v Polju pa je predvečernjim zvečer napadel na cesti neznanec in ga z žilavko udaril po glavi. Oba ponesrečena se zdravita v ljubljanski bolnišnici.

MARIBOR

Tihotapci ljudi pri Sv. Križu nad Mariborom

V hlevu so orožniki še našli živih tihotapskih tovorov

Maribor, 2. marca.

Tihotapstvo z ljudmi čez mejo v Nemčijo se sedaj sicer ne vrši več v takem obsegu, kakor še pred nekaj meseci, vendar se vnelo nadaljuje. Te dni pa se je orožnikom od Sv. Jurija ob Pesnici posrečilo, da so razkrinkali pri Sv. Križu nad Mariborom veliko družbo ljudi, ki so se bavili poklicno s spraviljanjem delavcev in krošnjarjev čez mejo v Nemčijo ter so jim zaplenili celo njihov živ tihotapski tovor, katerega so ravnokar pripravili, da ga spravijo čez mejo. S tihotapstvom so se bavili sinovi posestnika Robiča, ki ima svoje posestvo čisto na meji in sicer štirje bratje Robiči 19 letni Maks, 25 letni Henrik, 31 letni Aleksander in 27 letni Franc ter posestniški sin 27 letni Karel Harih, vsi od Sv. Križa nad Mariborom.

V hlevu pri Robičevih so orožniki odkrili štiri moške, katere so nameravali ponoči spraviti čez mejo. Bili so to krošnjari iz Imotskega, ki so v začetku vojne pobegnili iz Nemčije, tam pa so pustili svoje krošnje in zaslužek. Hoteli so dobiti zopet potne liste za potovanje v Nemčijo, pa jim nemški konzulati tega niso dovolili. Sedaj so nameravali skrivaj priti čez mejo po svojo lastnino. Krošnjariji so ob prihodu orožnikov pobegnili iz hleva, vendar so jih moške postavile polovili. Šest krošnjarjev pa so orožniki prijeli na sami meji v trenutku, ko so jih hoteli Robičevi fantje spraviti v Nemčijo. Robičevi so se s tem poslom najbrže že dolgo bavili ter so spravili čez mejo že veliko ljudi.

* m Sestanek zasebnih nameštencev. Drevi ob osmih imajo člani mariborske podružnice Društva združenih in zasebnih nameštencev sestanek, na katerem bosta predavala predsednik Bolniške blaginje Trgovskega bolniškega in podpornega društva g. I. Martelanc in predsednik Delavske zbornice g. Viktor Kozamernik. Sestanek se bo vršil v Delavski zbornici, Sodna ulica. Tovariši in lovarice udeležite se sestanka polnoštevilno. Predavanji bosta zelo aktualni.

m Kongregacija za gospe ima jutri ob štirih popoldne sestanek.

m Meja mej! Vstopnice za koncert mladinskega zbora Vilhar z Rakeka so v predprodaji pri Putniku (Grad). Preskrbite si jih pravočasno! Na koncertu, ki se bo vršil 6. aprila ob 8 zvečer v uniojski dvorani, nastopi 110 pevcev in pevk.

m Zopetna uvedba nočnega brzovlaka. Železniška uprava bo s 15. aprilom zopet uvedla nočno brzovlaka. Iz Maribora bo odhajal ob 2.48, iz Poslojne pa se bo vlak vrnil v Maribor ob 3.20 zjutraj. Polniki so nočni brzovlak v obeh smereh zelo pogrešali in bodo zato odločitev železniške uprave, da oba vlaka zopet uvede, z veseljem pozdravili.

m Odgovor na popravek g. dr. Bergoč. V večernji številki našega lista smo morali objaviti popravek po zakonu o tisku, ki določa, da se mora vsak pravilno sestavljen popravek objaviti brez ozira nato ali je resničen ali ne. V tem svojem popravku trdi dr. Bergoč, da je samo izjavil, da Slovensko planinsko društvo že dve leti od mestne občine ni prejelo nikake podpore, dasi so med tem časom razni športni klubi, ki imajo manj članov kakor podružnica Slov. planinskega društva, od mestne občine dobili podpore. Dalje pravi dr. Bergoč, da ni omenil ne športnega kluba Maratona, ne Stavbne zadruge Stadion in ne podpore 100.000 dinarjev, ki jo je zadruge od mestne občine dobila v letošnjem proračunu. K dr. Bergočevemu popravku ugotavljamo, da mi niti nismo trdili, da je v svojem predsedniškem poročilu Maraton in zadruge Stadion omenili, marveč smo zapisali, da je na obe

Me zamudite - ne odlašajte! Nove pustolovski-ne, nove senzacijske! Za 12.000 Ljubljancov je v 4 dneh videlo ta film in vsi govorijo z največjim navdušenjem o njem. Samo še danes in jutri — zato hitite z ogledom tega edinstvenega filma!

TARZAN in njegov sin

Se danes si ogledate senzacionalni velefilm o kralju džungle in njegovem sinu. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri. KINO UNION Tel. 22-21

Najkrasnejši zgodovinski film o tragediji zadnje francoske vladarice Norma Schearer, Tyrone Power

MARIA ANTONIETTA

KINO MATICA, tel. 21-24

Ob 16., 19. in 21. uri

STAN LAUREL in OLIVER HARDY

VESELA ŠKOTA

Dve uri burne in vesele zabave! Rezervirajte si vstopnice!

popularna kralja smeja v najboljši šlager komediji, ki bo izvala najglasnejši krah! Stanlio in Olio kot hrabra vojaka v srcu nemirne in mistične Indije ob 16., 19. in 21. uri KINO Sloga tel. 27-30

Kot dodatek za ljubitelje jahalnega športa: Visoka šola za konje

Muta

V nedeljo se je poslovil od članov JRZ g. Karel Gajšek, bivši narodni poslanec. V uvodnih besedah je podal izčrpano poročilo o gospodarskem in političnem položaju naše države. Ob koncu se je zahvalil članom za zaupanje, ki so mu ga izkazali ob priliki volitev in tudi vedno pozneje. Članski sestanek je zaključil z zahvalnimi besedami g. župana Dobnika, ki je navzočim prikladal v spomin nekatere izmed zaslug, ki jih ima g. Gajšek za naš okraj na severni meji.

Celjske novice

Pograjčevi Slavki v slovo!

Otočno in v srce segajoče so zapeli zvonovi. Svoj zadnji pozdrav je poslalo pomladansko sonce.

Med rožami in svojimi domačimi si počivala poslednjič na svojem domu na Brezovici. Čeprav mlada, si legla tam k počitku, čeprav na zunaj močna in kreпка, si morala le podležiti silnemu trpljenju, ki si ga našla v velikem tednu in dnevih po veliki noči... Iz Brezovice in od daleč pa so prihajali k Tebi ljudje. Ti prinašali pomladanskega cvetja, rdečih nageljnov, katerih so tudi Tvoji iz Celja, Tvoji najbližji, s katerimi si živila skupaj zadnja leta, hodila z njimi v naravo, se šalila in veselila. Tvoje tovarišice so prišle z venci, celjski fantje pa z žalostno pesmijo v srcu. Ti vsi s Tvojimi najbližji so potem erdi popoldneva s Teboj šli na pot, na ozko pot mimo kapelice, kjer si Ti v svoji mladosti iskala veselja, mimo njiv in travnikov vse tja gori na griček, kjer ob cerkvi že počivajo Tvoji...

V prvih pomladanskih dnevih si odšla in mi smo ostali sami. Brez Tebe bomo morali živeti naprej dneve našega življenja, opravljali bomo svoje posle, hodili v planine, iskali sonca. Nikjer pa ne bo več Tebe. Grob na Brezovici, kjer počiva Tvoje mlado telo in kamor bomo od časa romali, bo sprejel naše cvetje, ki Ti naj bo dokaz naše zvestobe in ljubezni. Gospodar življenja in smrti pa naj sprejme našo molitev za Tvojo dušo in našo, da se bomo tako nekoč zopet veselili snidenja.

Udeležite se v nedeljo, 7. aprila

SHODA JRZ V CELJU

Govori minister g. dr. Miha Krek

c Lepo zborovanje JRZ v Celju. Redni letni občni zbor krajevnega organizacije JRZ v Celju je bil prav dobro obiskan. Senator g. Mihelič je podal poročilo o političnem položaju in strankinem delu, posebno o delu kraj. org. JRZ v Celju. Zborovali so z velikim odobravanjem sprejeli njegovo poročilo in izrekli popolno zaupanje delu strankinih voditeljev, zlasti našemu voditelju g. dr. Korošcu. Obširno tajniško poročilo je podal g. dr. Voršič. Pri volitvah je bila predlagana samo ena lista s senatorjem g. Miheličem in tajnikom g. dr. Voršičem na čelu, katero so zborovali soglasno odobrili.

c Vstopnice za koncert mladinskega zbora Vilhar z Rakeka, ki bo v mestnem gledališču v Celju v nedeljo 7. aprila ob 3 popoldne, so v predprodaji. Pohitite, da ne ostanete brez njih!

c Opereto »Glejše uprizori Narodno gledališče iz Maribora v petek, dne 5. aprila v celjskem gledališču. Vabljeni!

Zanimivo in poučno predavanje

o fotografiji v naravnih barvah

bo dne 5. aprila v kino »Metropole« (v Ljudski posojilnici) in ne v Narodnem domu, kot je bilo prvotno določeno. Predaval bo g. Ljubo Vidmar iz Zagreba v slovenskem jeziku.

c Gostovanje Mlakarjeve gledališke družine v Celju. V nedeljo, 7. aprila bo gostovala ob 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice Mlakarjeva skupina z igro v 6 slikah »Magdina žrtev« v režiji pisatelja samega. Vstopnice se dobe v predprodaji v Slovaškovi tiskovni zadrugi.

c Tujski promet in število brezposelnih v Celju. Meseca marca je obiskalo Celje 862 tujcev, od teh 788 Jugoslovancev in 75 inozemcev; meseca februarja je bilo 1044 tujcev, meseca marca lani pa 1061 tujcev. Po evidenci Javne borze dela v Celju je padlo število brezposelnih v desetih dneh od 1961 na 981. Delo dobi: 10 hlapcev, 1 kovač, 10 kmečkih dekel, 2 sobarice in 8 kuharice.

c 0 nesreči 11-letne posestnikove hčerke Marije Hriberškove na Ostrožnem pri Celju, smo prejeli netočne informacije, zato popravljamo, da je dekletu dobilo opekline le po nogah.

c Električno uro bodo montirali v stolpu Marjine cerkve. Moderno električno uro so že naročili.

c Sv. maša zadušnica za pokojno trgovsko sodelnico Slavko Pograjčovo bo četrtek ob pol 7 v opatijski cerkvi.

c DK ima drevi ob pol 8 svoj redni sestanek. Redna teledarba se prične nočjo ob pol 7.

c Zahteva zaposlitve domačih delavcev. Po praznikih so se spet pričela nadaljevati regulacijska dela na Savinji. Tvrda Nasinbeni v Mariboru je sprejela v delo 40 delavcev in jih bo v kratkem sprejela še večje število. Zvedeli smo, da so pri teh delih zaposleni kot predelavci nedomačini, kar vsekakor ni prav. Želimo, da tvrdka predvsem zaposli tukajšnje delavce in predelavce ter nameštence, katerih je dovolj na razpolago.

c K notici o poročilu »Nove dobe« k obsojbi 37-letnega zasebnega uradnika Josipa Ferenčaka iz Vidna pri Krškem, ki je bil obsojen pred celjskim okrožnim sodiščem na 4 leta in 2 meseca robije, moramo ugotoviti, da Ferenčak niso našli v spisih med odborniki in člani JRZ, pač pa, da se je Ferenčak zagovarjal, da je bil zavezan narodnjak. Član Sokola in član JNS, kar lahko sami doženejo.

Št. Janž na Dravskem polju

Fantovski odsek in deklitski krožek priredita v nedeljo 7. aprila ob 3 popoldne v dvorani akademijo z pestrim sporedom.

Na levi: Stika iz nekega angleškega pristanišča, kjer nakladajo les, ki ga bodo odpeljali na zapadno fronto. — Na desni: Pogled v neko francosko letalsko tovarno, ki je v polnem obratu

KULTURNI OBZORNIK

Poročilo o VI. mednarodnem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani

Kakor ob priliki velikega Evhariističnega kongresa, je tudi sedaj po lanskem mednarodnem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani izšlo obširno poročilo v krasni obliki, obsega pa ves opis kongresa, kakor tudi vsa predavanja in resolucije, da bo ostal svetel spomin na zmagoslavne dni veličastnega kongresa. Poročilo obsega čez dvesto strani velikega formata, ki sta ga sestavila in uredila ravnanja Ivan Martelanc in katehet Josip Premrov, ki sta postavila na čelo poročila motto kongresne pesmi: Kristus, kralj vseh večnih časov, ter kongresno molitev: Vsemogočni Bog... daj, da se vse družine narodov... podvržejo Sinovemu sladkemu kraljevanju! Posvetilo knjigi je napisal škof dr. Rožman, stalni predsednik mednarodnih kongresov Kristusa Kralja, kjer je napisal željo: »Bodi torej ta knjiga zakladnica, iz katere bomo zajemali prava načela in zdrave smernice v srečnih dneh in v temnih urah preskušanj. Kristus Kralj, čigar slavi naj služi življenje posameznika in naroda, blagosiljavaj avtorje govorov in čitatelje ter daj knjigi obilen uspeh.« Nato sledi lepa Sardenkova pesem, s katero je počastil kongres pod naslovom »Pesem gre čez polja ravna«, nakar je orisan pomen in namen kongresa ter podana zgodovina mednarodnih kongresov Kristusa Kralja. Opisane so priprave za kongres ter spored, na katere je priobčeno v izvirniku in prevodu pismo papeža Pija XII., s katerim blagosilja ljubljanski kongres in postavlja za svojega delegata poljskega primasa kardinala A. Hlonda. Priobčeni so vsi pozdravi, ki jih je sprejel predsednik kongresa od raznih javnih osebnosti. Imenovani so vsi gosti-udeleženci kongresa, obširno je opisan sprejem kardinala legata in potek otvoritve ter posamezni študijski dnevi kongresa.

Toda važnost knjige ni samo v tem zunanem opisu kongresa — kar so prinašali tudi naši dnevniki —, temveč v priobčitvi vseh govorov, ki so bili na kongresu govorjeni v raznih jezikih, tu pa so pristopili v slovenskem prevodu. Govori kardinala legata A. Hlonda so priobčeni v izvirnih jezikih (poljsko, nemško, francosko, italijansko in slovensko), kakor jih je govoril, zraven pa tudi v slovenskih prevodih. Tako so tudi govori predavateljev: kard. dr. Fr. Macka iz Nemčije o Krščan-

skem prepovedi kot zahtevi časa; župnika dr. M. Larosa (Nemčija) o bistvu verskega prepovedi; dr. V. Korošca (Slovenija) v bistvu in ciljih verskega prepovedi; O. Fr. Pellegrina (Rim) o sredstvih in potih verskega prepovedi; gen. vik. Ch. Quenota (Pariz) o kraljevanju Kristusa Kralja v svetu duha; A. Richarda (Pariz) o propagandi za edinost; msgr. R. Meaussarda, škofa (Pariz) o vzgoji novega nramnega človeka; nadškofa dr. Ujčiča (Belgrad) o katoliški vesti in javnem življenju; dr. N. Pfeifferja (Košice) o krščanskem nazoru in javnem življenju; dr. S. Swiezawskega (Poljska) o laiku v Cerkvi; H. Wirtza (Švica) o farnem občestvu; P. A. Bangha (Ogrska) o laškem apostolatu; dr. S. Zitko (Ljubljana) o sodelovanju laikov v hierarhiji. Po teh govorih je podan pregled mednarodnih kongresov ter resolucija ljubljanskega kongresa ter govora na glavnem skupnem kongresnem dnevu, ki sta ju imela podpredsednik skupščine G. A. Mihelič ter pokojni dekan Skubic, nakar so podane resolucije slovenskega zborovanja.

To je vsebina te lepe knjige, ki vsebuje tako plodove velikega mednarodnega kongresa v Ljubljani.

Poleg te večne vsebine duha, pa je v knjigi vse polno ilustracij iz kongresnih dni, podoba papeža Pija XII. na čelu ter sprejem njegovega namestnika, kardinala legata. Ovekoveteni so vsi važnejši dogodki teh slavnostnih dni v spomin udeležencev ter v dobrolo bodočim rodovom.

Knjigo je lepo opremil arhitekt Vlado Gajšek, ki je za naslovno stran dal lepo napisano škofovo posvetilo z uvoda knjige, tako da na monumentalnem ovitku beremo o kongresu kot svetlem žarku v težkem času, ki je napovedal človeštvu nove vojske, uničenje in smrt... ter o knjigi kot zakladnici globokih misli, iz katere bomo zajemali prava načela in zdrave smernice v srečnih dneh in v temnih urah preskušanj. Črke so majuskule v rdeči barvi, nekaj črk v zlatu pa daje geslo kongresa: **Vladaj Kristus Kralj!** Zamisel je resnično originalna ter lepo izvedena.

td

Dr. Vošnjak: Jugoslovanski odbor

Minister v. dr. Bogomil Vošnjak, ki je bil član Jugoslovanskega odbora med svetovno vojno, kjer je poleg drugih predstavil Slovence in varoval naše težnje, je sedaj za drugi zvezek Dobrovoljske knjige napisal majhno brošuro (na 50 straneh): **Jugoslovanski odbor**, v kateri je podal pregledno uatnovitev in delo ter uspeh Jugoslovanskega odbora v Londonu in drugod, kamor je pošiljal svoje delegate in eklepal razne pogodbe, usodne za zivobčitev avstrijskih Jugoslovancev, zlasti Slovencev, ki jih je predstavljal med drugimi on sam. Knjižica ima jubilejni značaj, saj bo letos minilo 25 let, odkar je bil Jugoslovanski odbor ustanovljen — aprila 1915 kot borbeno ustanova proti londonskemu paktu med vesilami, s katerim so prepuščali Italiji Primorsko s Trstom in Gorico ter Vipavo ter severno Dalmacijo, če stopi z Avstrijo v vojno. Treba je bilo zato poučiti Ameriko in ves svet o tem paktu ter utvarjati pogoje za lepšo bodočnost Jugoslovancev v Avstriji in primeru uničenja osrednjih vesil. Dr. Vošnjak opisuje zgodovino jugoslovanske emigracije ob vojni ter ustanovitev Jugoslovanskega odbora, v katerem sta bila poleg njega še dr. Gregorin in dr. N. Zupančič. Dalje govori o programu Jug. odbora ter o propagandi, ki jo je vršil po važnejših prestolnicah zlasti v Ameriki med izseljenci. Posebno poudarja je povečano razmerje med Odborom in prostovoljnim gibanjem v Rusiji in drugo. Posebej omenja sestavo Kriške deklaracije, pri kateri je sodeloval tudi on sam in je imela avtonomistični značaj. Nato preide k Wilsonovi akciji in sklepanju miru ter vlozi J. O. pri njem. Na koncu pa je priložena dobesedna Kriška deklaracija, najvažnejši dokument sodelovanja J. O. s Trumbicem na čelu s srbsko vlado s Paščinom na čelu. Tako ta brošura od svoje strani razlaga en tečaj slovenskega dela za osvoboditev in stvaritev svobodne države ter pomeni dokument, napisan v poljudnem jeziku in obliki. Knjižico je izdala »Sreška organizacija Saveza ratnih dobrovoljaca Kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

Letošnje Šmarnice o Mariji in Katoliška akcija

Se en mesec in mesec majnik bo tu, mesec Marijinega češčenja. Kaj je pri Slovencih bolj pri ljubitega, kakor lepa majnika pobožnost šmarnice, pri katerih se verniki spominjajo posredništva Marijinega med Bogom in ljudmi in se ob njih navzamejo živega in toplega verskega življenja? Za letošnje šmarnice je Jugoslovanska knjižarna pravosodno preskrbela ter je izdala majhno knjižico novih šmarnic, ki jih je spisal znani poljudni verški pisatelj J. M. Seigerschmid. Za predmet letošnjih šmarnic je izbral gotovo najvažnejše vprašanje katoliškega življenja in prepoveda: »**Katoliško Akcijo**, ki je gibanje katoličanov sedanega časa po željah obseh zadnjih papežev. Tako Seigerschmid vpleta v vsakdanje življenjske zgodbe smisel Katoliške akcije ter jo razlaga v smislu papeževih okrožnic in pravil, da bi zbudil najvažnejše v nas, kar je danes potrdilo: **katoliško dejavnost**. In to je že po svojem imenu in bistvu Katoliška akcija. Ob tem pouku novega gibanja pa vedno in vedno dviga misel k Mariji kot vzoru vseh čednosti ter jo v šmarnicah spremlja na njenem potu od predpob in v Jezusovem življenju, v radosti in trpljenju do njenega poveljavanja v nebesih in češčenja na zemlji (Lurd). Tako bodo te šmarnice, ki so posute s mikavnimi zgledmi iz življenja Cerkve in življenja ljudi gotovo zajele Marijine čestice ter bodo hvalno čtivo letošnjega majnika za vzvišen namen: vzbuditi in ljubiti ljubezen do Marije in po njej izprošiti katoličanom večjo dejavnost, večjo aktivnost, kot jo priporoča papež z ustanovitvijo Katoliške akcije. (Cena 22 din.)

Spomenica o nepopolni slovenski medicinski fakulteti in pomankljivi zdravstveni organizaciji v Sloveniji, je naslov lepo izdelani spomenici na 15 straneh, ki vsebuje zahtevo slovenskih medicincev za popolno medicinsko fakulteto ter za odzavev zdravstvenih razmer v Ljubljani, poleg tega pa tudi izjave raznih zdravnikov o univerzi in zdravstvenih zadevah, tako dr. A. Kraigherja, dr. Zalakarja, dr. Cholewa ter dr. Gerloviča kakor tudi izjave bankega sveta. Spomenico je izdalo Društvo medicincev v Ljubljani v marcu 1940 ter je elužila kot op. a k zahtevi po razširitvi medicinske fakultete. Ker je

zda s 1. aprilom v dvanajstih tudi kredit za šest semester medicinske fakultete je s tem ena zahtev te spomenice rešena, dočim je vprašanje boljšice še odprto in skrajno pereče. Vsekakor je spomenica važen dokument naporov za izboljšanje našega medicinskega študija in zdravstvenih razmer sploh ter lepo gradivo za razmere pri nas na področju, ki zadeva narodno zdravje.

Napretekova uskrna knjiga. Hrvatsko kulturno društvo Napredak u Sarajevu je izdalo za veliko noč šteti letnik **Napretekove uskrne knjige**, ki jo je uredil Ante Martinović z več članki, ki vzbujajo hrvatsko narodno zavest in navdušujejo Hrvate za doseg čim večjih pravic na svoji zemlji. Tako kmet Brdač piše o vseljanju domovine Hrvatske, več kmetov je prispevalo leposlovne članke prozno in pesniškega značaja, dočim kmet Mandić piše razpravo o seljaški književnosti. Poleg kmetov sodelujejo tudi izobraženci ter dr. Mandeković napisal članek dveh člankov delo kmetov ter tako izraz današnje težnje hrvatske kulturne politike, da izobrazi kmeta in izobraženstvo prepoji s kultom »seljaštva«.

Gledališče mladini, pooblaščen gledališče za dravsko banovino, bo v prvi polovici aprila uprizorilo **Cankarjevo igro: »Lepa Vida«** v režiji Srečka Zvonimira. Predstava obeta biti zaradi svoje svetelnega gledanja na to Cankarjevo delo, zanimiv kulturni dogodek.

Naša narodna glasba v inozemstvu. V izdanju Internacionalnega zavoda za intelektualno sodelovanje — oddelek za umetnost in etnografijo — v Parizu, ki stoji pod upravo Društva narodov, je izšla v razmaku petih let druga knjiga **Folclore musicale — Musique et chansons populaires**. Med članki o najrazličnejših narodih je predstavljen tudi Jugoslavija v obsebnem članku doktorja muzikologije na Dunaju, z bibliografskimi podatki o ljudski glasbi in narodni pesmi pri Hrvatih, Srbih in Slovencih ter obenem z imeni državnih in privatnih ustanov, kakor tudi domačih in tujih strokovnjakov, ki imajo za sluge za spoznavanje in poučevanje naše ljudske glasbe in pesmi. To sodelovanje je pomembno za našo glasbeno kulturo pred inozemstvom, obenem pa je odlikovanje znanega hrvatskega muzikologa, ki je tako dal lepo sliko jugoslovanske glasbene folkore.

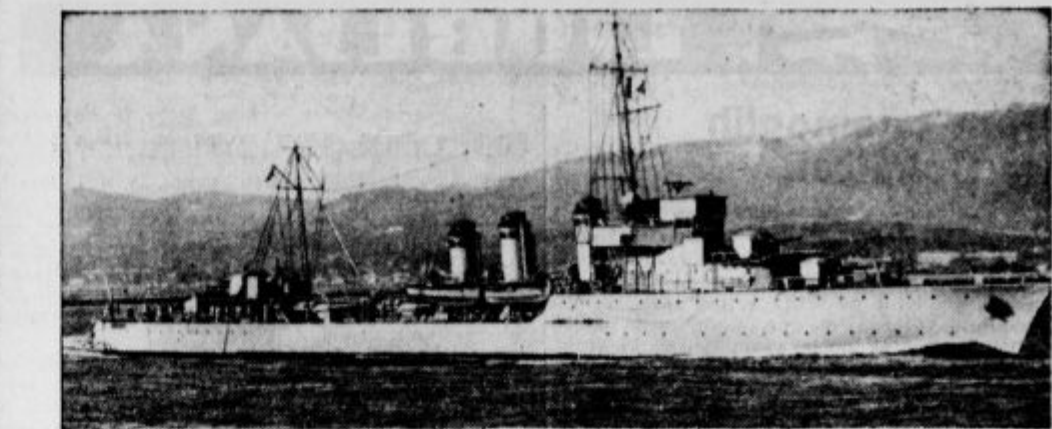
Ku-Klux-Klan se spet oglaš

Dobil je novega vodjo, program pa je ostal isti

Dolgo časa je vladal molk o delovanju znane ameriške tajne organizacije Ku-Klux-Klana — in mnogi so mislili, da je to napol zločinski gibanje dokončno umrlo in da bo poslej strašilo le še po pustolovskih filmih.

Toda to je zmotno mišljenje. Na koncu lanskega poletja je bil v Atlanti IX. kongres zastopnikov Ku-Klux-Klana, na katerega so prišli zastopniki KKK iz vseh krajev Amerike in pokazalo se je, da šteje organizacija, kljub temu, da je bilo zadnje čase o njej malo ali sploh nič slišati, še zmerom okrog dva milijona članov. Ta številka je sicer ogromna, toda v primeri z letom 1928, ko je to protikatoliško gibanje doseglo nekaj višek, se nam zdi majhna, kajti takrat je štel KKK vsaj dvakrat toliko članov.

Znani ameriški katoliški zgodovinar Brendan Byrne, profesor na gimnaziji v New Yorku, je v zvezi z novim vstajenjem Ku-Klux-Klana objavil zanimiv članek v tedenski katoliški reviji »America«. Komite »Diez« ki je bil pred dvema letoma ustanovljen z namenom, da bi raziskoval na ameriškem ozemlju neameriška gibanja, je dognal, da obstoja v Ameriki še vse polno več ali manj skrivnih protikatoliških društev in organizacij, ki so v svoje delovanje vnesle razne skrivnostne, napol pustolovske ceremonije z namenom, da pritegnejo romantično navdahnjene ljudi. Te organizacije so prav za prav članice Ku-Klux-Klana in njihovi udje jih vzdržujejo sami iz lastnih sredstev. Prispevki so precej visoki in ta denar gre delno za razne akcije, večino pa si ga razdelje voditelji. Voditelji KKK so zelo dobro plačani. »Imperial Wizard«, tako se imenuje vrhovni šef KKK prejema vsako leto nagrade 20.000 dolarjev in vse to plačujejo člani. Lanski vrhovni šef KKK,

Francoski rušilec potopljen. Nemci poročajo, da je že prejšnjo soboto nastala na francoskem rušilec »La Raoulleuse« silna eksplozija, ki je ladjo razklala na dvoje, tako da se je takoj potopila. Število mrtvih, ranjenih in pogrešanih mornarjev znaša okrog 100. Rušilec »La Raoulleuse« je imel 1378 ton, hitrost 34 vozlov in je bil oborožen s štirimi 13 cm topovi, z dvema protiletalskima topovima kalibra 3,7 cm in s šestimi torpednimi cevmi kalibra 55 cm

ŠPORT

Šport in današnja doba

Finci so majhen narod. Samo 3.600.000 jih je in vendar so se borili proti številno močnejši sovjetski armadi kakor vseh Fincev skupaj z ženami, otroki in starši vred. Sedaj se marsikdo vpraša kako je to mogoče, kaj vendar je imel finski narod, da se je tako hrabro boril in tako neustrašeno stal pred več milijonsko do zob oboroženo armado Sovjetske Rusije.

Ce pogledamo uspehe finskih športnikov pred in zlasti po svetovni vojni, če smo opazovali zanimanje celokupnega finskega naroda za telesno vzgojo in če smo točno zasledovali priprave Fincev za XII. olimpijske igre, ki bi se morale vršiti letos v Helsinkih, potem nam postane kmalu jasno odkod črpa ta majhen narod toliko energije. Šport in telovadba sta ona činitelja, ki sta dala Fincem tisto silo, ob kateri se je razbijala današnja sovjetska armada; telesne vaje so tisto sredstvo, ki so napravile Fince tako žilave in je-klene, da tvorijo trden zid, s katerim so imeli Rusi toliko opravka. Ne glede na to, kako se je stvar končala, je na dlani, kaj so pri Fincih napravile telesne vaje, kako sta telovadba in šport usposobila malo Finsko za herojske borbe, katere ni nihče na svetu pričakoval. Finsko je občudoval ves kulturni svet predvsem zaradi njenih velikih športnih borec, ki so od olimpijade do olimpijade dosegali večje uspehe. Finsko danes občuduje ves svet, ker se tako junaško bori.

Kako je torej s športom v vojnem času?

Napačno je, če se prekine šport, če narod zapusti igrišča in telovadnice v vojnem času. Prav sedaj potrebujemo izvežbanih, močnih in pogumnih ljudi. Samo Nemčijo, Francijo in Anglijo pogledajmo, ki se dejansko vojskujejo, in kako tam skrbe, da gresta telovadba in šport svojo pot naprej. Tam se namreč dobro zavedajo velikega pomena telesnih vaj prav v sedanjih resnih časih in zato se brigajo povsod za to, da se nikjer ne prekine športno delo, ako ni to neobhodno potrebno zaradi višjih državnih koristi. Pa naj je bilo v društvih še toliko članov mobiliziranih, telesnovzgojno delo se ni ustavilo in če so tudi samo ženske in otroci ostali na igriščih in telovadnicah. Bilko je treba vojevati naprej, če tudi je tovariš padel.

Kako je pri nas?

Priznati moramo, da je naš šport zaradi zadnjih svetovnopoličnih dogodkov razmeroma precej trpel. In to prav za prav brez povišja. Mi smo namreč taki, da takoj prepenjamo z delom, kakor hitro malo zaslužno, da na zemeljski obli ni vse tako kakor bi moralo biti. Naši sosede Nemci so se vojskovali in so imeli dve fronti ter so kljub temu zelo razširjali in stalno priporočali telovadbo in šport med svojim ljudstvom. Italija je imela tudi lepo armadico pod orožjem, da je zaščitila svoje meje, toda njeni športniki so se nemoteno borili naprej na domačih in inozemskih igriščih v plemenitih športnih tekmah. Pri nas pa je naenkrat nastal zastoj in športniki so zamenjali igrišča s cesto in raznimi lokali, kjer so filozofirali in debatirali o domači in svetovni politiki. Šele sedaj so začeli prihajati nazaj. Koliko dragocenejša časa so s tem izgubili in kako pade v nekaj mesecih kvaliteta ve vsakdo, ki je imel kdaj

opravi s telesnimi vajami. In kako se človek zopet težko vživi v redno delo in koliko žrtve in truda je spet treba, da pride cela stvar v stari tir. Pri taki prekinitvi odpade marsikak športnik in namesto, da bi se število članstva povišalo, se pa še celo zmanjša. To so vse stvari, ki jih je treba dobro premisliti, predno naredi kako društvo ali klub sklep glede prekinitve delovanja, pa najsi je tudi samo začasna.

Zatorej vsi v telovadnice, na igrišča in na smuška polja, ker nam bodo sicer drugi narodi na prihodnjih mednarodnih tekmah in olimpijskih igrah še bolj povečali razliko med nami in prvimi zmagovalcem. Čas gre svojo pot naprej, telovadba in šport pa tudi ne smeta počivati.

I. K-er.

Letos ne bo olimpijade

Vprašanje glede letošnjih olimpijskih iger, zaradi katerih je bil svet prav do zadnjega negotov ali se bodo vršile ali ne, je sedaj končno veljavno rešeno. Mednarodni olimpijski odbor (CIO) je obvestil prireditelja iger v glavnem mestu Finske, da je od 48 prijavljenih držav odklonilo sodelovanje — zaradi vojnih zapletitvev — 17 držav in se zato ne more dovoliti prireditve olimpijskih iger leta 1940 — kakor onih (šestih) leta 1916, ki bi se morale vršiti v Berlinu — ker ni pogojev za olimpijski mir.

Finski olimpijski odbor je zaradi tega zaprosil, da se mu poverijo prve prihodnje olimpijske igre ki bodo leta 1944.

Švicarji so bili premagani v Budimpešti

s 3:0 (2:0)

Nogometno tekmo, ki se je odigrala v nedeljo med švicarsko in madžarsko reprezentanco za evropski pokal, je vladalo v Budimpešti izredno veliko zanimanje in to tem bolj, ker so ravno Švicarji dosegli napram Italijani, ki je svetovni prvak v nogometu, tako odlične rezultate. Toda na nedeljski tekmi so Švicarji popolnoma odpovedali in so igrali docela podrejeno vlogo, kajti

Madžari so jih porazili s 3:0

Prd 30.000 gledalci se je odigrala ta borba v Budimpešti v kateri so prišli Švicarji samo trikrat pred gol Madžarov in so tudi samo trikrat streljali na gol domačinov. Da niso dosegli Madžari še večjo zmago, je krivda njihovih napada, ki tudi ni zadovoljil, ker je pred golom zaigral mnogo ugodnih situacij. Švicarji so igrali brez glave in so bili ves čas v obrambi ter so z nedeljsko tekmo precej zatemnili svoj velike uspehe, ki so jih dosegli napram italijanskemu svetovnemu prvaku.

Luksemburška: Nizozemska 5:4

Nedeljska mednarodna nogometna tekma med Luksemburško in Nizozemsko, ki je bila v Rotterdamu, je končala z zmago Luksemburške z rezultatom 5:4 (3:2). Kljub slabemu vremenu je prisotnovalo tekmi nad 30.000 gledalcev.

Od 22 na 68,5 m v Holmenkollnu

Najznamenitejša smučarske tekme vsega sveta so one, ki se vrše vsako leto v Holmenkollnu nedaleč od glavnega mesta Norveške, Oslo. Teh tekem se udeležujejo najboljši norveški smučarji, ki so obenem tudi najboljši smučarji na svetu. Pri rekord na tej klasični skakalnici je bil dosežen leta 1892 z naznako 22 m. Petnajst let kasneje so 4 skakalci prekorali 30 m in leta 1918 je skočil Håkonsen 42 m in je bil tudi prvi, ki je prekoratil mejo 40 m. Leta 1929 so prvič skočili nad 50 m in sicer je bil to Smedrud; in letos je dosegel rekord na tej skakalnici Jens Oestby, ki je zboljšal rekord na 68,5 m.

Hrvatsko prvenstvo v teku čez drn in strn

Izmed 38 tekačev, kolikor jih je nastopilo v teku čez drn in etra za prvenstvo Hrvatske, je zmagal pri seniorjih Kotnik Jože v času 13:34,6. Proga je merila ca 4 km. Pri juniorjih je na 2500 m dolgi progi zmagal Vražičinec Fabeta s časom 8:26. V prvenstvu moštev je prvi Concordia.

New York, 2. aprila. AA. Finski tekač Mäky je postavil čeraj dva nova svetovna rekorda. Progo 2 in pol milje je preletel v času 11.45,8. Progo 2 in tričetrt milja pa v času pa v času 12.5,19.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Planinci pozor! Občni zbor Osrednjega društva SPD bo z petek, dne 3. aprila t. l. ob 20. uri v dvorani Delavske Zbornice v Ljubljani. Člani društva so vabljeni, da se udeležijo zborni in obilnem številu. **Album planinskih slik** izda Osrednje društvo S. P. D. v Ljubljani meseca maja. Objavljenih bo 30 prvovrstnih posnetkov z naših planin, dela naših priznanih najboljših planinskih foto amaterjev. Prednaročba traja do 1. maja t. l. ter se v tem času nižje cene kot kasnejše knjižotvorne cene. Album bo okras v hiši vsakega planince. Hitite s prednaročilom v društveni pisarni Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4. I. nadst. **SK Planina. Teko-atletski sekcija** ima svoje redne treninge v telovadnici Vzaenue zavazovalnice vsako soboto od 6-8. Goli se dviganje uteži, rokoborba in boks. Novi člani se sprejemajo. — Načelnik, **ASK.** Opozarjamo članstvo, da se vsi zopet redno vsako sredo telovadba ob 20. uri v telovadnici na učiteljsko, Resljeva cesta. Udeležite se polnostevilo. Načelnik.

ZFO

FO Ljubljana Sv. Jakob ima svojo redno telovadbo v telovadnici II. realne gimnazije, Vegova ulica, vsak četrtek od 8-10. Bog živi. Načelnik.

Zračna pehota, orožje dvomljive vrednosti

Kljub sovjetskim neuspehom na Finskem stavljajo zlasti Francozi vanjo velike nade

Misel, da bi se z letal s pomočjo padal spuščala v sovražnikovo zaledju na tla pehota, ki bi samostojno operirala nasprotniku v hrbet in mu zadajala presenečenja, ni nova. Pojavila se je že v svetovni vojni, toda tedaj so spuščali z letal v sovražnikovo zaledju na tla v glavnem le poedine vojnike, ki so imeli nalogo ali vohuniti ali pa rušiti objekte za fronto. Na široko je bila zamisel zračne pehote izvedena po vojni zlasti v sovjetski armadi. Poskusi na sovjetskih manevrih so svoj čas zbudili po vsem svetu veliko senzacijo in vojaški teoretiki so tej zračni pehoti obetali veliko vlogo v bodoči vojni. Sovjeti so svojo zračno pehoto, ki se naj bi s padali spuščala za sovražnikovo fronto, opremili tako, da je bila sposobna za samostojne operacije. Opremlili so jo z vsem potrebnim orožjem in predvideli so celo, da bi se s padali spuščali na tla mali tanki, seveda razstavljeni v posamezne dele, ki bi jih bilo treba na tleh sestaviti.

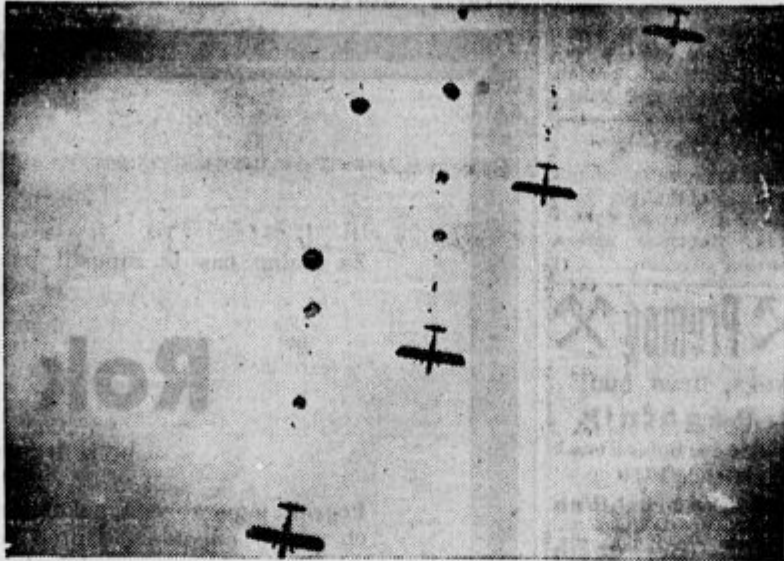
Prvič so poskusili Sovjeti uporabiti svojo zračno pehoto v minuli vojni na Finskem, toda prav tu je doživela popoln neuspeh. Brali smo večkrat, da so se poskušali v zaledju finske fronte spuščati na tla sovjetski zračni pešci, toda po večini se je zgodilo tako, da so jih Fini postrelili s puškami že medtem, ko so se spuščali s padali na tla, one pa, ki so živi pristali na tleh, so takoj polovili. Dejstvo je, da je sovjetska zračna pehota doživela na Finskem popoln neuspeh.

Toda zamisel zračne pehote kljub temu še ni opuščena in te dni smo iz bulletina, ki ga izdaja vsak teden francosko letalsko ministrstvo, zvedeli, da tudi francoska armada organizira in vežba svojo zračno pehoto. Francoskih vojaških krogov neuspeh Sovjetov na Finskem v tem pogledu ne moti, ker so mnjenja, da je teh neuspehov kriva pomanjkljiva organizacija in napačna taktična uporaba zračne pehote od strani sovjetskih poveljnikov. Zato Francozi v zaledju pridno vežbajo svoje zračne pešce in si obetajo od njih velike upe. Francoski pešci zraka so opremljeni z avtomatskimi puškami, strojnimi, ročnimi granatami, lahkiimi topiči in lahkiimi metalcami min.

Najtežje je pri vsaki akciji zračne pehote izbrati teren, na katerega se bo spustila, in operacije, ki naj jih podvzame. Teren mora odgovarjati številnim taktičnim zahtevam. Predvsem mora biti izbran tako, da je z njega mogoče pripraviti sovražniku presenečenje, glavno pa je seveda, da je teren takšen, da sovražnik ne more že v

kali onemogočiti akcije. Biti mora torej izbran tako, da leži na takem kraju, ki ga sovražnik ni zavaroval pred presenečenji. Najboljše so velike gozdne jase. Prostor, na katerem se spusti zračna pehota, pa mora biti tudi zadosti obsežen, kajti vojaki se ne spuste s padali na enem kraju, nego raztreseno na velikem prostoru.

Eskadro letal, ki vozi zračno pehoto, spremljajo lovski in borbena letala, katerih naloga je, da zaščitijo pešce pred morebitnim sovražnikovim podvigom, ki bi akcijo onemogočil. Ko se pešci spuste na tla, se morajo najprej osvoboditi padal in jih po možnosti zložiti (ali imajo za to čas, je drugo vprašanje). Potem se zbere skup, sestavijo

Francoska zračna pehota se vežba. Drug za drugim skačejo pešci iz letala. Nekaj časa lete po zračnem prostoru kakor drobne temne točke. Nankrat pa se iz temne točke napihne bel mehurček: padalo se je odprlo in s hitrostjo 5-7 metrov na sekundo pada vojak proti zemlji

Pustolovna odisejada 75 ton zlata

Kako je bil rešen zlati zaklad poljske državne banke

V kletah francoske Narodne banke v Parizu, kjer je spravljeno ogromni francoski zlati zaklad, leži že nekaj mesecev tudi 75 ton zlata poljske državne banke. Kako je ta veliki zaklad v 75 ogromnih zabojih sredi vojne vihrje prispel po izrednih pustolovčinah iz Varšave v Pariz, zveemo iz knjige dveh angleških časnika Roberta Willenbyja in Roberta Lova, ki je izšla nedavno pod naslovom »The Polish Gold« (Poljsko zlato). Angleška časnika sta napisala to knjigo po pripovedovanju obeh glavnih junakov te odisejade. Glavna junaka te pustolovščine sta dva bivša sodelavca Pilsudskega, in sicer že dobro znani polkovnik Adam Koc, bivši poljski finančni minister, ob izbruhu vojne pa direktor neke zasebne banke, in polkovnik Ignacij Matuszewski, bivši visoki uradnik v poljskem ministrstvu.

Ko so se v septembru leta 1939 bližale nemške divizije Varšavi in ko so prve eskadre nemških bombnikov pričele obsipavati poljsko prestolnico z bombami in so se iz nje že pričeli seliti uradi ter civilno prebivalstvo, ni nihče mislil na zlati zaklad v poljski državni banki — nihče, razen enega moža in ta je bil bivši poljski finančni minister polkovnik Adam Koc, ki je svojemu najzanesljivejšemu prijatelju Matuszewskemu naročil, naj za vsako ceno reši poljsko zlato.

Matuszewski si je izbral deset prostovoljnih pomočnikov, med katerimi so bili vojaki, študentje in mlajši delavci. Z veliko težavo so našli v Varšavi deset že močno obrabljenih tovornih avtomobilov, ki so jih enostavno zaplenili. Kocev načrt je bil, spraviti zlato iz poljske banke na teh avtomobilih do Brest-Litovska, kjer naj bi vodja transporta Matuszewski počakal novih navodil.

Potovanje do Brest-Litovska je šlo še dokaj gladko; Matuszewski je dal najslabšega od desetih avtomobilov na čelo kolone in se je s tem izognil nevarnosti, da bi kateri od avtomobilov med vožnjo zaostal in se izgubil. V Brest-Litovsku pa so podjetni možje zvedeli, da tja niso prispela nobena nova Kocova navodila, kajti zveze z Var-

razstavljene dele orožja in nato je stvar poveljnika, kaj bo storil s svojo četo. Medtem patrolirajo lovski in borbena letala nad okolico in s signali sporočajo pešcem na tleh, kaj se godi okrog njih. Takoj ko je spuščanje na tla končano, približno druga eskadra letal, ki spusti prav tako s padali na tla municijo in hrano. Poslej so pešci v glavnem prepuščeni sami sebi. Njihovo podjetje je zelo tvegano, če se pa posreči, je uspeh lahko precejšen. Ako jim na enem odseku fronte uspe napad sovražniku v hrbet, ima lahko to odločilne posledice za nihanje vojne sreče na bojišču.

Kakor rečeno, stavijo francoski vojaški strokovnjaki velike nade v svojo zračno pehoto. Čas uporabe za njo seveda še ni prispel, kajti v pozicijski vojni, kakršna vlada zaenkrat na zapadu, bi bile akcije zračne pehote nesmiselne. Ko pa bo prebita ena ali druga utrjena črta in se bo pozicijska vojna preobrnila v manevrsko, se utegne zgoditi, da bo zračna pehota prišla do izraza. Kakšnih posebnih uspehov pa se od nje ni nadejati, vsaj takšnega mnjenja je sprlo sovjetskih neuspehov na Finskem najnovejša vojaška literatura.

Michelangelo v filmu

Po dveletnem trdem delu je znani nemški filmski režiser Kurt Oertel dokončal biografsko filmsko igrano »Michelangelo, življenje titana«. — Pred nekaj dnevi so ta znameniti film predvajali zastopnikom časnika v Berlinu.

Oertel je posnel številna dela Michelangela, izgotovljena in neizgotovljena. Pri tem ni moči govoriti o »posnetkih« v navadnem pomenu besede, zakaj fotograf, oziroma »človek s kamero« je moral postaviti odre pred kipe, visel je v zavajavi košari pod svetovnoznanimi slikarji na stropu Sikstinske kapele v Vatikanu, šel je s svojo kamero v Kararo, kjer je Michelangelo dobival najboljše kose marmorja, dneve in tedne dolgo je preskušal najboljše razsvetljavo, da bi kipi in slike čim boljše učinkovali. Večkrat je bilo treba po več dni delati na odru, da je dobil le nekaj centimetrov filmskih posnetkov. Časih je bilo tudi težko dobiti dovoljenje za filmanje, saj več Michelangelovih del doslej ni bilo dovoljeno fotografirati.

Oertel se je s tem delom lotil zanimivega poskusa, da je opravil filmsko poročilo dejstev, ne da bi Michelangelo igral kak igralec. V tem filmu govorijo samo Michelangelova dela, ki jih spremljajo besede in dvogovori dobrih govorilcev. In ti glasovi pripovedujejo o življenju velikega mojstra, o njegovih borbah in nadlogah za njegova dela, razodevajo globoko tragiko, ki je vstajala iz osamitve in samote umetnika in ki je prav zato porajala take velike umetnine.

Film se začne s kratkim uvodom, ki pokaže umetnikov domači kraj in pokrajino z lepimi posnetki in nato se razvija življenje in borba Michelangela, ponazorjena v njegovih delih. Najprej se prikaže relief Kentavra, ki ga je napravil 17 letni Michelangelo; nato omamljeni Bakhus, dalje Pietà v cerkvi sv. Petra v Rimu in dalje podoba Madone Doni, nedokončani nagrobnik Julija II., kipi v kapeli Medici in Madona Medici, orjak svobode, velike trdnjavske gradnje in obris Vatikanskega mesta, trga sv. Petra in cerkve sv. Petra. Največja umetnina pa se razodeva s slikami v Sikstinski kapeli. Pozabljeno tudi ni »Snemanje s križca«, ki ga je napravil v nočeh svoje starosti in ga določil za svoj nagrobnik.

Iz vsega filma zaživi pred gledalcem Michelangelo, ves silen, krepek, vzvišen, orjaški v svojem gibanju.

Nočejo več imena »Moskva«

V državi Idaho v Severni Ameriki je manjše mestce, ki se je do pred kratkim imenovalo »Moskva«. Zdaj pa so prebivalci mesta, 6000 po številu, soglasno sklenili na posebnem zborovanju, da nočejo več imena »Moskva« za svoje mesto. Prekrstili so mesto na staro indijansko ime »Pre-rija bežečega jelena«. Storili so to zaradi tega, ker se jim je zagnusil roparski napad Sovjetov na Finsko.

Dostavljanje pošte v antarktiki - po radiu

Iz San Franciska poročajo: Ekspedicija admirala Byrda, ki biva v Antarktiki, dobiva redno na vsake 14 dni pošto. Ker pa v južnotečajnih pokrajinah seveda ni moči uvesti normalne poštne službe, je admiral Byrd sklenil, da se bo okoristil z radijem. Svoji ekspedicijski članovi so bili pozvani, naj pošljejo svoja pisma, ki naj vsebujejo največ 50 besed, radijski centrali v Selenecladyju, odkoder jih bodo vsak drugi petek vprav popolnito na val 31,38 sporočili v Malo Ameriko. Radijska postaja v Mali Ameriki pa navadno kar skupno odgovori na sprejeta pisma.

Tržič

V nedeljo 31. marca so zborovali bivši koroški borci, včlanjeni v Legijo koroških borcev v Tržiču. Zbrali so se v farni cerkvi, kjer je bila sv. maša za padle bivše borce za našo severno mejo. Po končani maši so se podali na svoj občni zbor, kjer je uprava podala obračun za preteklo poslovno leto. Po bičajnem dnevnem redu uprave je poročal o delu in ciljih glavnega odbora tudi delegat iz Ljubljane, tovariš Pire, ter pozival vse navzoče na skupno delo v doseg ciljev. Ves občni zbor je potekel v splošno zadovoljnost vseh navzočih ter v soglasnost vseh tovarišev-borcev. Tovariš predsednik Anton Ahačič je ponovno bil izvoljen za predsednika te naše krajevne postojanke, ker se je že do sedaj izkazal kot neumoren delavec za našo organizacijo. Tudi ostala uprava je po večini v rokah dosedanjih bivših borcev.

Ptuj

Redna seja Prosvetnega društva bo danes ob petih v običajnih prostorih. Udeležba je za vse obornike obvezna.

Nedeljski nogomet. V nedeljo je SK Drava otvoril letošnjo nogometno sezono v tekmi z mariborskim Železničarjem na novem igrišču v Ljudskem vrtu. Tekma se je končala s 5:2 (4:1) v korist Železničarja. Sodil je dobro g. Konič iz Maribora.

Občni zbor mestne organizacije JRZ v Ptuj. V nedeljo ob 9.30 je bil v posvetovalni dvorani magistrata letni redni občni zbor mestne organizacije JRZ, ki se ga je udeležilo veliko število članov stranke, tako da je bila dvorana nabito polna. Občni zbor je vodil predsednik organizacije župan g. dr. Remec, ki je podal poročilo o vseh dogodkih, ki so se zgodili od lanskega občnega zbora, in o delovanju organizacije. To delovanje je bilo zelo uspešno in plodonosno. Medtem sta prišla v dvorano g. senator dr. Franc Schaubach in bivši poslanec g. Marko Kranjc, ki so ju vsi navzoči navdušeno pozdravili. Tajniško poročilo je podal g. Franc Prapor. Blagajniško pa g. Janez Rupar. Pri volitvah je bil izvoljen soglasno v veliki večini stari odbor z g. dr. Remcem na čelu. Nato je govoril o zunanje in notranje političnem položaju senator dr. Schaubach, g. Marko Kranjc pa je govoril o vprašanju: Kakšna je ali bo bavovina Slovenija, ki se bo izgradila.

Sv. Jurij ob Taboru

Akademija FO in DK za braslovsko okrožje je bila pri Sv. Jurju ob Taboru v nedeljo 30. marca. Po večernih se je pričel nastop posameznih članov in članic, ki so svoj spored izvrstno rešili ter tako pokazali sad svojega truda. Med akademijo je mladini spregovoril g. dekan Atešek, ki je v svojem lepem govoru opisal pomen in dolžnost fanta in dekleta pri fantovskem odseku in dekliskem krožku. S himno fantov se je lepo uspešno prireditev zaključila.

Katoliško prosvetno društvo pripravlja lepo Vombegarjevo dramo »Vrtnice«, na katero že sedaj opozarjamo.

Vojak s padalom se bliža zemlji. Pogled mu je obrnjen navzdol, pripravlja se na pristanek, ki ni tako lahka stvar

Otroški kotichek

ZAČARANI GOZD

(67) Nato je začel kralj pripovedovati. »Zadaj za tem gozdom leži krasna, velika dežela. V njej vlada kralj Ljubomir. Ludje v tej deželi imajo svojega kralja in kraljico zelo v čisljih, kajti oba sta zelo plemenita človeka.

67.

68.

(68) Prav sedaj pa vlada v deželi kralja Ljubomira velika potrtost. Kraljev sinček, princ Peterček, deček dveh let, je namreč brez sledu izginil.

Vsako dan en vlak, ki pripelje plin

Vsako jutro prispe na neko londonsko železniško postajo stajenec vlak. Vlak pripelje od neke v Angliji in je natovoren s plinom za polnenje balonov, ki varujejo britansko prestolnico pred napadi iz zraka. Vlak ima 40 vagonov po 12 ton. Na vsak vagon nalože okrog 30 velikih cilindrov za plin. Za natovarjanje in stovarjanje plina so angleški železničarji sami iznašli poseben način, tako da gre delo silno hitro od rok in je skoraj neopazno za širšo javnost. Kamijoni prevažajo plin s kolodvora na balonske postaje, ki so razmeščene po londonskih parkih in trgih.

Tudi nogometne žoge na karte

Angleški listi poročajo, da je bil v Nemčiji zaradi pomanjkanja usnja in gume izdan odlok, po katerem se uvajajo karte za nogometne žoge, tako za same usnjene plašče, kakor tudi za »dušec«. Žoge bodo mogli kupovati s kartami le priznani nogometni klubi.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; žentovanijski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamne značaja se računa enokolonoska, 3 mm visoka peletna vistica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Komercialist

z bančno in tovarniško prakso želi menjati službo. Ponudbe na »Slovenca« pod »Ekonomista« št. 4894.

Pletilja-začetnica

isče službo v bližini Ljubljane. Naslov v upr. »Slovenca« pod 4661. (a)

Starejša kuharica

isče službo pri samski osebi. — Na plačo se ne ozira. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Tudi izven« 4691. (a)

Službodobe

Hlapca

poštenega, vajenega konj. kmečkih del in lesa, takoj sprejme Martinec, Trnovski pristan 22, Ljubljana.

Fanta

močnega za raznašalca in za ostala gospodarska dela sprejme takoj. — Trgovina, Podmilščakova št. 11.

Upokojenec

delaven, zdrav, oženjen, se sprejme za oskrbovanje hiše in vrta na deželi. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Marljive« št. 4530.

Absolventa

srednje tehnične šole — strojnega oddelka, zaposli velika tekstilna tovarna v Sloveniji v svoji delavnici kot nadzornika in pomočnika - mojstra. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Absolvent« 4866. (b)

Dekle

za pomoč v gospodinjstvu in trgovini, poštenega in lepega vedenja, sprejem. One z nekaj razredni meščanske šole imajo prednost. Ponudbe na podruž. »Slovenca« v Celju pod »Poštena« št. 261.

Kuharico

pridno, pošteno ter snažno, sprejem za boljše gostilno na deželi. Znat mora tudi druga hišna dela. Plača po dogovoru. Nastop takoj ali 15. apr. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pametna« št. 4849.

Kuharico za vse

perfektno, izurjeno v vseh kuhinjskih delih, z letnimi spricavali, ne nad 38 let staro, isče boljše družino brez otrok v Mariboru. Nastop 1. maja, event. 1. junija, za dobro plačo. Začetna plača 100 din. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiva« starejša kuharica 4167. (b)

Postrežnico

pridno, pošteno, sprejem: Ciril Metodova 19, II. nadst. desno. Dekle za vsa hišna dela, ki zna samostojno kuhati, sprejem v Zagrebu. Ponudbe s prepisom spricaval poslati na Zunder, Zagreb, Mihanovičeva 40.

Vajenci

Vajenca

za mizarstvo sprejem. Mrhar, Stanežič, p. št. Vid nad Ljubljano.

Učenca iz dobre hiše sprejem za kovaško in podkovsko obrt, Tlaker, Teharje pri Celju.

Vnajem

ODDAJO: Manjši lokal

veliko suho klet, skupno ali posamezno, odda Gorčar, Sv. Petra nasip 29.

Oddam sobo

prilagojeno za manjšo pisarno, v središču Ljubljane. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Takoj« 4895. (s)

Prostor za delavnico

raznih obrti oddam v najem pod ugodnimi pogoji v strogem centru mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4766. (n)

Hišo

z gospodarskim poslojem, njive, sadonosnikom, vinogradom, oddam takoj v najem. Lorenčič Jožef, Sp. Duplek, p. Vurberg.

Stanovanja

ISČEJO: Iščemo stanovanja.

Hišni posestniki, prijavitelje prostora stanovanja v brezplačno posredovanje. Potrebujemo za prihodnji mesec čez 85 1—5 sobnih stanovanj. — »Realiteta«, Prešernova ul. 54-I. Telefon 41-20. Prijavite takoj!

ODDAJO: Sobo in kuhinje

takoj oddam. — Poljanski nasip 34.

Trisobno stanovanje

s kopalnico in pritlikinami oddam s 1. majem v Siskl, Obirska 24.

Enosobno stanovanje

lepo, sončno v Zgornji Siskl, oddam z majem. — Naslov v upravi »Slov.« pod štev. 4897.

Posvetva

5-stanovanjsko hišo

v Siskl prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4822. (p)

Večstanovanjsko hišo

v bližini središča kupim. Plačam v gotovini. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »800.000«. Posredovalci izključeni. 4916.

Hiša z vrtom

v mirnem kraju, pripravna za upokojenca, ugodno napredaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4901.

Vilo

eno ali dvostanovanjsko, v južnem delu mesta, do 300.000 din, kupim in v gotovini plačam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takoj« št. 4915.

Posestvo.

Pri okrajnem sodišču v Radečah bo na sodni dražbi dne 17. aprila t. l. ob 10 dopoldne prodano posestvo v Močilnem 15, vlož. št. 128 in 301 k. o. Njivica. Posestvo obstoji iz hiše in gospodarskih poslopj ter gozdov, njiv, travnikov in pašnikov. — Najnižji ponudek 131.000 din, vadij 19.651 din. — Pojasnila daje Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Miklošičeva c. 19, tel. 25-21 in 25-22. (p)

Razno

Iščem gospo,

ki bi z ljubeznijo sprejela dojenčka v popolno oskrbo. Odgovor poslati v upravo »Slovenca« pod »Dojenček« 4924. (r)

Otroške vozičke

najugodnejše kupite pri Banjaj, Ljubljana, Miklošičeva 20.

Gumbnice, gumbice, plise, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Vezenje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

Izivali

Samec in samico pavov prodaja upraviteljstvo zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano. — Več pri naslovu. (j)

Resastega istrskega braka

mladiča, dva do tri mesece strega, kupim. Ponudbe z navedbo cene upr. »Slovenca« pod 4896. (j)

Obrt

Trajno ondulacijo dobite najceneje v salonu »Polanca, Kopitarjeva.

Prodamo

Cepljene trte korenjake

že dobite pri Krajskem Hinko, Jagnjenice, Radeče pri Zidanem mostu. (l)

Čebulček in čebulo

dobite najceneje pri tvrdki Fran Pogačnik - d. z o. z. v Ljubljani - Tyrševa c. št. 33.

Krompir

kresnik (sneflok), rani in pozni rožnik, za seme in prehrano, nudi v vagonih količinah tvrdka Oskar Mariča sin, Ptuj.

Kolesa

raznih svetovnih znamk kupite najceneje pri tvrdki Nova trgovina, Tyrševa 36. Rabljena kolesa vzamemo v račun. (l)

Premog

koks, drva nudi

I. Pogačnik Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Kupujte pri naših inserentih!

VINA

iz Centralne vinarne v Ljubljani

bodo zadovoljila Vaše pive najbolj!

TELEFON ŠTEV. 25-73

Zaslужek

Poznano, prvovrstno

znamko

pisalnih

strojev

oddamo v samoprodajo

za Maribor in Celje.

Resni reflektanti, ki se bodo za prodajo zavzeli, naj se javijo na upravo »Slovenca« pod »Pisalni stroj« 4659.

Citajte »Slovenca«

STROJI

Rabljeni lokomobil

dobro ohranjeno, 80—100 PS, s podpušno kurilno napravo (Unterwindfeuerung), kupim. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Lokomobil« 4868. (k)

Objave

Naznanilo

vsem cenjenim odjemalcem, da se je trgovina Umetnost — Anton Demšar, preselila iz Cankarjevega nabrežja v Kolodvorsko ulico — nasproti kina »Sloga«.

Žimo sterilizirano 115 C za modroce

od navadne do najfinejše. vedno na zalogo po najnižjih cenah

Franc Jager, tapetništvo Ljubljana, Sv. Petra c. 17, telefon 20-42

Razpis

Občina Domžale, okraj kamniški, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Šolska izobrazba: 8 razredov srednje šole z maturo, ali njej enake strokovne šole.

Pravilno kolkovanje prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o občinskih uslužbenih, je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Občina Domžale, dne 1. aprila 1940.

Za vedno nas je zapustil naš srčno ljubljeni soprog, brat, stric in svak, gospod

Rok Peselj

bivši trgovec in posestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 4. aprila 1940, ob pol 5 popoldne, izpred mriške veže splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu

Ljubljana - Mosle, dne 2. aprila 1940

Zalujoči: Marija Peselj, soproga, Franci, ter ostalo sorodstvo

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi našega ljubljenega soproga in očeta

Alojzija Pungerčiča

izrekamo toplo

zahvalo

Zahvaljujemo se prečastiti duhovščini iz Škocijana in Bučke za zadnje spremstvo, za zdravniško pomoč g. dr. Volavšku, g. dr. Reji, g. dr. Brandstätterju, g. dr. Debeljaku, posebno pa še g. dr. Hausu, ki mu je požrtvovalno lajšal zadnje ure. Nadalje se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja.

Vsem prijateljem in znancem, ki so ga spremili na zadnji poti iskrena hvala.

Škocijan na Dolenjskem, 2. aprila 1940.

Zalujoči ostali: Pungerčič - Gruden - Stamatīs.

Jakob K. Heerl

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

»Železna trmoglavka« se je jezil Adam Naf, postavni trgovec, ki je nosil težko zlato verižico prepeto čez prsi. »Neznansko je visoka.« Poglejte samo njeno preprosto obleko, ali kaže le najmanjši nedostatek? je dejala Menja. »In kako nosi glavo in klobuček! Paltram hoče napraviti iz nje princeslo!«

Ludvik Georgy, objestno vedri slikar pa, ki je bil zopet prišel v Engadin, je bil zateleban v Jolando.

»Moram jo dobiti na platno!«

V prvih dneh septembra so gostje odšli. Tovorni konj je nesel slikarjevo stojalo, izvršene in začete podobe ter osnutke. Georgy je žvižgal in pel od veselja, zakaj slika, ki jo je bil kupil Adam Naf, mu je napolnila sušično denarnico.

In njegove nade so bile velike.

»To niso že strokrat naslikani gradovi, to je izvirno, deviško visokogorje, čudili se bodo pri nas v Nemčiji! Saj tam ne vé živa duša za Morteratsch, za jezero pri St. Moritzu!«

»In za razcepanee Bergamaske, ki uživajo posebno vašo ljubezen,« mu je segel Adam Naf smeječ se v besedo.

Jezdila sta v sončni svetlobi.

V St. Moritzu so pa sedeli strateži in računali, da je kopalnišče nenasično žrelo, ki jih bo spravilo popolnoma na beraško palico.

»Zivemu krstu ne smemo povedati, kako je z nami!« je dejal Lorsa.

»Kopalnišče se bo že opomoglo!« je tolažil zaupljivo gospod Konradin.

Pa je hiralo prav tako naslednje leto in tretje. Kar se je pridružilo novih gostov starih, ni bilo vredno besede.

Pa tudi stara stranka je imela dovolj vzroka, da se ni mogla emejati neuspehom mladine.

Prav na tistem so se bili vrnilo močje z Dunaja in deželni sodnik ni rad govoril o svojem poslanstvu. Z dvornimi pojasnili, z obljubami, ki niso nikogar vezale, z neprestanim odlaganjem avdienc in z žalečimi zavlačevanji so zadrževali žilave, nadležne bündenske poslanca.

Končno pa so avstrijski svetniki izjavili, da ne morejo več nadaljevati pogajanj, in da je nadalnje bivanje poslanstva na Dunaju odveč: Avstrija se bo držala obstoječega stanja. In da bi Bündencem olajšali

53

odhod, so jim obljubili trideset tisoč goldinarjev kot odškodnino za zasebna posestva, katere so jim bili vzeli Francozi. Vsota je pa bila zavarovana s tolikimi pristavki in pogoji, da se nihče ni drznil upati, da bi bila kdaj izplačana.

Ta neuspeh poslanstva je bila največja bolečina v življenju deželnega sodnika Flugija, zvestega privrženca Avstrije.

»Na Dunaju so mi zabili žebelj v mojo krsto!«

Tako je tožil osiveli častivredni gospod.

Ljubka vnučica mu je pa potegnila žebelj iz krste in v gostilni gospoda Konrada sta posedala zdaj stara, prej tako bojevit gospoda, deželni sodnik in Driosh, srkala popoldne kavo, igrala karte in prepustila politiko mladim.

Ako je pa nevihta le grozila, je skupna vnučica oba nasprotnika »egavo pomirila.

In vsako poletje enkrat je odjezdil stari deželni sodnik k Cilgiji Premont v Puschlav.

»Res me je vražje zahrbtno ujela v past, toda na svetu ni nikogar, ki bi me razumel bolje ko ona,« je imel navado reči.

Vsako poletje se je prikazal tudi slikar Ludvik Georgy z gotovostjo ptic selik.

In je slikal in slikal, zdaj v St. Moritzu, zdaj v Pontresini, zdaj v Puschlavu.

Pri tem je pihal iz pipe, da je moral z delom prenehati, dokler se ni razkidal dim nad pokrajinskimi barvami.

»Ne eno platno še ni prodano,« je pripovedoval, »toda v Frankfurtu sem iztaknil trgovca, ki je vreden zlata. Sklada moje podobe v predale in me za silo preživlja. Pravi mi: Slike bodo že še vlekli! Kar slikajte! Prav zdaj gre s tovorom »Engadina« v London, upa da bo vlovil tam kakšnega Angleža!«

To je povedal sijajni vetrenjak o sebi tako zasmehljivo, da ni nihče v Engadinu jemal njegove umetnosti preveč resno; razen ene: Cilgije.

Tem bolj so se pa ljudje začudili, ko je prispela nekega dne slikovita karavana angleških turistov v Engadin, kakor bi bila padla z neba, in je z »Good morning« vprašala v St. Moritzu po slikarju Ludvik Georgyju. V Londonu so začele njegove slike iz Engadina, vleči.

Za Angleži so prišli naslednje leto radovedni Francozi in Nemci, in slikarjevi rojaki, ki so bili doma mnenja, da so Georgyjeve barve samo plod njegove domišljije, so gnali zdaj največjo hvalo.

Limbe v viharju, med pečevje tiskajoče se črede, idila pasočih se gamsov, snežno migotanje vrhov, bajna jezera, prirsčni čar luči —

vse, kar je Ludvik Georgy slikal, to niso bili prividi umisljavega sanjarja, temveč prekrasno opazovana narava!

Engadinske trate so bile v resnici tako zelene, kakor jih je slikal, v resnici takšne cvetoče livade, jezera, ki so se smehljala ko otroška usta, gore, ki so kipele ko srebrni plameni v temnomodro nebebo, in tisti nadzemsko lepi sončni zahod, ko so utrinja na snežnih vrhuncih ogenj, na vasi pa lega čarobno mračna sinjina.

Po vaseh so hodile postavbe, ki jih je slikal, trdo, žilavo, v svojskem dostojanstvu živče ponosno ljudstvo.

V St. Moritzu so bili statinski vrelci, ki so bili zapadli pozabi, a je zdaj njihna stoletna slava zopet oživela. Tu so se zbirali bolniki. V juniju so stopali po bergljah iz nosilnic, ostajali tam do septembra in odhajali jeseni vriskajoč čez gore proti domu.

Ime Engadin in St. Moritz sta začela v širnem svetu, posebno v velikih mestih, sluti.

Bil je pesniški čas prvih švicarskih potovanj. Vsaka pot je bila še odkritje, in izletniki, ki so prihajali čez gore, so bili ljudje razuma in srca, v neki zanesenosti pripravljeni, iskati samo lepoto in prezreti nepopolnost prišla je svetovljanska gospoda. In St. Moritz se je povzpela v letovišče najodličnejše družbe.

Potniki so nekaj časa prihajali čez prelaze še na konjih. Nekega dne pa — nezasišeno čudo! — je prišla iz Chura prva kočija, pozneje poštni vozovi s pisanimi izletniškimi družbami.

Tovorniki, ki so posedali s prekrizanimi rokami pred svojimi hišami, so se vdinjali za kočije in postiljone. In stari Tuons je pokal z bičem, kadar je vozil skozi Pontresino, da bi bil mogel prebuditi mrtve pri cerkvi Santa Maria.

Engadin se je oddahnil, pogubno izseljevanje je zastalo, vasi, ki so našle poleti na cestah dovolj zaslužka, so se lepšale, tu in tam so nastajale preproste meščanske gostilnice.

Počasi se je dolina dvigala.

In ljudje so hvaležno izgovarjali dve imeni, ime Ludvika Georgyja in Marka Paltrama. Bila je božja previdnost, da je rešil prav sivi lovec umetnika, ki je s svojimi slikami ponesel slavo Engadina v svet, in Ludvik Georgy je bil prvi, ki je zavračal zaslugu le na Marka Paltrama.

»Prekleti plaz,« se je šalil po fantovski, »je bil sreča za nas vse! Jaz bi sedel zdaj brez njega neke kot krajinski slikar med tisoč drugih krajinskimi slikarji, tako mi je pa sreča vrgla v naročje deviški, čudežno krasni svet Engadina in jaz ga slikam, ker se s tem preživljam in uživam nekoliko časti v svetu, ako povem odkrito, ga slikam skrajno samoljubno!«

LJUBLJANA

Dom onemoglih na Bokalcu

Ljubljana, 2. aprila.

Ljubljanska mestna občina si je za letošnje leto zastavila veliko nalogo: zgraditi primeren Dom onemoglih na Bokalcu. Velika Ljubljana je prav v zadnjih letih posvetila veliko skrb različnim socialnim vprašanjem, eno najnujnejših pa je prav gotovo ureditev doma vsem tistim, ki si v svojem življenju z delom in trudom niso mogli prislužiti ali prihraniti zapečka. Tudi vsi tisti, ki jim po novi socialni zakonodaji pritečejo skromne rente, naj bi dobili dom, v katerem bi zadnje dni življenja mogli preživeti v miru in skromnem udobju.

Za dom onemoglih je najprimernejše zemljišče, ki si ga je občina pridobila ob gradu Bokalec. Svet leži po večini na planoti severovzhodno od starega gradu in sega v smeri sever-jug do Gradašnice pod planoto. Jedro posestva so njive, ki leže po vrhnem delu planote. Na severozapadnem delu posestva je gozd, pod planoto do Gradašnice pa se razprostirajo travniki. Na teh travnikih ali pa na planoti bi se dal zgraditi primeren dom onemoglih. S. 15. marca je stopil v veljavo razpis mestne občine za napravo načrtov Doma onemoglih in so bile tudi razpisane za najbolj uspešne načrte lepe nagrade. Prva nagrada obeta kar 30 tisoč din, druga 20.000 din, vse skupaj pa znesejo 78.000 din. Med ljubljanskimi arhitekti je veliko zanimanje za ta razpis in okrog 15 arhitektov že pripravlja načrte za Dom onemoglih na Bokalcu. Je seveda priprava takih načrtov dolgotrajno delo in arhitekti imajo zadnji rok za oddajo načrtov 22. maja.

Po splošnih pogojih za ta natečaj moramo razbrati, da želi mestna občina najprej zgraditi tako zavetišče, v katerem bi mogla naseliti 350 zdravih starčkov in stark. Ves kompleks stavb pa naj bi bil zgrajen tako, da bi bila v nadaljnjih razdobjih možna načrtna dozidava poslopij, ki bi omogočala, da se naseli na Bokalcu do 1000 oskrbovancev. Za sedanji načrt morajo arhitekti rešiti zidavo doma tako, da bo v njem vključena celotna oskrba z neprevlečnim razkošjem in da bo mogel dom uspešno delovati ob pretežno lastnem gospodarstvu. Jasno je, da bo tako velik dom moral imeti precejšnje število gospodarskih poslopij, tako da bo na Bokalcu nastala kar cela kolonija. Konec maja bomo pa tudi že zvedeli, kako so naši arhitekti to razmeroma težko nalogo rešili.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekem jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grelna voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Društvo prijateljev pravne fakultete v Ljubljani je imelo dne 29. marca t. l. v prostorih apelacijskega sodišča v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Soglasno je bil izvoljen stari odbor s predsednikom apelacijskega sodišča dr. Golio Vladimircem kot predsednikom in s spremembo, da so bili izvoljeni nanovo v odbor g. finančni ravnatelj Mozetič Josip, g. univerzitetni profesor dr. Stanko Lapajne in g. odvetniški dr. Ferdo Majaron. Članov je imelo društvo v preteklem letu 311. Za izdajanje »Zbornika znanstvenih razprav«, ki ga izdaja profsorski zbor pravne fakultete, je zbralo društvo na članarini 9.330 din, dočim so znašali stroški za Zbornik 25.967 din in so ostale plačala pravna fakulteta iz svojega fonda. Izdajanje Zbornika znanstvenih razprav je velikega pomena. Profsorski zbor ima priliko, da v njem obravnava vsako leto aktualna pravna vprašanja. Članki imajo kratek resume v kakem svetovnem jeziku. S tem si utre Zbornik pot v širni svet. Izdajanje Zbornika pa ima tudi praktičen pomen. Fakulteta dobiva za Zbornik v zamenjavo znanstvene knjige in časopise. Tudi v bodočem letu bo društvo nadaljevalo svojo nalogo, da čim bolj podpre pravno fakulteto. Trdno smo prepričani, da se bodo naši pravnik, ki delujejo v praktičnih poklicih, kakor doslej, tako tudi v bodoče zavedali svoje dolžnosti in odgovornosti napram našemu najvišjemu kulturnemu zavodu.

1 Krščansko žensko društvo vabi članice in somišljenke k zanimivemu aktualnemu predavanju g. dr. Ahčina, ki bo danes, 3. aprila, ob 8 zvečer v dvorani Akademikega doma, Miklošičeva 5.

1 Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148 zakona o neposrednih davkih v II. četrtletju 1940 v plačilo: a) dne 1. aprila 1940 II. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice; b) dne 15. avgusta 1940 I. polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

1 Poslovne knjižice. Vsi oni, ki so prosili do 30. marca 1940 pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani za nove oziroma za zamenjavo starih delavskih (poselskih) knjižic, naj se javijo zaradi prevzema novih knjižic v mestnem domovinskem uradu, Mestni trg 2, II. nadst., soba 50, med uradnimi urami od 9—13, in sicer: v četrtek 4. aprila 1940 oni, katerih rodbinska imena začinjajo s črkami A—J; v petek 5. aprila oni od K—S in v soboto 6. aprila oni s črkami S do konca.

1 »Vesela škota« v kinu Slogi je nedvomno najboljša burka sezone! Ameriška kralja smeja Stan Laurel in Oliver Hardy uživata v Ljubljani veliko popularnost. Zlasti danes, v teh težkih časih je smeh in zabava vsakomur vsakdanja potreba. Sedaj se bodo ljudje od srca poštono nasmejali pri filmu »Vesela škota«, kjer nastopata Stanlio in Olio kot »hrabra« vojskeška škotskega bataljona v Indiji. Film vsakomur priporočamo, kajti najbolj zakrknjem resnež se bo glasno smejal in izvrstno zabaval.

Policijska racija. V zadnji noči je ljubljanska policija izvedla veliko racijo in tako malo pregledala razne prišleke, ki so se zopet zatekli v Ljubljano kljub temu, da jim je bivanje v Ljubljani prepovedano. Precejšnje število starih znancev so na ta način odkrili službujoči organi. Policijski zapor so se zopet napolnili, vendar ne za dolgo, ker bo večino prijetih zopet odpustila v domovinske občine. Večjih grešnikov pa pri raciji policija ni prišla, kar tudi dokazuje, da se v Ljubljano v glavnem zatekajo le delomrzniki, ki mislijo, da bodo v Ljubljani še najlažje živeli na račun dobrodušnosti prebivalstva.

1 Nesreča ne počiva. Tridesetletnega čevapčarja Šafaroviča Osmara, doma iz Bosanske Dubice in stanujočega na Zabjaku v Ljubljani, je pred večerajšnjim ponoči tovariš udaril s steklenico po glavi, tako da je dobil pošteno buško. — 35 letnega delavca Škerjanca Viktorja iz Device Marije v Polju pa je predvečerajšnjim zvečer napadel na cesti neznanec in ga z žilavko udaril po glavi. Oba ponesrečenca se zdravita v ljubljanski bolnišnici.

MARIBOR

Tihotapci ljudi pri Sv. Križu nad Mariborom

V hlevu so orožniki še našli živ tihotapski tovor

Maribor, 2. marca.

Tihotapstvo z ljudmi čez mejo v Nemčijo se sedaj sicer ne vrši več v takem obsegu, kakor še pred nekaj meseci, vendar se vneta nadaljuje. Te dni pa se je orožnikom od Sv. Jurija ob Pesnici posrečilo, da so razkrinkali pri Sv. Križu nad Mariborom veliko družbo ljudi, ki so se bavili poklicno s spraviljem delavcev in krošnjarjev čez mejo v Nemčijo ter so jim zaplenili celo njihov živ tihotapski tovor, katerega so ravnokar pripravili, da ga spravijo čez mejo. S tihotapstvom so se bavili sinovi posestnika Robiča, ki ima svoje posestvo čisto na meji in sicer štirje bratje Robiči 19 letni Maks, 25 letni Henrik, 31 letni Aleksander in 27 letni Franc ter posestniki sin 27 letni Karel Harih, vsi od Sv. Križa nad Mariborom.

V hlevu pri Robičevih so orožniki odkrili štiri moške, katere so nameravali ponoči spraviti čez mejo. Bili so to krošnjarji iz Imotske, ki so v začetku vojne pobegnili iz Nemčije, tam pa so pustili svoje krošnje in zaslužek. Hoteli so dobiti zopet potne liste za potovanje v Nemčijo, pa jim nemški konzulati tega niso dovolili. Sedaj so nameravali skrivaj priti čez mejo po svojo lastnino. Krošnjarji so ob prihodu orožnikov pobegnili iz hleva, vendar so jih moške postavile polovili. Šest krošnjarjev pa so orožniki prišli na sami meji v trenutku, ko so jih hoteli Robičevi fantje spraviti v Nemčijo. Robičevi so se s tem poslom najbrže že dolgo bavili ter so spravili čez mejo že veliko ljudi.

m Sestanek zasebnih nameščencev. Drevi ob osmih imajo člani mariborske podružnice Društva združenih in zasebnih nameščencev sestanek, na katerem bosta predavala predsednik Bolniške blagajne Trgovskega bolniškega in podpornega društva g. I. Martelanc in predsednik Delavske zbornice g. Viktor Kozamernik. Sestanek se bo vršil v Delavski zbornici, Sodna ulica. Tovariši in tovarišice udeležite se sestanka polnoštevilno. Predavani bosta zelo aktualni.

m Kongregacija za gospe ima jutri ob štirih popoldne sestanek.

m Meja mejl! Vstopnice za koncert mladinskega zbora Vilhar z Rakeka so v predprodaji pri Putniku (Grad). Preskrbite si jih pravočasno! Na koncertu, ki se bo vršil 6. aprila ob 8 zvečer v unisoni dvorani, nastopi 110 pevcev in pevke.

m Zopetna uvedba nočnega brzovlaka. Železniška uprava bo s 15. aprilom zopet uvedla nočna brzovlaka. Iz Maribora bo odhajal ob 2.48, iz Postojne pa se bo vlak vrnil v Maribor ob 3.20 zjutraj. Potniki so nočni brzovlak v obeh smereh zelo pogrešali in bodo zato odločitev železniške uprave, da oba vlaka zopet uvede, z veseljem pozdravili.

m Odgovor na popravek g. dr. Bergoča. V večerajšnji številki našega lista smo morali objaviti popravek po zakonu o tisku, ki določa, da se mora vsak pravilno sestavljen popravek objaviti brez ozira nato ali je resničen ali ne. V tem svojem popravku trdi dr. Bergoč, da je samo izjavil, da Slovensko planinsko društvo že dve leti od mestne občine ni prejelo nikake podpore, dasi so med tem časom razni športni klubi, ki imajo manj članov kakor podružnica Slov. planinskega društva, od mestne občine dobili podpore. Dalje pravi dr. Bergoč, da ni omenil ne športnega kluba Maratona, ne Štavnice zadruga Stadion in ne podpore 100.000 dinarjev, ki jo je zadruga od mestne občine dobila v letošnjem proračunu. K dr. Bergočevemu popravku ugotavljamo, da mi niti nismo trdili, da je v svojem predsedniškem poročilu Maraton in zadruga Stadion omenil, marveč smo zapisali, da je na obe

Ne zamudite - ne odlašajte! Nova pustolovščina, nove senzacije! Za 12.000 Ljubljancemov je v 4 dneh videlo ta film in vsi govorijo z največjim navdušenjem o njem. Samo še danes in jutri — zato hitite z ogledom tega edinstvenega filma!

TARZAN in njegov sin

Se danes si ogledate senzacionalni vefilim o kralju džungle in njegovem sinu. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri. KINO UNION Tel. 22-21

Najkrasnejši zgodovinski film o tragediji zadnje francoske vladarice Norma Scheerer, Tyrone Power

MARIA ANTONIETTA

KINO MATICA, tel. 21-24

Ob 16., 19. in 21. uri

VESELA ŠKOTA

Dve uri burne in vesele zabave! Rezervirajte si vstopnice!

Stan Laurel in Oliver Hardy popularna kralja smeja v najboljši šlager komediji, ki bo izvala najglasnejši krah! Stanlio in Olio kot hrabra vojaka v srcu nemirne in mistične Indije ob 16., 19. in 21. uri KINO Sloga tel. 27-30

Kot dodatek za ljubitelje jahalnega športa: Visoka šola za konje

Muta

V nedeljo se je poslovil od članov JRZ g. Karel Gajšek, bivši narodni poslanec. V uvodnih besedah je podal izčrpno poročilo o gospodarskem in političnem položaju naše države. Ob koncu se je zahvalil članom za zaupanje, ki so mu ga izkazali ob priliki volitev in tudi vedno pozneje. Članski sestanek je zaključil z zahvalnimi besedami g. župan Dobnik, ki je navzočim prikladal v spomin nekatere izmed zaslug, ki jih ima g. Gajšek za naš okraj na severni meji.

Celjske novice

Pograjčevi Slavki v slovo!

Otožno in v srce segajoče so zapeli zvonovi. Svoj zadnji pozdrav je poslalo pomladansko sonce. Med rožami in svojimi domačimi si počivala poslednjič na svojem domu na Brezovici. Čeprav mlada, si legla tam k počitku, čeprav na zunaj močna in krepka, si morala le podleči silnemu trpljenju, ki si ga našla v velikem tednu in dnevih po veliki noči... Iz Brezovice in od daleč pa so prihajali k Tebi ljudje, Ti prinašali pomladanskega cvetja, rdečih nageljnov, katerih so tudi Tvoji iz Celja, Tvoji najbližji, s katerimi si živela skupaj zadnja leta, hodila z njimi v naravo, se šalila in veselila. Tvoje tovarišice so prišle z venci, celjski fantje pa z žalostno pesmijo v srcu. Ti vsi s Tvojimi najbližjimi so potem eradi popoldneva s Teboj šli na pot, na ozko pot mimo kapelice, kjer si Ti v svoji mladosti iskala veselja, mimo njiv in travnikov vse tja gori na griček, kjer ob cerkvi že počivajo Tvoji... V prvih pomladanskih dnevih si odšla in mi smo ostali sami. Brez Tebe bomo morali živeti naprej dneve našega življenja, opravljati bomo svoje posle, hodili v planine, iskali sonca. Nikjer pa ne bo več Tebe. Grob na Brezovici, kjer počiva Tvoje mlado telo in kamor bomo od časa romali, bo sprejel naše cvetje, ki Ti naj bo dokaz naše zvestobe in ljubezni. Gospodar življenja in smrti pa naj sprejme našo molitev za Tvojo dušo in našo, da se bomo tako nekoč zopet veselili snidenja.

c Lepo zborovanje JRZ v Celju. Redni letni občni zbor krajevne organizacije JRZ v Celju je bil prav dobro obiskan. Senator g. Mihelčič je podal poročilo o političnem položaju in stranknem delu, posebno o delu kraj. org. JRZ v Celju. Zborovalci so z velikim odobravanjem sprejeli njegovo poročilo in izrekli popolno zaupanje delu stranknih voditeljev, zlasti našemu voditelju g. dr. Korošcu. Obširno tajniško poročilo je podal g. dr. Voršič. Pri volitvah je bila predlagana samo ena lista s senatorjem g. Mihelčičem in tajnikom g. dr. Voršičem na čelu, katero so zborovalci soglasno odobrili.

c Vstopnice za koncert mladinskega zbora Vilhar z Rakeka, ki bo v mestnem gledališču v Celju v nedeljo 7. aprila ob 3 popoldne, so v predprodaji. Pohitite, da ne ostanete brez njih!

c Opereto »Gejše« uprizori Narodno gledališče iz Maribora v petek, dne 5. aprila v celjskem gledališču. Vabljeni!

Zanimivo in poučno predavanje o fotografiji v naravnih barvah

bo dne 5. aprila v kino »Metropole« (v Ljudski posojilnici) in ne v Narodnem domu, kot je bilo prvotno določeno. Predaval bo g. Ljubo Vidmajer iz Zagreba v slovenskem jeziku.

c Gostovanje Mlakarjeve gledališke družine v Celju. V nedeljo, 7. aprila bo gostovala ob 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice Mlakarjeva skupina s igro v 6 slikah »Magdina žrtev« v režiji pisatelja samega. Vstopnice se daje v predprodaji v Sloimskovi tiskovni zadrugi.

c Tujski promet in število brezposelnih v Celju. Meseca marca je obiskalo Celje 862 tujcev, od teh 788 Jugoslovancev in 75 inozemcev; meseca februarja je bilo 1044 tujcev, meseca marca lani pa 1061 tujcev. Po evidenci Javne borze dela v Celju je padlo število brezposelnih v desetih dneh od 1061 na 981. Delo doli: 10 hlapcev, 1 kovač, 10 kmečkih dekel, 2 sobarici in 8 kuharice.

Zadnje vesti:

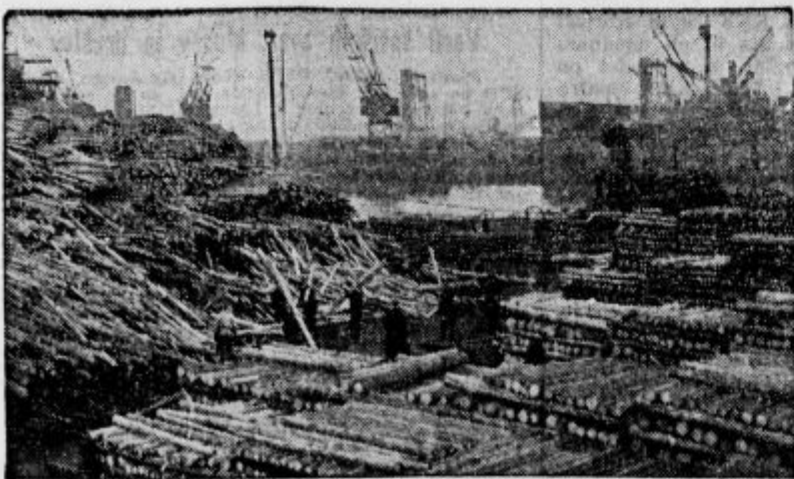
Zračne bitke na zahodu

Pariz, 2. aprila. t. Havas: Zadnje francosko vojno poročilo nočjo pravi: »Močno topniško streljanje zahodno od Vogeov. Številni zračni spopadi med našim in sovražnim letalstvom. V bitkah smo sestrelili dve nemški letali, od katerih je eno padlo na naše ozemlje. Najbrž je bilo uničeno nato še eno nemško letalo. Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.«

Izjava generala Weyganda

Ženeva, 2. aprila. t. Havas: Posebni dopisnik lista »Journal Geneve« se je v Beyrouthu pogovarjal z generalom Weygandom in ob tej priliki dobil tale pojasnila: »Zadnje mesec«, je rekel general Weygand, s izvajata Sovjetska Rusija in Nemčija napadalno politiko, kar nam nalaga največjo opreznost in pripravljenost. Dobro poznamo nemško taktiko in ravno zaradi tega imamo na ozemlju, kjer bi utegnilo nastati bojišče, pripravljeno potrebno vojaštvo. Razpolagamo z letali in raznovrstnimi motornimi vozili, ki pridejo v poštev v primeru vojskovanja. Spoštujemo tuje države, pa zakaj ne bi bili vedno pripravljeni braniti svojih interesov. Mi ne napadamo po vzoru Nemčije in Sovjetske Rusije, Finska je bila zadnja žrtev njihove politike, čeprav je bil to miren in pošten narod.«

Zatem ga je dopisnik »Journal Geneve« vprašal, ali imajo zavezniki dovolj vojaštva za obrambo vseh ogroženih meja na bližnjem vzhodu, nakar mu je general Weygand pojasnil, da on poveljuje francoskim četam v Siriji, turški armadi pa na čelu maršal Čakmak, vrhovni poveljnik vse egiptovske oborožene vojne sile pa je v Kairu.

Na levi: Slika iz nekega angleškega pristanišča, kjer nakladajo les, ki ga bodo odpeljali na zapadno fronto. — Na desni: Pogled v neko francosko letalsko tovarno, ki je v polnem obratu

KULTURNI OBZORNIK

Poročilo o VI. mednarodnem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani

Kakor ob priliki velikega Evarističnega kongresa, je tudi sedaj po lanskem mednarodnem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani izšlo obširno poročilo v krasni obliki, obsegajoči ves opis kongresa, kakor tudi vsa predavanja in resolucije, da bo ostal svetel spomin na znamenite dni veličastnega kongresa. Poročilo obsega čez dvesto strani velikega formata, ki sta ga sestavila in uredila ravnatelj Ivan Martelanc in katehet Josip Premrov, ki sta postavila na čelu poročila motto kongresne pesmi: Kristus, kralj vseh večnih časov, ter kongresno molitev: Vsemogočni Bog... daj, da se vse družine narodov... podvržejo Sinovemu sladkemu kraljevanju! Posvetilo knjigi je napisal škof dr. Rožman, stalni predsednik mednarodnih kongresov Kristusa Kralja, kjer je napisal željo: »Bodi torej ta knjiga zakladnica, iz katere bomo zajemali prava načela in zdrave smernice v srečnih dneh in v temnih urah preskušeni. Kristus Kralj, čigar slavi naj služi življenje posameznika in naroda, blagosiljavaj avtorje govorov in čitatelje ter daj knjigi obilen uspeh.« Nato sledi lepa Sardenkova pesem, s katero je potaštil kongres pod naslovom »Pesem gre čez polja ravna«, nakar je orisan pomen in namen kongresa ter podana zgodovina mednarodnih kongresov Kristusa Kralja. Orisane so priprave za kongres ter spored, na kar je priobčeno v izvirniku in prevodu pismo papeža Pija XII., s katerim blagosilja ljubljanski kongres in postavlja za svojega delegata poljskega primasa kardinala A. Hlonda. Priobčeni so vsi pozdravi, ki jih je sprejel predsednik kongresa od raznih javnih osebnosti. Imenovani so vsi gosti-udeleženci kongresa, obširno je opisan sprejem kardinala legata in potek otvoritve ter posamezni študijski dnevi kongresa.

Toda važnost knjige ni samo v tem zunanjem opisu kongresa — kar so prinašali tudi naši dnevniki —, temveč v priobčitvi vseh govorov, ki so bili na kongresu govorjeni v raznih jezikih, tu pa so pristopni v slovenskem prevodu. Govori kardinala legata A. Hlonda so priobčeni v izvirnih jezikih (poljsko, nemško, francosko, italijansko in slovensko), kakor jih je govoril, zraven pa tudi v slovenskih prevodih. Tako so tudi govori predavateljev: kad. dr. Fr. Macka iz Nemčije o Krščan-

skem prepovedu kot zahtevi časa; župnika dr. M. Larosa (Nemčija) o bistvu verskega prepovedu; dr. V. Korošca (Slovenija) v bistvu in ciljih verskega prepovedu; O. Fr. Pellegrina (Rim) o sredstvih in potih verskega prepovedu; gen. vik. Ch. Quenota (Pariz) o kraljevanju Kristusa Kralja v svetu duha; A. Richarda (Pariz) o propagandi za edinost; msgr. R. Meussarda, škofa (Pariz) o vzgoji novega npravnega rodu; T. Galdynskega (Poljska) o vzgoji moralnega človeka; nadškofa dr. Ujčiča (Belgrad) o katoliški vesti v javnem življenju; dr. N. Pfeifferja (Košice) o krščanskem nazoru in javnem življenju; dr. S. Swiezawskiego (Poljska) o laiku v Cerkvi; H. Wirtz (Švica) o farnem občestvu; P. A. Bangha (Ogrska) o laiskem apostolatu; dr. S. Žitko (Ljubljana) o sodelovanju laikov v hierarhiji. Po teh govorih je podan pregled mednarodnih kongresov ter resolucija ljubljanskega kongresa ter govora na glavnem skupnem kongresnem dnevu, ki sta ju imela podpredsednik skupščine g. A. Mihelič ter pokojni dekan Skubic, nakar so podane resolucije slovenskega zborovanja.

To je vsebina te lepe knjige, ki vsebuje tako plodove velikega mednarodnega kongresa v Ljubljani.

Poleg te večne vsebine duha, pa je v knjigi vse polno ilustracij iz kongresnih dni, podoba papeža Pija XII. na čelu ter sprejem njegovega namestnika, kardinala legata. Ovekoveteni so vsi važnejši dogodki teh slavnostnih dni v spomin udeležencev ter v dobrolo bodočim rodovom.

Knjigo je lepo opremil arhitekt Vlado Gajšek, ki je za naslovno stran dal lepo napisano škofovo posvetilo z uvoda knjige, tako da na monumentalnem ovitku beremo o kongresu kot svetlem žarku v temnem času, ki je napovedal človeštvu nove vojske, uničenje in smrt... ter o knjigi kot zakladnici globokih misli, iz katere bomo zajemali prava načela in zdrave smernice v srečnih dneh in v temnih urah preizkušen. Črke so majuskele v rdeči barvi, nekaj črk v zlatu pa daje geslo kongresa: **Vladaj Kristus Kralj!** Zamisel je resnično originalna ter lepo izvedena.

td

Dr. Vošnjak: Jugoslovanski odbor

Minister v p. dr. Bogomil Vošnjak, ki je bil član Jugoslovanskega odbora med svetovno vojno, kjer je poleg drugih predstavljal Slovence in varoval naše interese, je sedaj za drugi tisk izšel **Dobrovoljske knjižice** napisal majhno brošuro (na 50 straneh): **Jugoslovanski odbor**, v kateri je podal pregledno ustanovitve in delo tega uspešnega jugoslovanskega odbora v Londonu in drugod, kamor je pošiljal svoje delegate in sklepal razne pogodbe, usodne za osvoboditev avstrijskih Jugoslovancev, zlasti Slovencev, ki jih je predstavljal med drugimi on sam. Knjižica ima jubilejni značaj, saj bo letos minilo 25 let, odkar je bil Jugoslovanski odbor ustanovljen — aprila 1915 kot borbeno ustanova proti londonskemu paktu med velisilami, s katerim so prepuščali Italiji Primorsko s Trstom in Gorico ter Vipavo ter severno Dalmacijo, če stopi v Avstrijo v vojno. Treba je bilo zato poučiti Ameriko in ves svet o tem paktu ter utvarjati pogoje za lepšo bodočnost Jugoslovancev v Avstriji v primeru uničenja osrednjih velisil. Dr. Vošnjak opisuje zgodovino jugoslovanske emigracije ob vojni ter ustanovitve Jugoslovanskega odbora, v katerem sta bila poleg njega še dr. Gregorin in dr. N. Zupančič. Dalje govori o programu Jug. odbora ter o propagandi, ki jo je vršil po važnejših prestolnicah v Ameriki med izselenci. Posebno poglavje je posvečeno razmerju med Odborom in protoslovenskim gibanjem v Rusiji in drugo. Posebej omenja sestavo Krške deklaracije, pri kateri je sodeloval tudi on sam in je imela avtonomistični značaj. Nato preide k Wilsonovi akciji in sklepanju miru ter vloži J. O. prijem. Na koncu pa je priložena dobesedno **Krška deklaracija**, najvažnejši dokument sodelovanja J. O. s Trumbičem na čelu s srbsko vlado s Pasčicom na čelu. Tako ta brošura od svoje strani razlaga en tečaj slovenskega dela za osvoboditev in stvaritev svobodne države ter pomeni dokument, napisan v poljudnem jeziku in obliki. Knjižico je izdala »Sreška organizacija Saveza ratnih dobrovoljcev Krajevne Jugoslavije v Ljubljani.

Letošnje šmarnice o Mariji in Katoliška akcija

Se en mesec in mesec majnik bo tu, mesec Marijinega čestjenja. Kaj je pri Slovencih bolj pri ljubljene, kakor lepa majniška pobožnost **šmarnice**, pri katerih se verniki spominjajo posredništva Marijinega med Bogom in ljudmi in se ob njih navzemajo živega in toplega verskega življenja? Za letošnje šmarnice je Jugoslovanska knjižarna pravoslovna preskrbela ter je izdala majhno knjižico novih šmarnic, ki jih je episkop znani poljudno verki pisatelj J. M. Seigerschmid. Za predmet letošnjih šmarnic je izbral gotovo najvažnejše vprašanje katoliškega življenja in prepoveda: »**Katoliška Akcija**, ki je gibanje katoličanov sedanjega časa po željah obh zadnjih papežev. Tako Seigerschmid vpleta v vrskdanje življenjske zgodbe emisel Katoliške akcije ter jo razlaga v smislu papeževih okrožnic in pravil, da bi zbudil najvažnejše v nas, kar je danes potrebno: **katoliško dejavnost**. In to je že po svojem imenu in bistvu Katoliška akcija. Ob tem pouku novega gibanja pa vedno in vedno dviga misel k Mariji kot vzoru vseh čednosti ter jo v šmarnicah spremlja na njenem potu od predpob in v Jezusovem življenju, v radosti in trpljenju do njenega poveljavanja v nebesih in čestjenja na zemlji (Lurd). Tako bodo te šmarnice, ki so posute s mikavnimi zgledmi iz življenja Cerkve in življenja ljudi gotovo zajele Marijine čestilce ter bodo hvaležno čtivo letošnjega majnika za vržen namen: vzbuditi v ljudeh ljubezen do Marije in po njej izprostiti katoličanom večjo dejavnost, večjo aktivnost, kot jo priporoča papež z ustanovitvijo Katoliške akcije. (Cena 22 din.)

Spomenica o nepopolni slovenski medicinski fakulteti in pomankljivi zdravstveni organizaciji v Sloveniji, je naslov lepo izdelani spomenici na 15 straneh, ki vsebuje zahtevo slovenskih medicincev za popolno medicinsko fakulteto ter za osredstev zdravstvenih razmer v Ljubljani, poleg tega pa tudi izjave raznih zdravnikov o univerzi in zdravstvenih zadevah, tako dr. A. Kraigherja, dr. Zalokarja dr. Cholewa ter dr. Gerloviča kakor tudi izjavo bankega sveta. Spomenico je izdalo Društvo medicincev v Ljubljani v marcu 1940 ter je služila kot oporok zahtevi po razširitvi medicinske fakultete. Ker iz

zda je 1. aprila v dvanajstih tudi kredit za šest semester medicinske fakultete je s tem ena zahteva te spomenice rešena, dočim je vprašanje bolnišnice še odprto in skrajno pereče. Vsekakor je spomenica važan dokument naporov za izboljšanje našega medicinskega studija in zdravstvenih razmer eploh ter lepo gradivo za razmere pri nas na področju, ki zadeva narodno zdravje.

Napretekova uskrna knjiška. Hrvatsko kulturno društvo Napretek u Sarajevu je izdalo za veliko noč šest letnik **Napretekove uskrne knjige**, ki jo je uredil Ante Martinović z več članki, ki vzbujajo hrvatsko narodno zavest in navdušujejo Hrvate za doseg čim večjih pravic na svoji zemlji. Tako kmet Brdčić piše o vetajenju domovine Hrvatske, več kmetov je pripevalo leposlovne članke prozno in pesniškega značaja, dočim kmet Mandić piše razpravo o seljaški književnosti. Poleg kmetov sodelujejo tudi izobraženci ter je dr. Mandeković napisal članek dveh članov delo kmetov ter tako izraz današnje težnje hrvatske kulturne politike, da izobrazi kmeta in izobraženstvo prepoji s kulturo »seljaštva«.

»Gledališče mladiki«, pooblaščen gledališče za dravsko banovino, bo v prvi polovici aprila uprizorilo Cankarjevo igro: »**Lepa Vida**« v režiji Srdiča Zvonimira. Predstava obeta biti zaradi svoje svetne gledanja na to Cankarjevo delo, zanimiv kulturni dogodek.

Naša narodna glasba v inozemstvu. — V izdanju Internacionalnega zavoda za intelektualno sodelovanje — oddelek za umetnost in etnografijo — v Parizu, ki stoji pod upravo Društva narodov, je izšla v razmaku petih let druga knjiga **Folclore musicale — Musique et chansons populaires**. Med članki o najrazličnejših narodih je predstavljena tudi Jugoslavija v obsežnem članku doktorja muzikologije na Dunaju, z bibliografskimi podatki o ljudski glasbi in narodni pesmi pri Hrvatih, Srbih in Slovencih ter obenem z imeni državnih in privaatnih ustanov, kakor tudi domačih in tujih strokovnjakov, ki imajo za sluge za spoznavanje in poučevanje naše ljudske glasbe in pesmi. To sodelovanje je pomembno za našo glasbeno kulturo pred inozemstvom, obenem pa je odlikovanje znanega hrvatskega muzikologa, ki je tako dal lepo sliko jugoslovanske glasbene folkore.

Ku-Klux-Klan se spet oglaš

Dobil je novega vodjo, program pa je ostal isti

Dolgo časa je vladal molk o delovanju znane ameriške tajne organizacije Ku-Klux-Klan — in mnogi so mislili, da je to napol zločinsko gibanje dokončno umrlo in da bo poslej strašilo le še po pustolovskih filmih.

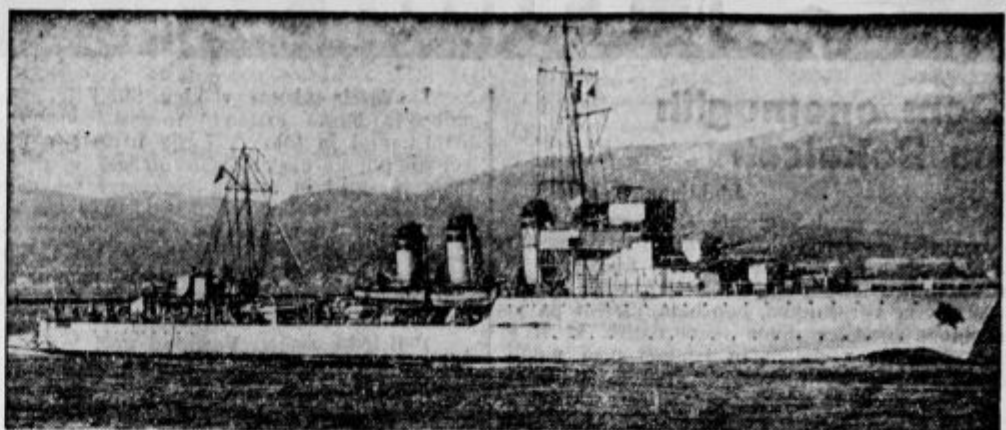
Toda to je zmotno mišljenje. Na koncu lanskega poletja je bil v Atlanti IX. kongres zastopnikov Ku-Klux-Klana, na katerega so prišli zastopniki KKK iz vseh krajev Amerike in pokazalo se je, da šteje organizacija, kljub temu, da je bilo zadnje čase o njej malo ali sploh nič slišati, še zmerom okrog dva milijona članov. Ta številka je sicer ogromna, toda v primeru z letom 1928, ko je to protikatoliško gibanje doseglo nekaj višek, se nam zdi majhna, kajti takrat je štel KKK vsaj dvakrat toliko članov.

Znani ameriški katoliški zgodovinar Brendan Byrne, profesor na gimnaziji v Newyorku, je v zvezi z novim vstajenjem Ku-Klux-Klana objavil zanimiv članek v tedenski katoliški reviji »Americana«. Komite »Diez« ki je bil pred dvema letoma ustanovljen z namenom, da bi raziskoval na ameriškem ozemlju neameriška gibanja, je dognal, da obstoja v Ameriki še vse polno več ali manj skrivnih protikatoliških društev in organizacij, ki so v svoje delovanje vnesle razne skrivnostne, napol pustolovske ceremonije z namenom, da pritegnejo romantično navdahnjene ljudi. Te organizacije so prav za prav članice Ku-Klux-Klana in njihovi udje jih vzdržujejo sami iz lastnih sredstev. Prispevki so precej visoki in ta denar gre delno za razne akcije, večino pa si ga razdele voditelji. Voditelji KKK so zelo dobro plačani. »Imperial Wizard«, tako se imenuje vrhovni šef KKK prejema vsako leto nagrade 20.000 dolarjev in vse to plačujejo člani. Lanski vrhovni šef KKK,

Evans je napravil v očeh svojih somišljenikov velikansko pogrsko, ko se je pokazal v javnosti ob strani škofa msgr. O'Hara ob priliki posvetitve nove katoliške katedrale v Atlanti. Takoj so ga odstavili s prestola in izvolili namesto njega nekoga Jamesa A. Colescotta.

Toda moti se, kdor misli, da se je z novim šefom spremenil tudi program KKK. Ne, ostal je isti in je zapovedan v treh kratkih geslih: Borba proti črncem, židom in katoličanom. KKK izjavlja, da hoče braniti pravice belega protestantskega prebivalstva Združenih držav. KKK smatra, da je navzočnost katoličanov in židov v washingtonski Beli hiši sramota za državo. KKK še ni izbrisl s svojega programa namena, da bi ob ugodnem trenutku napravil državni udar in pomedel po vsej državi s katoliški, črnci in židi. KKK smatra za nekaj nezasiščenega, da je sv. oče Pij XII. poslal pismo ameriškega episkopatu (Enciklika Serlum Laetitiae, ki obravnava socialno vprašanje). Člani KKK so prepričani, da ta ameriško in katoliško dve stvari, ki ju ni mogoče spraviti pod eno streho, kajti katoliški ostanejo po njihovem mnenju podaniki italijanskega vladarja. Jeza kukluksklanovcev je bila nepopisna, ko je sv. oče v svoji encikliki, naslovljeni na Združene države, spregovoril tudi nekaj toplih besed o ameriških črncih in jim poslal poseben blagoslov. Po mnenju KKK je Rim največja nevarnost, ki grozi ameriški republiki.

Zgoraj omenjen komite, ki je dve leti zbiral podatke o raznih skrivnih družbah v Ameriki, katerih delovanje je naperjeno bodisi proti neki veri, rasi ali narodnosti, je prišel do spoznanja, da je ostal Ku-Klux-Klan še zmerom najbolj pogubna in sramotna organizacija Združenih držav Severne Amerike.

Francoski rušilec potopljen. Nemci poročajo, da je že prejšnjo soboto nastala na francoskem rušilecu »La Railleuse« silna eksplozija, ki je ladjo razkrala na dvoje, tako da se je takoj potopila. Število mrtvih, ranjenih in pogrešanih mornarjev znaša okrog 100. Rušilec »La Railleuse« je imel 1378 ton, hitrost 34 vozlov in je bil oborožen s štirimi 13 cm topovi, z dvema protiletalskima topovima kalibra 3,7 cm in s šestimi torpednimi cevmi kalibra 55 cm.

ŠPORT

Šport in današnja doba

Finci so majhen narod. Samo 3.600.000 jih je in vendar so se borili proti številčno močnejši sovjetski armadi kakor vseh Fincev skupaj z ženami, otroki in stariki vred. Sedaj se marsikdo vpraša kako je to mogoče, kaj vendar je imel finski narod, da se je tako hrabro boril in tako neustrašeno stopal pred več milijonsko do zob oboroženo armado Sovjetske Rusije.

Če pogledamo uspehe finskih športnikov pred in zlasti po svetovni vojni, če smo opazovali zanimanje celokupnega finskega naroda za telesno vzgojo in če smo točno zasledovali priprave Fincev za XII. olimpijske igre, ki bi se morale vršiti letos v Helsinkih, potem nam postane kmalu jasno odkod črpa ta majhen narod toliko energije. Šport in telovadba sta ona činitelja, ki sta dala Fincem tisto silo, ob kateri se je razbijala današnja sovjetska armada; telesno vaje so tisto sredstvo, ki so napravile Fince tako žilave in jeklene, da tvorijo trden zid, s katerim so imeli Rusi toliko opravka. Ne glede na to, kako se je stvar končala, je na dlani, kaj so pri Fincih napravile telesne vaje, kako sta telovadba in šport usposobila malo Finsko za herojske borbe, katere ni nihče na svetu pričakoval. Finsko je občudoval ves kulturni svet predvsem zaradi njenih velikih športnih borec, ki so od olimpijade do olimpijade dosegali večje uspehe. Finsko danes obdunjuje ves svet, ker se tako junaško bori.

Kako je torej športom v vojnem času?

Napačno je, če se prekine šport, če narod zapusti igrišča in telovadnice v vojnem času. Prav sedaj potrebujemo izvežbanih, močnih in pogumnih ljudi. Samo Nemčijo, Francijo in Anglijo pogledimo, ki se dejansko vojskujejo, in kako tam skrbje, da gresta telovadba in šport svojo pot naprej. Tam se namreč dobro zavedajo velikega pomena telesnih vaj prav v sedanjih resnih časih in zato se brigajo povsod za to, da se nikjer ne prekine športno delo, ako ni to neobhodno potrebno zaradi višjih državnih koristi. Pa naj je bilo v društvih še toliko članov mobiliziranih, telesnovzgojno delo se ni ustavilo in če so tudi samo ženske in otroci ostali na igriščih in telovadnicah. Bitko je treba vojevati naprej, če tudi je tovariš padel.

Kako je pri nas?

Priznati moramo, da je naš šport zaradi zadnjih svetovnopoličnih dogodkov razmeroma precej trpel. In to prav za prav brez povič. Mi smo namreč taki, da takoj prepenjamo s delom, kakor hitro malo zaslutimo, da na zemeljski obli ni vse tako kakor bi moralo biti. Naši sosede Nemci so se vojskovali in so imeli dve fronti ter so kljub temu zelo razširjali in stalno pripravljali telovadbo in šport med svojim ljudstvom. Italija je imela tudi lepo armadico pod orožjem, da je zaščitila svoje meje, toda njeni športniki so se nemoteno borili naprej na domačih in inozemskih igriščih v plemenitih športnih tekmah. Pri nas pa je naenkrat nastal zastoj in športniki so zamenjali igrišča s cesto in raznimi lokali, kjer so filozofirali in debatirali o domači in svetovni politiki. Sele sedaj so začeli prihajati nazaj. Koliko dragocene časa so s tem izgubili in kako pade v nekaj mesecih kvaliteta ve vsakdo, ki je imel kdaj

opraviti s telesnimi vajami. In kako se človek zopet težko vzvi v redno delo in koliko žrtve in truda je spet treba, da pride cela stvar v stari tir. Pri taki prekinitvi odpade marsikak športnik in namesto, da bi se število članstva povečalo, se pa še celo zmanjša. To so vse stvari, ki jih je treba dobro premisliti, predno naredi kako društvo ali klub sklep glede prekinitev delovanja, pa najsi je tudi samo začasna.

Zatorej vsi v telovadnice, na igrišča in na smuška polja, ker nam bodo sicer drugi narodi na prihodnjih mednarodnih tekmah in olimpijskih igrah še bolj povečali razliko med nami in prvimi zmagovalcem. Čas gre svojo pot naprej, telovadba in šport pa tudi ne smeta počivati.

I. K-er.

Letos ne bo olimpijade

Vprašanje glede letošnjih olimpijskih iger, zaradi katerih je bil svet prav do zadnjega negotov ali se bodo vršile ali ne, je sedaj končnovalno rešeno. Mednarodni olimpijski odbor (CIO) je obvestil prireditelja iger v glavnem mestu Finske, da je od 48 prijavljenih držav odklonilo sodelovanje — zaradi vojnih zapletov — 17 držav in se zato ne more dovoliti prireditve olimpijskih iger leta 1940 — kakor onih (šestih) leta 1916, ki bi se morale vršiti v Berlinu — ker ni pogojev za olimpijski mir. Finski olimpijski odbor je zaradi tega zaprosil, da se mu poverijo prve prihodnje olimpijske igre ki bodo leta 1944.

Švicarji so bili premagani v Budimpešti

3 : 0 (2 : 0)

Nogometno tekmo, ki se je odigrala v nedeljo med švicarsko in madžarsko reprezentanco za evropski pokal, je vladalo v Budimpešti izredno veliko zanimanje in to tem bolj, ker so ravno Švicarji dosegli napram Italijani, ki je svetovni prvak v nogometu, tako odlične rezultate. Toda na nedeljski tekmi so Švicarji popolnoma odpovedali in so igrali docela podrejeno vlogo, kajti

Madžari so jih porazili s 3 : 0

Prad 30.000 gledalci se je odigrala ta borba v Budimpešti v kateri so prišli Švicarji samo trikrat pred gol Madžarov in so tudi samo trikrat streljali na gol domačinov. Da niso dosegli Madžari še večjo zmago, je krivda njihovega napada, ki tudi ni zadovoljil, ker je pred golom zaigral mnogo ugodnih situacij. Švicarji so igrali brez glave in so bili ves čas v obrambi ter so z nedeljsko tekmo precej zatemili svoje velike uspehe, ki so jih dosegli napram italijanskemu svetovnemu prvak.

Luksemburška : Nizozemska 5 : 4

Nedeljska mednarodna nogometna tekma med Luksemburško in Nizozemsko, ki je bila v Rotterdamu, je končala z zmago Luksemburške z rezultatom 5 : 4 (3 : 2). Kljub slabemu vremenu je prisostvovalo tekmi nad 30.000 gledalcev.

Od 22 na 68,5 m v Holmenkollnu

Najznamenitejši smučarske tekme vsega sveta so one, ki se vrše vsako leto v Holmenkollnu nedaleč od glavnega mesta Norveške, Oslo. Teh tekem se udeležujejo najboljši norveški smučarji, ki so obenem tudi najboljši smučarji na svetu. Prvi rekord na tej klasični skakalnici je bil dosežen leta 1892 z znakom 22 m. Petnajet let kasneje so 4 skakalci prekoračili 30 m in leta 1918 je skočil Hærriksen 42 m in je bil tudi prvi, ki je prekoračil mejo 40 m. Leta 1929 so prvič skočili nad 50 m in sicer je bil to Smedrud; in letos je dosegel rekord na tej skakalnici Jens Oestby, ki je zboljšal rekord na 68,5 m.

Hrvatsko prvenstvo v teku čez drn in strn

Izmed 38 tekačev, kolikor jih je nastopilo v teku čez drn in strn za prvenstvo Hrvatske, je zmagal pri seniorjih Kotnik Jože v času 13 : 34,6. Proga je merila 4 km. Pri juniorjih je na 2500 m dolgi progi zmagal Varaždinec Fabeta s časom 8 : 26. V prvenstvu moštev je prva Concordia.

Newyork, 2. aprila. AA. Finski tekač Mäky je

postavljal večer dva nova svetovna rekorda. Progo 2 in pol milje je preletel v času 11:45,8, progo 2 in tričetrt milja pa v času pa v času 12:5,19.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Planinci pozor! Občni zbor Osrednjega društva SPD bo v petek, dne 3. aprila t. l. ob 20. uri v dvorani Delavske Zbornice v Ljubljani. Člani društva so vabjeni, da se udeležijo zboru in obilnem številu.

Album planinskih slik izda Osrednje društvo S. P. D. v Ljubljani meseca maja. Objavljenih bo 50 prvovrstnih posnetkov z naših planin, dela naših priznanih najboljših planinskih foto amaterjev. Prednaročba traja do 1. maja t. l. ter so v tem času nižje cene kot kasnejše knjižotne cene. Album bo okras v hiši vsakega planinca. Hitite a prednaročilom v društveni pisarni Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4, I. nadst.

SK Planina. Težko-atletski sekcija ima svoje redne treninge v telovadnici Vzajemne zavarovalnice vsako soboto od 6-8. Goli se dvigajo uteži, rokoborba in boks. Novi člani se sprejemajo. — Načelnik. ASK. Opozorjaj članstvo, da se vsi zopet redno vsako sredo telovadba ob 20. uri v telovadnici na učiteljsko, Resljeva cesta. Udeležite se polnostevilno. Načelnik.

ZFO

FO Ljubljana Sv. Jakob ima svojo redno telovadbo v telovadnici II. realne gimnazije, Vegova ulica, vsak četrtek od 8-10. Bog živi. Načelnik.